

4

LÄSÅRET 2024/2025

Allt du behöver veta inför ditt

GYMNASIEVAL

FYRKANTENS GYMNASIESAMVERKAN

Boden | Luleå | Piteå | Älvsbyn

Öppet hus

Älvsbyns gymnasium

Torsdagen den 9 november, kl. 18.00–20.00

Björknäsgymnasiet, Boden

Torsdagen den 30 november, kl. 18.00–20.00

Strömbäckaskolan, Piteå

Lördagen den 18 november, kl. 11.00–14.00

Luleå Gymnasieby

Onsdagen den 22 november, kl. 17.30–19.30

Välkomna!

Välj din framtid!

Det här är en katalog som vänder sig till dig som ska börja gymnasiet hösten 2024 och till dina föräldrar/vårdnadshavare. Det är viktigt att du sätter dig in i vad gymnasieskolan och de olika programmen står för och att du tar ansvar för ditt val.

Ta god tid på dig och fundera över vad du själv vill. Prata gärna med vänner, föräldrar och med din studie- och yrkesvägledare på skolan, men tänk på att det är du som väljer.

Fyrkanten består av kommunerna Boden, Luleå, Piteå och Älvsbyn. Inom Fyrkanten finns ett samverkansavtal som innebär att du fritt kan söka vilken utbildning du vill inom fyrkantsområdet. Detta oavsett om det är ett nationellt program eller särskild variant. Du konkurrerar med ditt meritvärde från åk 9 om plats på valt program på samma villkor som andra sökande inom fyrkantsområdet.

Innehåll

Fyrkanten läsåret 2024/2025

Välj din framtid	3
Studie- och yrkesvägledare	4
Ansökan och antagning	5
Program på Fyrkantens gymnasieskolor	6-7
Björknäsgymnasiet	8
Luleå Gymnasieby	9
Ströbackaskolan	10
Älvsbyns Gymnasium	11
Idrott och studier	12
Riksrekryterande utbildningar	13

Studie- och yrkesvägledare

Grundskolor

Bodens grundskolor

STURESKOLAN

Alfons Dahlgren, tel. 0921-620 39, alfons.dahlgren@boden.se

BRÖNJASKOLAN

Jonna Jonsson, tel. 070-260 97 71, jonna.jonsson@boden.se

Luleås grundskolor

BERGSSKOLAN, MONTESSORISKOLAN

Inger Lindsund, tel. 0920-45 34 33, inger.lindsund@skol.lulea.se

BJÖRKSKATASKOLAN

Vakant, tel. växel 0920-45 30 00

KRÅKBERGSSKOLAN, STADSÖSKOLAN

Lena Nilsson, tel. 0920-45 72 69, lena.nilsson@skol.lulea.se

HERTSÖSKOLAN, TUNASKOLAN

Pia Örmin, tel. 0920-45 42 44, pia.ormin@skol.lulea.se

RESIDENSSKOLAN, RÅNESKOLAN

Vakant, tel. växel 0920-45 30 00

ÖRNÄSSKOLAN

Hannah Fjällström, tel. 0920-45 47 12, hannah.fjallstrom@skol.lulea.se

Anpassad grundskola Luleå

TUNASKOLAN, IND, FAB och HRB

Carina Sundström, tel. 070-214 36 31, carina.sundstrom@skol.lulea.se

Piteås grundskolor

CHRISTINASKOLAN

Annika Malm, tel. 0911-69 66 79, annika.malm@pitea.se

SOLANDERSKOLAN, STRANDBACKENS RESURSSKOLA, HÖRSEL OCH SPRÅKSLUSSEN

Britt-Inger Holmgren, tel. 0911-69 66 13, britt-inger.holmgren@pitea.se

HORTLAXSKOLAN

Reem Belbaisi, tel. 0911-69 73 87, reem.belbaisi@pitea.se

PITHOLMSSKOLAN

Anna-Karin Jonsson, tel. 0911-69 66 27, anna-karin.jonsson@pitea.se

PORSNÄSSKOLAN, SJULNÄSSKOLAN

Ingela Svensson, tel. 0911-69 75 66 (Porsnäs), 0911-69 75 66 (Sjulnäs)
ingela.svensson@pitea.se

Älvsbyns grundskolor

ÄLVÅKRASKOLAN

Robin Patomella, tel. 0706-00 58 14, robin.patomella@alvsbyn.se

Gymnasieskolor

Björknäs gymnasiet

Idrottsgatan 4, 961 64 Boden

IM, RL, VO

Ingela Eriksson, tel. 0921-625 07, ingela.p.eriksson@boden.se

EK, ES, NA, SA, ANPASSAD GYMNASIESKOLA

Sara Larsson, tel. 0921-620 13, sara.i.larsson@boden.se

BA, EE, FT, GD (Game dev), TE, TE4

Maj Karlsson, tel. 0921-625 06, maj.karlsson@boden.se

Luleå Gymnasieskola

971 85 Luleå

BA, EE, VF, VO och IMYVO

Thomas Nalin, tel. 0920-45 33 45, thomas.nalin@skol.lulea.se

IMY Måltidsbiträde, IN, RL, TE och TE4

Marith Petäjaniemi, tel. 0920-45 50 90, marith.petajaniemi@skol.lulea.se

IMK, NA och NA matematik spets

Jonas Gustafsson, tel. 0920-45 33 76, jonas.gustafsson@skol.lulea.se
Amanda Tyrbo, tel. 0920-45 33 76, amanda.tyrbo@skol.lulea.se

BF pedagogiskt och socialt arbete, HA, FS, HT och IM Hackspetten, Lärkan, Örnen

Ingela Sörbrandt, tel. 0920-45 65 88, ingela.sorbrandt@skol.lulea.se

HU, SA

Christina Edin, tel. 0920-45 36 23, christina.engqvist.edin@skol.lulea.se

EK, HV-FRI

Lena Berg, tel. 0920-45 57 20, lena.berg@skol.lulea.se

BF-FRI (nationella), BF-IDR (med RIG, NIU och LIU), EK-IDR, ES, NA-IDR, SA-IDR

Eva Tervaniemi, tel. 0920-45 36 93, eva.tervaniemi@skol.lulea.se

ANPASSAD GYMNASIESKOLA

Carina Sundström, tel. 0920-45 38 97, carina.sundstrom@skol.lulea.se

Strömbäckaskolan

Box 730, 941 28 Piteå

BF, IM, SA

Märtha Öhlund, tel. 0911-69 63 53, martha.ohlund@pitea.se

NA, TE, VO

Emmeli Wikman, tel. 0911-69 66 64, emmeli.wikman@pitea.se

BA, EE, VF

Maria Öhlund, tel. 0911-69 66 55, maria.v.ohlund@pitea.se

EK, ES, FS, RL

Birgitta Nygren, tel. 0911-69 63 18, birgitta.nygren@pitea.se

FT, IN, ANPASSAD GYMNASIESKOLA

Jens Hedström, tel. 0911-69 73 22, jens.hedstrom@pitea.se

Älvsbyns Gymnasium

942 85 Älvsbyn

BA, EE, EK, IM, NA, SA, TE, VO

Ulla Bergkvist, tel. 0929-173 01, ulla.bergkvist@edu.alvsbyn.se

Ansökan och antagning

Här ser du vilka ansökningstider och antagningsbestämmelser som gäller för Fyrkantens gymnasiesamverkan. Tänk på att om du söker utanför samverkansområdet kan datum skilja sig mellan olika kommuner i landet. Ansökan till anpassad gymnasieskola får du hjälp med att göra via den skola du går på och antagningen sköts av respektive anpassad gymnasieskola.

För Dig som går i grundskolan

UNDER DECEMBER MÅNAD

Din skola skickar ditt höstterminsbetyg till Gymnasieantagning Nord.

I SLUTET AV DECEMBER MÅNAD

Du får en värdehandling med användarid och ett lösenord som gäller bara för dig. Den skickas ut från din skola i betygskuvret eller via din studie- och yrkesvägledare. Det är viktigt att du sparar detta fram till den slutliga antagningen.

8 JANUARI

Webben öppnar – <https://gymnasieantagningnord.dexter-ist.com>
Här gör du ditt val till gymnasieskolan.

5 FEBRUARI

Sista ansökningdag till gymnasieskolorna inom Gymnasieantagning Nord. Kvittensen ska du skriva ut och skriva på och sedan lämna till din studie- och yrkesvägledare.

VECKA 15

Webben öppnas. Nu kan du logga in på <https://gymnasieantagningnord.dexter-ist.com> och se ditt preliminära antagningsbesked.

15 APRIL

Om- och nyvalsperioden pågår mellan 15 april och 6 maj. Studie- och yrkesvägledaren läser upp din ansökan om du vill göra en ändring.

Tänk på att en del kommuner utanför Fyrkantens gymnasiesamverkan inte tillåter om- och nyval. Kontrollera detta med din studie- och yrkesvägledare på din skola.

6 MAJ

Sista dagen för om- och nyval.
Efter 6 maj kan man inte ändra ansökan längre.

VECKA 27, BÖRJAN PÅ JULI

Vår webb öppnar: <https://gymnasieantagningnord.dexter-ist.com>
Här finns ditt slutliga antagningsbesked och där du tackar JA eller NEJ till din plats.

22 JULI

Sista datum att tacka JA eller NEJ till erbjuden plats. Du gör detta val på <https://gymnasieantagningnord.dexter-ist.com> senast 22 juli.

23-26 JULI

Första maskinella reservantagningen. Du går in på: <https://gymnasieantagningnord.dexter-ist.com> och svarar JA eller NEJ till reservplatsen.

29 JULI-1 AUGUSTI

Andra maskinella reservantagningen. Du går in på: <https://gymnasieantagningnord.dexter-ist.com> och svarar JA eller NEJ till reservplatsen.

5 AUGUSTI-2 SEPTEMBER

Manuell reservantagning via Gymnasieantagning Nord.

Rangordna ditt val noga

När du gör dina val är det viktigt att du tänker igenom din rangordning. Du prövas alltid först mot ditt förstahandsval.

Om du inte har tillräckligt med poäng för att komma in på ditt förstahandsval så prövas du mot ditt andrahandsval. Skulle inte dina poäng räcka för ditt andrahandsval så prövas du mot ditt tredjehandsval och så vidare.

När du kommit in på ett av dina val så faller resterande delen av dina val bort. Det innebär att om du kommit in på ditt förstahandsval och tackar NEJ så har du inga val kvar.

Därför är det viktigt att du är noga när du rangordnar dina val. Det är också mycket viktigt att du tänker dig noga för innan du tackar nej till en plats.

Tänk också på att kolla webben om du under sommaren sökt reservplats. Vi lägger in din ansökan i den ordning du uppger i din reservplatsansökan och du är med i de maskinella körningarna om plats finns ledigt. Du blir med automatik placerad på en reservplats om du står i kön för den och plats uppstår. Tackar du nej till den står du utan plats.

Viktigt!

LÄMNA KORREKTA PERSONUPPGIFTER

Det är mycket viktigt att du i din ansökan uppger korrekta telefonnummer så vi kan nå dig när det behövs. Detta är extra viktigt om du inte har blivit erbjuden någon plats eller om du inte har kommit in på ditt förstahandsval och står på reservplats.

23 JULI- 26 JULI

Första maskinella reservantagningen. Du går in på: <https://gymnasieantagningnord.dexter-ist.com> och svarar JA eller NEJ till reservplatsen.

29 JULI-1 AUGUSTI

Andra maskinella reservantagningen. Du går in på: <https://gymnasieantagningnord.dexter-ist.com> och svarar JA eller NEJ till reservplatsen.

5 AUGUSTI- 2 SEPTEMBER

Manuell reservantagning via Gymnasieantagning Nord. Vi ringer, skickar sms eller mejlar dig om plats.

KONTAKTA GYMNASIEANTAGNINGEN

Telefon: 0920-45 30 00

Du kan också mejla dina frågor till: gymnasieantagningnord@lulea.se

PROGRAM OCH INRIKTNINGAR

FYRKANTENS GYMNASIESAMVERKAN
Boden | Luleå | Piteå | Älvsbyn

Fyrkantens program och inriktningar inför läsåret 2024/2025	Björknäs gymnasiet Boden	Luleå Gymnasieby	Strömbackaskolan Piteå	Älvsbyns gymnasium
Mer information om riksrekryterande utbildningar och idrottsutbildningar finns på sidorna 13-14.				
Barn- och fritidsprogrammet		✓	✓	✓
Fritid och hälsa		✓	✓	
Pedagogiskt och socialt arbete		✓	✓	✓
Bygg- och anläggningsprogrammet	✓	✓	✓	✓
Anläggningsfordon	✓			
Husbyggnad	✓	✓	✓	✓
Mark och anläggning				✓
Måleri			✓	
Plåtslageri		✓		
Ekonomiprogrammet	✓	✓	✓	✓
Ekonomi	✓	✓	✓	✓
Juridik		✓	✓	
El- och energiprogrammet	✓	✓	✓	✓
Automation			✓	
Dator- och kommunikationsteknik				
Elteknik	✓	✓	✓	✓
Energiteknik				
Estetiska programmet	✓	✓	✓	
Bild och formgivning		✓	✓	
Dans		✓		
Estetik och media			✓	
Musik	✓	✓	✓	
Teater		✓		
Särskild variant med inriktning mot spel och spelutveckling	✓			
Fordons- och transportprogrammet	✓		✓	
Karosseri och lackering				
Lastbil och mobila maskiner	✓			
Personbil	✓		✓	
Transport	✓		✓	
Anpassad gymnasieskola (Se program på respektive skolas sida)	✓	✓	✓	
Försäljnings- och serviceprogrammet		✓	✓	
Hantverksprogrammet		✓		
Florist				
Finsnickeri				
Frisör		✓		
Textil design				
Övrigt hantverk, se resp skola				
Hotell- och turismprogrammet		✓		

PROGRAM OCH INRIKTNINGAR

Fyrkantens program och inriktningar inför läsåret 2024/2025	Björknäs gymnasiet Boden	Luleå gymnasieskola	Strömbackaskolan Piteå	Älvsbyns gymnasium
Mer information om riksrekryterande utbildningar och idrottsutbildningar finns på sidorna 13-14.				
Humanistiska programmet		✓		
Kultur		✓		
Språk				
International Baccalaureat, IB	✓	✓		
Industritekniska programmet (Teknikcollege)		✓	✓	
Driftsäkerhet och underhåll				
Processteknik				
Produkt och maskinteknik			✓	
Svetsteknik		✓	✓	
Introduktionsprogram	✓	✓	✓	✓
Programinriktat val	✓	✓	✓	✓
Yrkesintroduktion	✓	✓	✓	✓
Individuellt alternativ	✓	✓	✓	✓
Språkintröduktion	✓	✓	✓	✓
Naturvetenskapsprogrammet	✓	✓	✓	✓
Naturvetenskap	✓	✓	✓	✓
Naturvetenskap och samhälle		✓	✓	✓
Naturvetenskap Matematik - Riksrekryterande spetsutbildning		✓		
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	✓	✓	✓	
Bageri och konditori		✓		
Kök och servering	✓	✓	✓	
Samhällsvetenskapsprogrammet	✓	✓	✓	✓
Beteendevetenskap		✓	✓	✓
Medier, information och kommunikation				
Samhällsvetenskap	✓	✓	✓	✓
Teknikprogrammet	✓	✓	✓	✓
Design och produktutveckling (Boden, Luleå, Piteå Teknikcollege)	✓	✓	✓	
Informations- och medieteknik (Boden, Luleå, Piteå Teknikcollege)	✓	✓	✓	
Produktionsteknik (Luleå, Piteå Teknikcollege)		✓	✓	
Samhällsbyggande och miljö (Luleå Teknikcollege)		✓		
Teknikvetenskap				✓
VVS- och fastighetsprogrammet		✓	✓	
Fastighet				
Kyl- och värmepumpsteknik				
Ventilationsteknik				
VVS		✓	✓	
VVS-Industrirörmontör			✓	
Vård- och omsorgsprogrammet	✓	✓	✓	✓

Boden

Björknäsgymnasiet

Utbildningar

BYGG- OCH ANLÄGGNINGSPROGRAMMET

Anläggningsfordon
Husbyggnad

EKONOMIPROGRAMMET

Ekonomi

EL- OCH ENERGIPROGRAMMET

Elteknik

ESTETISKA PROGRAMMET

Musik

Särskild variant med inriktning mot spel och spelutveckling

FORDONS- OCH TRANSPORTPROGRAMMET

Lastbil och mobila maskiner

Personbil

Transport

INTERNATIONAL BACCALAUREATE DIPLOMA PROGRAMME, IB

INTRODUKTIONSPROGRAM

Programinriktat val

Yrkesintroduktion

Individuellt alternativ

Språkintrödnktion

NATURVETENSKAPSPROGRAMMET

Naturvetenskap

RESTAURANG- OCH LIVSMEDELSPROGRAMMET

Kök och servering

SAMHÄLLSVETENSKAPSPROGRAMMET

Samhällsvetenskap

TEKNIKPROGRAMMET/TEKNIKKOLLEGE

Design och produktutveckling

Informations- och medieteknik

VÅRD- OCH OMSORGSPROGRAMMET

NATIONELL IDROTTSUTBILDNING (NIU)

- Handboll och skidskytte

ANPASSAD GYMNASIESKOLA

Individuella programmet

Nationella program:

- Hantverk och produktion

- Administration, handel och varuhantering

SKOLAN MED FRAMTIDEN I CENTRUM

Björknäsgymnasiet ligger centralt i Boden med närhet till allt; naturområden, ishall, fotbollsplan, vatten, bad, kulturområde och stadskärna. Detta skapar möjligheter till ett hälsosamt aktivt lärande. Skolan jobbar tillsammans med det lokala näringslivet för att skapa goda förutsättningar för utveckling.

Björknäsgymnasiet är en skola där du som elev tillsammans med lärare och övrig personal kan jobba i nuet med siktet mot framtiden. Idag säger man att 66% av er millenials (barn uppvuxna eller födda på 2000-talet) kommer att arbeta i yrken som ännu inte finns. Det är här hos oss du får utbildningen att klara av det!

Vår ambition är att ge dig de bästa förutsättningarna för det livslånga lärandet. Detta gör vi genom att fokusera på kunskaper, delaktighet, ansvarstagande och ledarskap. Det arbetet pågår självklart inom dina vanliga kurser men också inom arbetet med HEL (=hälsa, elev, livsstil). Vi arbetar utifrån en övertygelse om att du som elev kan och vill ta ansvar för din utbildning.

Hos oss vill vi att du ska hitta början till din framtid. Vi erbjuder många olika program, med flera inriktningar som ger dig möjligheter att utveckla just dina intressen och skapa din framtid.

Vi är certifierade både som Teknikcollege och som Motorbranschcollege samt att Samhällsvetenskapsprogrammet är en del av Bernadottegymnasierna i Sverige. Vi erbjuder även ett påbyggnadsår, TE4 inom Teknikprogrammet med inriktning mot dataspelutveckling. Detta är en vidareutbildning till gymnasieingenjör och bedrivs i nära samverkan med dataspelbranschen.

Hösten 2022 startade vi International Baccalaureate Diploma Programme, en utbildning på engelska som finns i mer än 140 av världens länder och öppnar dörrarna till världen efter gymnasiet. Med en internationellt gångbar examen och ett globalt mindset har du alla möjligheter att söka universitet och karriär i Sverige eller utlandet.

Björknäsgymnasiet deltar i flera internationella projekt och under din studietid kan det mycket väl hända att du kommer att möta och jobba tillsammans med elever från andra skolor, orter och länder.

Välkommen att börja skapa grunden till din framtid här med oss!

För mer information

www.boden.se/utbildning/bjorknasgymnasiet

Utbildningar

BARN- OCH FRITIDSPROGRAMMET

Fritid och hälsa
Pedagogiskt och socialt arbete

BYGG- OCH ANLÄGGNINGSPROGRAMMET

Husbyggnad
Plåtslageri

EKONOMIPROGRAMMET

Ekonomi
Juridik

EL- OCH ENERGIPROGRAMMET

Elteknik

ESTETISKA PROGRAMMET

Bild och formgivning
Dans
Musik
Teater

FÖRSÄLJNINGS- OCH SERVICEPROGRAMMET

HANTVERKSPROGRAMMET

Frisör

HOTELL- OCH TURISMPROGRAMMET

HUMANISTISKA PROGRAMMET

Kultur

INDUSTRIOTEKNISKA PROGRAMMET/ TEKNIKCOLLEGE

Svetsteknik

INTERNATIONAL CLASS, IB

INTRODUKTIONSPROGRAM

Programinriktat val
– Yrkesintroduktion, individuellt utformad
– Yrkesintroduktion, sökbar: Måltidsbiträde,
Vårdbiträde
Individuellt alternativ
Språkintrouktion

NATURVETENSKAPSPROGRAMMET

Naturvetenskap
Naturvetenskap och samhälle

NATURVETENSKAP MATEMATIK

– Riksrekryterande spetsutbildning

RESTAURANG- OCH LIVSMEDELSPROGRAMMET

Bageri och konditori
Kök och servering

SAMHÄLLSVETENSKAPSPROGRAMMET

Beteendevetenskap
Samhällsvetenskap

TEKNIKPROGRAMMET/TEKNIKCOLLEGE

Informations- och medieteknik
Design- och produktutveckling
Produktionsteknik
Samhällsbyggande och miljö

VVS- OCH FASTIGHETSPROGRAMMET

VVS

VÅRD- OCH OMSORGSPROGRAMMET

RIKSREKRYTERANDE BASKETGYMNASIUM

NATIONELL IDROTTSUTBILDNING (NIU)

– Basket, fotboll, innebandy, ishockey, kanot
eller konsttäckning

Lärmiljö med kunskap och framtidstro i centrum

Luleå gymnasieskola är centralt placerad i Luleå centrum. Vi har samlat alla program i olika kvarter i ett gemensamt campusområde som vi kallar Luleå gymnasieby. Alla kvarter ligger inom bekvämt gångavstånd till varandra. Välkommen till en kreativ och modern skolmiljö, där yrkesprogram, högskoleförberedande program, introduktionsprogram och anpassad gymnasieskola finns sida vid sida.

BREDD

Luleå gymnasieskola har ett brett utbud av utbildningar. Du kan välja alla nationella högskoleförberedande program och tio nationella yrkesprogram. Inom anpassad gymnasieskola finns två nationella program och det individuella programmet.

IDROTT

Du som i dina gymnasiestudier vill satsa extra på idrott kan söka till våra nationella idrottsutbildningar inom basket, fotboll, innebandy, ishockey, ishockey-flickor, kanot eller konsttäckning. Förutom NIU har vi ett Riksbasketgymnasium.

SPETS

Luleå gymnasieskola erbjuder Spetsutbildning i matematik som är riksrekryterande.

TEKNIKCOLLEGE

Luleå gymnasieskola har Teknikcollege, vilket innebär att industri- och teknikutbildningarna är certifierade av branschorganisationer och håller en hög kvalitet. Utbildningarna genomförs i nära samarbete med arbetslivet.

GYMNASIEUTBILDNING PÅ ENGELSKA

Hösten 2024 startar Luleå gymnasieskola en gymnasieutbildning där all undervisning sker på engelska. Luleå gymnasieskola är en kandidatskola för International Baccalaureate Diploma Program (IB). Läs mer om IB på sidan 14.

INTERNATIONELLA UTBYTEN

Alla yrkesprogram och några högskoleförberedande program är ackrediterade inom Erasmus+. Det innebär möjligheter till APL utomlands, studieresor för elever, och kompetensutveckling utomlands för personal.

TE4 - GYMNASIEINGENJÖR

Luleå gymnasieskola anordnar i nära samverkan med teknikbranschen det fjärde året på Teknikprogrammet, inriktning Samhällsbyggande.

LÄRLINGSUTBILDNING

Väljer du en yrkesutbildning och vill genomföra stora delar av utbildningen ute på en eller flera arbetsplatser har du möjlighet att välja några av våra lärlingsutbildningar.

ANPASSAD GYMNASIESKOLA

Individuella programmet, IND
Nationella program:
– Fastighet, anläggning
och byggnation, FAB
– Hotell, restaurang och bageri, HRB

Piteå

Strömbäckskolan

Utbildningar

BARN- OCH FRITIDSPROGRAMMET

Fritid och hälsa
Pedagogiskt och socialt arbete

BYGG- OCH ANLÄGGNINGSPROGRAMMET

Husbyggnad
Måleri

EKONOMIPROGRAMMET

Ekonomi
Juridik

EL- OCH ENERGIPROGRAMMET

Automation/Teknikcollege
Elteknik

ESTETISKA PROGRAMMET

Bild och formgivning
Estetik och media
Musik

FORDONS- OCH TRANSPORTPROGRAMMET

Personbil
Transport

FÖRSÄLJNINGS- OCH SERVICEPROGRAMMET

INDUSTRIOTEKNISKA PROGRAMMET

Produkt och maskinteknik
Svetechnik

INTRODUKTIONSPROGRAM

Programinriktat val
Yrkesintroduktion - sökbara: Fastighets-skötare, Vårdbiträde
Individuellt alternativ
Språkintrouktion

NATURVETENSKAPSPROGRAMMET

Naturvetenskap
Naturvetenskap- och samhälle

RESTAURANG- OCH LIVSMEDELSPROGRAMMET

Kök och servering

SAMHÄLLSVETENSKAPSPROGRAMMET

Beteendevetenskap
Samhällsvetenskap

TEKNIKPROGRAMMET/TEKNIKCOLLEGE

Design och produktutveckling
Informations- och medieteknik
Produktionsteknik

VVS- OCH FASTIGHETSPROGRAMMET

VVS (VVS och Industrirörmontör)

VÅRD- OCH OMSORGSPROGRAMMET

ANPASSAD GYMNASIESKOLA

Individuella programmet
Nationella program:
- Administration, handel och varuhantering
- Hotell, restaurang och bageri

En skola i toppklass, där goda minnen skapas.

Strömbäckskolan ligger endast ett stenkast från Piteås mysiga stadskärna. Här går ca 1450 elever i ett samlat gymnasieområde. Vi erbjuder dig en skola som vi är stolta över, en skola med många möjligheter och många nya möten, en skola där du som elev står i centrum.

Hos oss finns många program att välja mellan och utbildningarna håller erkänt hög kvalitet. Det vet vi, inte minst genom den feedback vi får från företagen och genom resultat från nationella yrkestävlingar.

YRKESUTBILDNING PÅ RIKTIGT!

Strömbäckskolan har ett unikt samarbete med PiteBo, kommunens bostadsföretag. Eleverna bygger hyreshus på deras uppdrag, ett samarbete som pågått sedan 60-talet och är vida känt över landet. Just nu bygger vi trevåningshus på det spännande Acusticumområdet.

AKTIV FRITID - TILLGÅNG TILL SKOLANS GYM MM.

På Strömbacka finns ett högklassigt gym där du som elev har möjlighet att träna på din fritid till en mycket låg kostnad. Du har även närhet till andra arenor, bland annat en ny OCR-hinderbana i anslutning till skolan, som är under uppbyggnad och beräknas vara invigd hösten 2024.

UTÖVER DETTA KAN VI OCKSÅ LYFTA FRAM:

- LIU – Lokal idrottsutbildning, kan du läsa från åk 1 oavsett vilket program du väljer. Vi erbjuder LIU för idrotterna fotboll, ishockey och tennis.
- Restaurangutbildning i fin herrgårdsmiljö.
- Teknikcollege – Strömbacka är certifierade sedan hösten 2011.
- Spännande satsning på automationsutbildning inom programmen Teknik, El och Industri.
- Många UF-företag.
- Fjärde året på Teknikprogrammet, TE4 Inriktning Produktion och automation.

En skola i toppklass, där goda minnen skapas – Strömbacka förbättrar världen elev för elev – det är vår verksamhetsvision. Välkommen hit!

För mer information
www.pitea.se/strombackaskolan

STRÖMBACKA-
SKOLAN PITEÅ

Utbildning för livet i möjligheternas skola

I Norrbottens Pärla, Älvsbyn finns en modern gymnasieskola med både yrkesprogram och högskoleförberedande program. Våra elever trivs och känner sig trygga i vår skolmiljö, och vårt motto är att Alla ska lyckas! I nära samarbete med natur, samhälle och näringsliv formar vi vår utbildning. Hos oss ser vi olikheter som en tillgång och en styrka.

Älvsbyns Gymnasium är en skola med ca. 200 elever. Skolan ligger mitt i Älvsbyn med närhet till sporthall, badhus och nära skid- och orienteringsspår. Inom 5 minuter promenerar du till folkhögskolan där många av våra idrotts elever bor under skoltiden.

På skolan finns åtta nationella program. Atmosfären på skolan genomsyras av närhet. Som elev har du god kontakt och mycket stöd av dina lärare, mycket tack vare att undervisningsgrupperna är små. Som elev får du en egen dator som följer med dig under hela studietiden och du har möjlighet att köpa den efter utbildningens slut.

Vårt gymnasium håller till i fräscha, ljusa lokaler med många olika typer av klassrum och grupprum. I skolans hjärta finns ett torg där man gärna samlas. I anslutning till torget finns vårt fina bibliotek som har en stor bredd och där finns också en fantastisk bibliotekarie som hjälper dig med det du behöver.

Älvsbyns Gymnasium har gjort sig mest känt för sin satsning på olika typer av specialidrott. Vi erbjuder längdskidåkning, skidorientering samt orientering som nationellt godkända idrottsutbildningar.

Du kan oavsett vilket program du går spela ett instrument på skoltid genom kulturskolan. Vårt Bygg- och anläggningsprogram har blivit utsedd av Byggnadsindustrins yrkesnämnd till branschrekommenderad skola.

Väljer du en av våra yrkesutbildningar, t.ex. Bygg- och anläggningsprogrammet, kommer du att ha möjlighet att genomföra stora delar av utbildningen på en eller flera arbetsplatser, genom en så kallad Lärningsutbildning.

Hoppas att du ska hitta något hos oss som intresserar just dig.

Utbildningar

BARN- OCH FRITIDSPROGRAMMET

Pedagogiskt och socialt arbete

BYGG- OCH ANLÄGGNINGSPROGRAMMET (LÄRLING)

Husbyggnad
Mark och anläggning

EKONOMIPROGRAMMET

Ekonomi

EL- OCH ENERGIPROGRAMMET (LÄRLING)

Elteknik

INTRODUKTIONSPROGRAM

Programinriktat val
Yrkesintroduktion
Individuellt alternativ
Språkintrödnation

NATURVETENSKAPSPROGRAMMET

Naturvetenskap
Naturvetenskap och samhälle

SAMHÄLLSVETENSKAPSPROGRAMMET

Beteendevetenskap
Samhällsvetenskap

TEKNIKPROGRAMMET

Teknikvetenskap

VÅRD- OCH OMSORGSPROGRAMMET (LÄRLING)

NATIONELL IDROTTSUTBILDNING (NIU)

Längdskidor, skidorientering och orientering
Kan läsas från samtliga program

För mer information
www.alsvbyn.se/dinframtid

Idrott och studier

Det finns stora möjligheter att kombinera idrott och studier inom Fyrkantens gymnasiesamverkan. Det finns både lag- och individuella idrotter att välja på när du läser på de olika programmen utöver nedanstående elitidrotter som du ansöker särskilt till.

Vänd dig till din studie- och yrkesvägledare för mer information.

Nationell idrottsutbildning, NIU

Antagning sker på idrottsliga meriter och dina betyg.

För uppgift om riksrekryterande idrottsutbildningar, idrotter, orter och platser, se Skolverkets hemsida www.skolverket.se.

Boden, Björknäs gymnasiet

Idrott: Handboll och skidskytte.

Kan kombineras med:

- Ekonomiprogrammet
- El- och Energi programmet
- Teknikprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

Luleå

Idrott: Basket, fotboll, innebandy, ishockey, kanot och konståkning.

Kan kombineras med:

- Barn- och fritidsprogrammet, inriktning fritid och hälsa
- Ekonomiprogrammet, inriktning ekonomi
- Naturvetenskapsprogrammet, inriktning naturvetenskap
- Samhällsvetenskapsprogrammet, inriktning samhällsvetenskap

Älvsbyn

Idrott: Längdskidor, skidorientering och orientering.

Kan kombineras med:

- Ekonomiprogrammet
- Naturvetenskapsprogrammet
- Samhällsvetenskapsprogrammet
- Teknikprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

Viktigt om NIU

Viktigt att känna till för dig som söker till nationell idrottsutbildning (NIU-utbildning):

- Du blir uttagen på idrottsliga meriter enligt det tilldelade antal platser från respektive specialidrottsförbund (ansökan senast 1 december).
- Uttagning görs av skolans tränare, eller av den klubb eller det specialidrottsförbund som ansvarar för test och uttagning av elever i idrotten till NIU.
- Du söker till valt program där NIU-platser inom din idrott finns och konkurrerar där om plats med dina betyg (i februari, samma datum som övriga programelever). Du får inte per automatik en plats vid NIU för att du blivit uttagen på idrottsliga meriter.
- Du kommer konkurrera med ditt slutbetyg i slutantagningen och även under reservantagningen till det eller de program du har sökt där idrotten erbjuds vid skolan.
- Du kan även komplettera med val till fler program vid skolan där idrotten erbjuds under omvalsperioden.

Riksbasketgymnasium

Riksrekryterande, Luleå BG

Antagning sker på idrottsliga meriter och dina betyg.

Kan kombineras med alla program.

Riksrekryterande utbildningar

inom Fyrkanten

Matematik

RIKSREKRYTERANDE SPETSUTBILDNING, LULEÅ
Inom Naturvetenskapsprogrammet

Utbildningen vänder sig till dig som har intresse och talang för matematik och som dessutom söker nya utmaningar i ämnet och är beredd på en högre studietakt. Syftet med studier i programmet är främst:

- att stimulera det matematiska tänkandet
- att använda matematik och informationsteknologi för att lösa problem inom naturvetenskap och teknik
- att utveckla kunskaper inom naturvetenskap och andra ämnesområden.

Vid sidan av spetskunskaper i matematik ger utbildningen kompetens motsvarande Naturvetenskapsprogrammet. Utbildningen sker i samarbete med Luleå Tekniska Universitet.

Särskild variant med inriktning mot spel och spelutveckling

SÄRSKILD VARIANT, BODEN
Inom Estetiska programmet

Hos oss får du redan på gymnasiet börja ditt kunskapsbyggande inom spel- och spelutveckling. Du får verktyg för att kunna förstå och arbeta med spelet som medium. Du får lära dig utveckla dataspel, skriva interaktiva berättelser och skapa underhållande spelmoment. Möjligheten till tät samverkan med YH-utbildningar och spelföretag borrar för en kvalitativ och modern utbildning.

Det första året kommer du att läsa gemensamma kurser för att under andra året välja inriktningar att fördjupa dig inom. Det tredje året blir att vara del i ett spelföretag där du förutom att skapa spel även får lära dig de entreprenöriella förutsättningarna som råder kring spelvärlden.

Björknäsgymnasiet, Boden

IB • International Baccalaureate Diploma Programme

At Björknäsgymnasiet's International Baccalaureate Diploma Programme all subjects are taught in English.

In this programme you study to prepare for university and develop a global mindset that helps you towards universities and careers in Sweden or abroad. All subjects (except languages) are taught in English. Björknäsgymnasiet have licenced and experienced teachers that will guide you on your journey from day one to graduation.

BJÖRKNÄSGYMNASIET IS A CANDIDATE SCHOOL

Björknäsgymnasiet is an authorized International Baccalaureate World School and offer the Diploma Programme. The International Baccalaureate Diploma Programme is recognized worldwide for its rigorous and comprehensive curriculum that promotes academic excellence, intercultural understanding and personal development. At the IBDP at Björknäsgymnasiet, students are given the opportunity to develop deep knowledge, critical thinking and entrepreneurial skills that are crucial for success both in academic studies at university and in future careers.

During the first year you will study upper secondary courses from the Swedish national curriculum that will be a step on the way to qualify for Swedish universities. Here you choose either Modern Languages (German, French or Spanish) or Digital Creative Course.

PREPARATORY YEAR (YEAR 1)

During the first year you will study upper secondary courses from the Swedish national curriculum that will be a step on the way to qualify for Swedish universities. Here you choose either Modern Languages (German, French or Spanish) or Digital Creative Course.

- Swedish 1 (or Swedish as a second language)
- English 5 & 6
- Psychology 1
- Sciences 1b
- History 1b
- Sports & Health 1
- Mathematics 1c
- Civics/Social Studies 1b
- Digital Creative Course OR Modern Languages (French/German/Spanish)

YEARS 2 AND 3

The IBDP allows you the unique opportunity to tailor your education to your interests and strengths by choosing courses from six different subject groups (Language and Literature, Language acquisition, Individuals and Societies, Sciences, Mathematics and Arts). Björknäsgymnasiet offers a wide range of courses to choose from, ensuring that the students receive a broad, balanced and comprehensive education.

In addition to these six subjects you also study three IBDP Core Subjects:

- Extended Essay (EE) : an independent, in-depth, self-directed piece of research on a topic of your own choice
- Theory Of Knowledge (TOK): a course which focuses on critical thinking skills regarding the nature of knowledge and students are encouraged to analyze and evaluate knowledge claims from different disciplines and perspectives.
- Creativity-Activity-Service (CAS): a self-initiated project which provides you with opportunities for personal growth and experimental learning outside of the academic classroom. Creativity stands for engaging in activities that promote creative thinking, Activity focuses on physical activity and personal health and Service involves giving back to the community.

All these subjects promote important academic skills such as research skills, communication skills, time-management skills which makes you an attractive candidate for universities and future employers. The IB Diploma is recognized worldwide which is an advantage for students who plan to pursue higher education or careers internationally.

For more information visit [boden.se](https://www.boden.se)

IB • International Class

Luleå Gymnasieskolas International Class är en teoretisk utbildning. Du läser kurser från svenska gymnasieskolan men all undervisning sker på engelska.

International class är ett förberedande år för studier vidare inom International Baccalaureate, vilket är en tvåårig gymnasieutbildning. IB-programmet förbereder för högre studier utomlands. Läser du International Class och efterföljande International Baccalaureate genomför du därför tre år på en teoretisk, högskoleförberedande utbildning.

Under de två IB-åren läser du sex ämnen som du själv valt, tre på Higher Level och tre på Standard Level. Valet av ämnen ger dig möjlighet att anpassa utbildningen efter behov och intresse. Förutom ämnesstudier finns även tre kärnkomponenter. En av dem är Theory of Knowledge, ToK, en tvärvetenskaplig kurs som utvecklar ditt kritiska tänkande. Den andra är Extended Essay, EE, en forskningsuppgift som du självständigt utför inom ramen för ett av dina sex ämnen. Den tredje kärnkomponenten är CAS, Creativity, Activity and Service. Syftet med CAS är utveckla hela din person.

EXAMENSPROV

Examensproven, som äger rum år tre, är skriftliga och gemensamma för IB över hela världen. Innan det är dags för final exams har du fått göra en träningsexamen, mock examinations, som följs av en repetitionsperiod där återkopplingen från mocks naturligtvis är viktig. Utöver examensprov ingår skriftliga uppgifter som du arbetar med under längre tid. Även dessa uppgifter sänds iväg för extern bedömning. I språken ingår även muntlig examination.

KANDIDATSKOLA

Luleå gymnasieskola är en kandidat skola* för International Baccalaureate Diploma Program. Luleå Gymnasieskola strävar efter att bli en auktoriserad IB-skola. Skolor inom IB delar en gemensam filosofi – ett engagemang för högkvalitativ, utmanande, internationell utbildning - vilket vi tror är viktigt för våra studenter.

* Endast skolor auktoriserade av IB-organisationen kan erbjuda något av dess fyra akademiska program: förskoleprogram (PYP), grundskoleprogram (MYP), Diploma Program (DP) eller karriärrelaterade program (CP). Kandidatstatus är ingen garanti att tillstånd kommer att beviljas.

VAD KRÄVS FÖR ATT KOMMA IN?

För att komma in på programmet krävs, förutom de vanliga kraven för en studieförberedande gymnasieutbildning, även godkända resultat på placeringsprov. Proven testar dina kunskaper inom engelska och matematik.

För ytterligare information om IB och dess program besök www.lulea.se och <http://www.ibo.org>.

English

The International Class at Luleå upper secondary school is a theoretical programme. You study courses from Swedish upper secondary school, but the teaching language is English.

International class is a preparatory year for further studies within the International Baccalaureate, which is a two-year high school education. The IB program prepares for higher studies abroad. If you study International Class and the subsequent International Baccalaureate, you will complete three years of a theoretical, education that will sufficiently prepare you for higher education.

During the two IB years, you study six subjects of your choice, three at Higher Level and three at Standard Level. The choice of subjects gives you the opportunity to adapt the education to your needs and interests. In addition to subject studies, there are also three core components. One of them is Theory of Knowledge, ToK, an interdisciplinary course that develops your critical thinking. The second is the Extended Essay, EE, a research assignment that you carry out independently within the framework of one of your six subjects. The third core component is CAS, Creativity, Activity and Service. The purpose of CAS is to develop your whole person.

FINAL EXAMS

The examinations, which take place in year three, are written and mandatory for all IB schools worldwide. Before it's time for the final exams, you have had to do a training exam, mock examinations, which is followed by a rehearsal period where the feedback from the mocks is naturally important. In addition to the exam, written tasks are included that you work on for a longer period of time. These data are also sent for external assessment. The languages also include an oral examination.

CANDIDATE SCHOOL

Luleå gymnasieskola is a candidate school* for the Diploma Programme. This school is pursuing authorization as an IB World School. IB World Schools share a common philosophy - a commitment to high-quality, challenging, international education - that we believe is important for our students.

* Only schools authorized by the IB Organization can offer any of its four academic programmes: the Primary Years Programme (PYP), the Middle Years Programme (MYP), the Diploma Programme (DP), or the Career-related Programme (CP). Candidate status gives no guarantee that authorization will be granted.

REQUIREMENTS

The admission requires, in addition to the usual requirements for a study-preparatory upper secondary education, also passing results on placement tests are required. The tests evaluate your knowledge of English and mathematics.

For further information about the IB and its programmes visit www.lulea.se and <http://www.ibo.org>.

Öppet hus

Älvsbyns gymnasium

Torsdagen den 9 november, kl. 18.00–20.00

Björknäsgymnasiet, Boden

Torsdagen den 30 november, kl. 18.00–20.00

Strömbäckaskolan, Piteå

Lördagen den 18 november, kl. 11.00–14.00

Luleå Gymnasieby

Onsdagen den 22 november, kl. 17.30–19.30

Besök

www.programvaljarenfyrekanten.se

FYRKANTENS GYMNASIESAMVERKAN

Boden | Luleå | Piteå | Älvsbyn

Gymnasieskolan

 Dags att **välja?**

INNEHÅLL

Allmän information

Viktigt att veta om gymnasieskolan	4
Antagningsregler till fortsatta studier	4
Behörighet till gymnasieskolan	4
Gemensamt för alla.....	5
Ämnenas omfattning i de olika programmen	5
Programöversikt.....	6
Ansökan och antagning	8
Att söka till en annan ort	9
Studieekonomi	9
Högskoleförberedande program	10
Yrkesprogram.....	12
Lärlingsutbildning	12
Exempel på yrken inom yrkesprogrammen.....	14
Idrott och studier.....	15
Riksgymnasier med anpassad utbildning	15
Anpassad gymnasieskola.....	16
Särskilda varianter och riksrekryterande utbildningar	91
International Baccalaureate, IB.....	91
Spetsutbildningar.....	91
Estetiska spetsutbildningar.....	91
Studier efter gymnasieskolan	92

Gymnasieprogram

Barn- och fritidsprogrammet BF.....	17
Bygg- och anläggningsprogrammet BA	21
Ekonomiprogrammet EK	25
El- och energiprogrammet EE.....	29
Estetiska programmet ES.....	33
Fordons- och transportprogrammet FT	37
Försäljnings- och serviceprogrammet FS	41
Hantverksprogrammet HV	45
Hotell- och turismprogrammet HT	49
Humanistiska programmet HU.....	53
Industritekniska programmet IN	57
Introduktionsprogrammen IM	61
Naturbruksprogrammet NB	63
Naturvetenskapsprogrammet NA	67
Restaurang- och livsmedelsprogrammet RL	71
Samhällsvetenskapsprogrammet SA	75
Teknikprogrammet TE.....	79
VVS- och fastighetsprogrammet VF.....	83
Vård- och omsorgsprogrammet VO	87

 Gör quizet **Programväljarkollen!**
Finns på programvaljaren.se

Viktigt att veta om gymnasieskolan

GYMNASIESKOLANS OLIKA PROGRAM

I gymnasieskolan finns 18 nationella program med olika inriktningar. Utbildningarna är treåriga.

Det finns två sorters program – högskoleförberedande program och yrkesprogram.

Saknar du behörighet till de nationella programmen kan du gå ett Introduktionsprogram.

Alla nationella program innehåller de kurser som krävs för att få grundläggande högskolebehörighet. På yrkesprogrammen kan du välja bort högskolebehörigheten om du vill.

KURSER OCH POÄNG

Samtliga ämnen i gymnasieskolan är indelade i kurser. Hur stor en kurs är anges med poäng. Vanligast är kurser på 100 eller 50 poäng, men det finns även vissa kurser som är större.

BETYG EFTER VARJE KURS

Du får fler betyg i de ämnen där du läser fler än en kurs. Du får betyg på varje avslutad kurs, vilket betyder att du får dina första betyg redan i årskurs 1.

GYMNASIEEXAMEN

Målet för dina studier på gymnasieskolan är att du ska få en gymnasieexamen. Det finns två olika gymnasieexamina – högskoleförberedande examen och yrkesexamen.

ATT LÄSA SPRÅK I GYMNASIESKOLAN

Ämnet engelska och övriga moderna språk är uppdelade i sju kurser – en kurs är 100 p. Språken har en gemensam kursplan för både grundskolan och gymnasieskolan. Du fortsätter dina språkstudier på gymnasieskolan en kurs högre än du avslutade språket i grundskolan.

När du avslutat dina studier på grundskolan med lägst betyget E i engelska har du kunskaper som motsvarar kurs 4. Den första kursen du läser på gymnasieskolan är engelska 5.

Skolor kan erbjuda samtliga elever att välja kurser i moderna språk inom det individuella valet eller (för många program) inom programförklaringarna. För flera av de högskoleförberedande programmen är det obligatoriskt att läsa en eller två kurser i moderna språk.

- Du som väljer att läsa ett nybörjarspråk börjar med kurs 1.
- Du som läst språket i grundskolan som språkval får börja med kurs 3.

OFFENTLIGA ELLER FRISTÅENDE GYMNASIESKOLOR

Oavsett om en skola är offentlig eller fristående gäller i princip samma regler. En viktig skillnad är att du kan söka en utbildning vid en fristående skola oavsett var du bor.

HJÄLP FÖR DIG SOM HAR ETT ANNAT MODERSMÅL

Du som läser ett nationellt program och har ett annat modersmål än svenska har vissa möjligheter att få hjälp och stöd. Du kan läsa svenska som andraspråk, få modersmålsundervisning och studiehandledning på ditt modersmål.

Behöver du den här hjälpen ska du säga till, helst redan när du ansöker till gymnasieskolan.

IDROTT OCH STUDIER

Det finns olika sorters idrottsutbildningar. Du kan söka ett riksidrottsgymnasium (RIG) eller ett nationellt idrottsgymnasium (NIU), vilket inte är rikskrekryterande men omfattas av så kallade frisök. Det finns också gymnasieskolor som erbjuder lokal idrottsutbildning (LIU) inom olika idrotter.

ANTAGNINGSGREGLER TILL FORTSATTAS STUDIER

Det är en stor fördel om du redan i din gymnasieexamen är behörig till de utbildningar du vill söka efter gymnasiet. Antagningskraven skiljer sig mellan olika utbildningar.

Behörighet till gymnasieskolan

Du behöver ha lägst betyget E i ett antal ämnen för att vara behörig.

Den som är behörig uppfyller kraven för att klara av utbildningen. Om du inte är behörig ska skolan på bästa sätt hjälpa dig att bli behörig eller hjälpa dig på annat sätt.

Kraven för behörighet:

YRKESPROGRAM

Lägst betyget E i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik + fem andra ämnen.

HÖGSKOLEFÖRBEREDANDE PROGRAM

Lägst betyget E i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik + nio andra ämnen.

Om du väljer Ekonomi-, Humanistiska eller Samhällsvetenskapsprogrammet måste ämnena geografi, historia, religion och samhällskunskap ingå i dessa nio ämnen.

Om du väljer Naturvetenskaps- eller Teknikprogrammet måste ämnena biologi, kemi och fysik ingå i dessa nio ämnen.

Om du väljer det Estetiska programmet finns inga krav på vilka nio ämnen som ska ingå utöver lägst betyget E i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik.

DISPENS FÖR ENGELSKA

Du som har ett annat modersmål än svenska och har kommit till Sverige sent under grundskolan kan ansöka om dispens om du saknar betyg i engelska. Detta är främst tänkt för dig som inte läst engelska i ditt hemland och av naturliga skäl lagt mycket tid på att lära dig svenska. För att få dispens från betyg i engelska måste skolan bedöma att du har bra förutsättningar att klara din valda gymnasieutbildning. Du kommer läsa engelska på grundskolenivå i gymnasieskolan.

INTRODUKTIONSPROGRAM – FÖR DIG SOM INTE ÄR BEHÖRIG

Skolan måste hjälpa dig som inte är behörig till gymnasieskolan. Läs mer på sidorna 61 och 62.

Gemensamt för alla

Ämnen och poäng i de olika programmen

Ämnen

Ämnen	Program						
	YRKESPROGRAM	EKONOMIPROGRAMMET	ESTETISKA PROGRAMMET	HUMANISTISKA PROGRAMMET	NATURVETENSKAPS-PROGRAMMET	SAMHÄLLSVETENSKAPS-PROGRAMMET	TEKNIKPROGRAMMET
GYMNASIEGEMENSAMMA ÄMNER							
Engelska	200	200	200	200	200	200	200
Historia	50	100	200	200	100	100	50
Idrott och hälsa	100	100	100	100	100	100	100
Matematik	100	200	100	100	300	200	300
Naturkunskap	50	100	100	100		100	
Religionskunskap	50	50	50	50	50	50	50
Samhällskunskap	50	200	100	100	100	100	100
Svenska/svenska som andraspråk	300	300	300	300	300	300	300
TOTALT GYMNASIEGEMENSAMMA ÄMNER	900	1.250	1.150	1.150	1.150	1.150	1.100
Yrkesämnen	1500-1600						
Programgemensamma ämnen		350	150	350	450	300	400
Inriktningkurser		300	400	400	300-400	350-450	300
Programfördjupningar		300	500	300	200-300	300-400	400
Individuellt val	200	200	200	200	200	200	200
Gymnasiearbete	100	100	100	100	100	100	100
SUMMA POÄNG	2.700 - 2.800	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500

➤ Gymnasiegemensamma ämnen

Alla elever på gymnasieskolan läser kurser i de gymnasiegemensamma ämnena. De nationella programmen innehåller det som krävs för att nå grundläggande högskolebehörighet. En elev på ett yrkesprogram får välja bort kurser som ger grundläggande högskolebehörighet.

KURSER SOM DU FÅR VÄLJA BORT

Vill du läsa ett yrkesprogram utan högskolebehörighet får du välja bort kurser i svenska och engelska.

På Barn- och fritidsprogrammet och Vård - och omsorgsprogrammet får du välja bort:

- Engelska 100 poäng
- Svenska 100 poäng

På Hotell- och turismprogrammet får du välja bort:

- Svenska 200 poäng

På de övriga yrkesprogrammen får du välja bort:

- Engelska 100 poäng
- Svenska 200 poäng

➤ Individuellt val

Här får du möjlighet att bestämma vilka kurser du vill läsa, men det är skolan som bestämmer vilka kurser de erbjuder som individuellt val. Alla program erbjuder estetiska kurser och kurser i idrott och hälsa. Detta gäller även för dig som läser lärlingsutbildning.

➤ Gymnasiearbete

Alla elever inom gymnasieskolan ska göra en större självständig arbetsuppgift, ett gymnasiearbete som omfattar 100 poäng. Det kan vara en undersökning eller en uppgift som har att göra med din utbildnings karaktärsämnen. Du kommer att ha en sakkunnig lärare som din handledare, men du kan också få hjälp av till exempel din APL-handledare på ett företag. Du kan arbeta själv eller tillsammans med någon.

Det är viktigt att du gör ett godkänt gymnasiearbete. Det är ett av villkoren för att få en gymnasieexamen. Det är också ett bevis på att du uppnått målen för ditt program.

Du kan enbart få betyget E eller F på ditt gymnasiearbete. Detta betyg räknas inte med när man räknar ut ditt betygsvärde.

PROGRAMÖVERSIKT

PROGRAM	INRIKTNINGAR	PROGRAMGEMENSAMMA KURSER	DU LÄR DIG...	EFTER GYMNASIESKOLAN
Barn- och fritidsprogrammet <i>Yrkesprogram</i> Ledarskap och människokunskap	<ul style="list-style-type: none"> Fritid och hälsa Pedagogiskt och socialt arbete 	Hälsopedagogik • Kommunikation • Lärande och utveckling • Människors miljöer • Naturkunskap 1a2 • Pedagogiskt ledarskap • Samhällskunskap 1a2	hur vi människor lär oss olika saker och hur vi utvecklas. Du får lära dig att leda aktiviteter för både barn och vuxna.	Exempel på yrkesutgångar: Bad/sportthallspersonal, barnskötare, elevassistent, personal inom idrotts- och fritidsanläggningar, personlig assistent, personlig tränare, stöd och service inom funktionshinderområdet, väktare.
Bygg- och anläggningsprogrammet <i>Yrkesprogram</i> Hus och vägar	<ul style="list-style-type: none"> Anläggningsfordon Husbyggnad Mark och anläggning Måleri Plåtslageri 	Bygg och anläggning 1 och 2	till exempel snickeri, anläggningsarbete, att köra anläggningsfordon, målning, plåtslageri och betongarbeten.	Exempel på yrkesutgångar: Anläggningsmaskinförare, beälggningsarbetare, bergarbetare, betongarbetare, byggnadsmålare, byggnadsplåtslagare, glastekniker, golvläggare, håltagare, järnvägstekniker, murare, plattsättare, stenmontör, stältningsbyggare, takmontör, träarbetare, undertaksmontör, ventilationsplåtslagare, väg- och anläggningsarbetare.
Ekonomiprogrammet <i>Högskoleförberedande program</i> Ekonomi och juridik	<ul style="list-style-type: none"> Ekonomi Juridik 	Företags ekonomi 1 • Moderna språk • Privatjuridik • Psykologi 1	grunderna i samhällsekonomi, företags-ekonomi, entreprenörskap och juridik.	Programmet är riktat mot studier inom främst ekonomi, juridik och andra samhällsvetenskapliga områden.
EI- och energiprogrammet <i>Yrkesprogram</i> Eilära, elektronik, energi och datorkunskap	<ul style="list-style-type: none"> Automation Dator- och kommunikationsteknik Elteknik Energiteknik 	Datorteknik 1a • Elektromekanik • Energiteknik 1 • Mekatronik 1	grunderna inom eilära, elteknik, elektronik, energiteknik och styrtknik. Det är viktigt att kunna läsa och förstå ritningar och instruktionsböcker.	Exempel på yrkesutgångar: Automationstekniker – fastighet/industri/process, distributionselektriker, driftoperatör – allmän/kraft- och värmeteknik/vatten- och miljöteknik, elektronikproduktionstekniker, hemservicetekniker, industrielektriker, installationselektriker, järnvägstekniker – el och signal, nätverkstekniker.
Estetiska programmet <i>Högskoleförberedande program</i> Bild, form, dans, media, musik och teater	<ul style="list-style-type: none"> Bild och formgivning Dans Estetik och media Musik Teater 	Estetisk kommunikation 1 • Konstarterna och samhället	att teckna, måla och skulptera, arbeta digitalt, utöva musik, dansa eller spela teater. Du ska känna till olika former av konst och får utveckla din egen kreativitet och skaparglädje.	Programmet är riktat mot studier inom främst de konstnärliga, humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena. Du får en grundläggande konstnärlig utbildning.
Fordons- och transportprogrammet <i>Yrkesprogram</i> Fordonsteknik och transporter	<ul style="list-style-type: none"> Karosseri och lackering Lastbil och mobila maskiner Personbil Transport 	Fordons- och transportbranschens villkor och arbetsområden • Fordonsteknik – introduktion	hur fordon fungerar och lär dig att hitta fel, reparera och utföra service på olika fordon. Även hur man transporterar gods och människor och hur man hanterar gods.	Exempel på yrkesutgångar: Billackerare, bilskadereparatör, bussförare, lagerarbetare, lastbilsförare, lastbilsmekaniker, maskinmekaniker, personbilsmekaniker, reservdelsspecialist.
Försäljnings- och serviceprogrammet <i>Yrkesprogram</i> Försäljning, service och företagande	Inga nationella inriktningar	Branschkunskap inom handel och administration • Entreprenörskap • Information och kommunikation 1 • Servicekunskap 1	försäljningsteknik, kundservice och affärsutveckling. Du får lära dig om företagande och hur det är att starta och driva ett företag	Exempel på yrkesutgångar: Kundtjänstbiträde, marknadsassistent, butikssäljare, företags-säljare, inköpsassistent, lagerarbetare.
Hantverksprogrammet <i>Yrkesprogram</i> Kreativitet, skapande och stil	<ul style="list-style-type: none"> Finsnickeri Florist Frisör, barberare och håir- och makeuptylist Textil design Övriga hantverk 	Entreprenörskap • Hantverk – introduktion • Tradition och utveckling	ett speciellt yrke som kräver att du är händig, konstnärligt inriktad och att du har ett intresse utöver det vanliga.	Exempel på yrkesutgångar: Barberare, båtbyggare, bössmakare, florist, frisöraspirant, glasblåsare, guldsmed, håirstylist och makeuptartist, hår- och makeuptylist, inköpsassistent, inredningssnickerare, juvelsfattare, kakeugnsmakare, keramiker, möbelsnickare, sadelmakare, silversmed, skomakare, smed, sotare, sömmerska, tapetserare, textil/konfektion, timmerman, trä- och byggvaruhandel, urnmakare.
Hotell- och turismprogrammet <i>Yrkesprogram</i> Service och kommunikation	Inga nationella inriktningar	Besöksnäringen • Entreprenörskap • Hållbar turism • Konferens och evenemang • Logi • Resmål och resvägar • Service och bemötande 1	att kommunicera med andra människor, marknadsföring och försäljning samt att kunna tänka nytt och kreativt. Ge god service till alla människor.	Exempel på yrkesutgångar: Aktivitets- och eventvärd, konferensvärd, mötes- och eventplanerare, receptionist, turistinformation, våningsservice.

<p>Humanistiska programmet Högskoleförberedande program Kultur och språk</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kultur • Språk 	<p>Filosofi 1 • Moderna språk • Människans språk 1</p>	<p>Utbildningen sätter människans skapande och tänkande i centrum och ger dig de största möjligheterna att läsa kurser i moderna språk.</p>	<p>Programmet är riktat mot studier på högskolan främst inom humaniora (till exempel filosofi, historia, språk samt litteraturvetenskap) och samhällsvetenskap.</p>
<p>Industritekniska programmet Yrkesprogram Modern teknik och hantverkskunskande</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Driftsäkerhet och underhåll • Processteknik • Produkt och maskinteknik • Svetssteknik 	<p>Industritekniska processer 1 • Människan i industrin 1 • Produktionskunskap 1 • Produktionsutrustning 1</p>	<p>att arbeta med tillverkning, driftsäkerhet, underhåll och svetsning. Du får även lära dig till exempel distribution och lagerhållning.</p>	<p>Exempel på yrkesutgångar: Automationsmekaniker, servicemekaniker, underhållsmekaniker, industrilackare, laboratorietechniker kemisk industri, lässmed, processoperatör – kemi, CNC-operatör metall/trä, gjutare, maskinsnickare, sågverksoperatör, verktygsmakare, internationell svetsare, svetsare.</p>
<p>Introduktionsprogram För dig som inte är behörig Du står i centrum</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Programriktat val • Yrkesintroduktion • Individuellt alternativ • Språkintrouktion 	<p>Du kan läsa de kurser som ger dig behörighet till ett nationellt program inom gymnasieskolan. Du kan också få praktisera på en arbetsplats eller få yrkeskunskaper i skolan som hjälper dig att få ett arbete.</p>	<p>de kunskaper du behöver för att klara av ett nationellt program inom gymnasieskolan eller någon annan utbildning.</p>	<p>Du förbereder dig för studier på ett nationellt program inom gymnasieskolan eller annan utbildning, men kan också söka arbete.</p>
<p>Naturbruksprogrammet Yrkesprogram Djur och natur</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Djurvård • Hästhållning • Lantbruk • Naturturism • Skogsbruk • Trädgård 	<p>Biologi 1 • Entreprenörskap • Naturbruk</p>	<p>mycket om olika växter och djur och om samspelet mellan människan och naturen. Du får även goda kunskaper om vår miljö.</p>	<p>Exempel på yrkesutgångar: Arbete med hund, djurvårdare, hästskötare, lantbruksdjur, lantbruksmaskiner, naturguide, skogsmaskinförare, skogsmaskinservice, skogsvård, trädgårdsanläggning, växthusodling, växtodling</p>
<p>Naturvetenskapsprogrammet Högskoleförberedande program Matematik och naturvetenskap</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Naturvetenskap • Naturvetenskap och samhälle 	<p>Biologi 1 • Fysik 1a • Kemi 1 • Moderna språk</p>	<p>främst matematik, fysik, kemi och biologi, men läser även kurser i många andra ämnen. Du kan få kombinera kunskaperna inom naturvetenskap med kunskaper inom geografi och samhällskunskap.</p>	<p>Programmet är riktat mot studier på högskolan inom främst de naturvetenskapliga eller tekniska områdena.</p>
<p>Restaurang- och livsmedelsprogrammet Yrkesprogram Restaurang och bageri</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bageri och konditori • Kök och servering 	<p>Branschkunskap inom restaurang och livsmedel • Hygien • Livsmedels- och näringskunskap 1 • Service och bemötande 1</p>	<p>laga mat, servera, baka och göra konditorivaror som choklad och konfekturer.</p>	<p>Exempel på yrkesutgångar: Bakare, kock, konditor, servitris eller servitör.</p>
<p>Samhällsvetenskapsprogrammet Högskoleförberedande program Samhället, media och människan</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Beteendevetenskap • Medier, information och kommunikation • Samhällsvetenskap 	<p>Filosofi 1 • Moderna språk • Psykologi 1</p>	<p>främst svenska, moderna språk och olika samhällsorienterande ämnen. Du har också möjlighet att fördjupa dig inom beteendevetenskap och media.</p>	<p>Programmet är riktat mot studier på högskolan inom ett brett samhällsvetenskapligt område.</p>
<p>Teknikprogrammet Högskoleförberedande program Teknik och kreativitet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Design och produktutveckling • Informations- och medieteknik • Produktionsteknik • Samhällsbyggande och miljö • Teknikvetenskap 	<p>Fysik 1a • Kemi 1 • Teknik 1</p>	<p>om produktutveckling och utformning, val av tekniker, verktyg och material. Du läser även kurser i matematik, fysik och kemi och kan välja att lära dig mer om design och medieteknik.</p>	<p>Programmet är riktat mot studier på högskolan inom främst teknik och naturvetenskap. Du kan även söka ett fjärde yrkesförberedande år.</p>
<p>VVS- och fastighetprogrammet Yrkesprogram Praktisk energianvändning och VVS</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fastighet • Kyl- och värmepumpsteknik • Ventilation • VVS 	<p>Elkraftteknik • Systemuppbyggnad • Värmelära • Verktygs- och materialhantering</p>	<p>arbeta med service, underhåll, installation, drift och produktion inom energiområdet. Du ska hantera utrustning som används för att värma upp fastigheter och andra lokaler, för att kyla eller värma livsmedel med mera.</p>	<p>Exempel på yrkesutgångar: Fastighetstekniker, kyl- och värmepumpsmonter, ventilationsmonter, VVS-monter, industrifrömonter, isoleringsmonter .</p>
<p>Vård- och omsorgsprogrammet Yrkesprogram Hälsa, vård och omsorg</p>	<p>Inga nationella inriktningar</p>	<p>Anatomi och fysiologi 1 och 2 • Funktionsförmåga och funktionsnedsättning 1 och 2 • Gerontologi och geriatrik • Hälsa- och sjukvård 1 och 2 • Omvårdnad 1 och 2 • Psykiatri 1 och 2 • Psykologi 1 • Samhällskunskap 1a2 • Social omsorg 1 och 2</p>	<p>mycket om hur vi människor fungerar och vilka behov vi kan ha av omvårdnad och omsorg. Du får även kunskap om hur kroppen är uppbyggd, om vanliga sjukdomar och hur de kan förebyggas eller botas.</p>	<p>Exempel på yrkesutgångar: Arbete som undersköterska, personlig assistent, skötare på vårdavdelning inom somatisk och psykiatrisk vård, på vårdcentral, inom hemsjukvård, på särskilt boende, på ett gruppboende, i daglig verksamhet, inom socialpsykiatri, inom hemtjänsten</p>

Ansökan och antagning

Du ansöker till gymnasiet med ditt hösterminsresultat och slutantagningen görs på ditt slutresultat från grundskolan. Tänk på att de datum vi skriver i tidplanen kan skilja sig mellan olika skolor och kommuner.

Tidplan för dig som går i grundskolan

UNDER DECEMBER MÅNAD

sänder skolan ditt hösterminsresultat till antagningskansliet i din kommun.

UNDER JANUARI MÅNAD

får du ett lösenord till ansökningswebben där du gör din gymnasieansökan. Ansökningswebben brukar vara öppen cirka en månad innan sista ansökningsdag.

Har du frågor kan du alltid få hjälp av din studie- och yrkesvägledare.

1 ELLER 15 FEBRUARI

är i många kommuner den sista dagen att lämna in sin ansökan. Men det finns också kommuner som har andra ansökningstider. Kom ihåg att ta reda på vad som gäller där du bor.

UNDER APRIL MÅNAD

gör antagningskansliet en preliminär antagning. Då kan du se vilket meritvärde som behövs för en plats på olika utbildningar. Du har också möjlighet att lägga till, ta bort eller ändra ordningen på valen i din ansökan.

I BÖRJAN AV JUNI

sänder skolan ditt slutresultat från årskurs 9 till antagningskansliet i din kommun.

OMKRING 1 JULI

är slutantagningen klar och du får ett besked om vilken utbildning och skola du är antagen till. Antagningsbeskedet brukar gå ut via post och/eller via Internet. Du måste följa instruktionerna på antagningsbeskedet.

UNDER AUGUSTI MÅNAD

börjar reservantagningen för de som står på reservplats till ett program.

Antagningsbestämmelser

För att bli antagen till en gymnasieutbildning behöver du tillräckligt bra meritvärde. Så här ger du bokstavsresultaten ett siffravärde:

- A = 20 p
- B = 17,5 p
- C = 15 p
- D = 12,5 p
- E = 10 p
- F = 0 p

Räkna ut meritvärdet genom att lägga ihop siffravärdena för dina 16 eller 17 bästa resultat. Meritvärdets maxpoäng utan moderna språk är 320. Om du läst moderna språk är högsta meritvärdet 340.

På utbildningsguiden.se kan du använda en kalkylator för att räkna ut ditt meritvärde.

På sidan 4 kan du läsa om vilket resultat som behövs för behörighet till gymnasieskolan.

➤ Läs och följ instruktionerna!

Det är viktigt att du läser och följer instruktionerna på ditt antagningsbesked.

Att ansöka via fri kvot

Du kan ansöka om antagning via fri kvot om du saknar resultat från svensk grundskola eller har medicinska eller sociala skäl. För att bli antagen behöver du vara behörig till den sökta utbildningen.

Att söka till en annan ort

I vissa fall har du rätt att studera på utbildningar som ligger på andra orter än hemorten.

DU KAN SÖKA TILL EN ANNAN ORT OM:

– Du vill gå ett nationellt program eller en nationell inriktning som inte finns där du bor. Detta gäller även om din kommun anordnar ett yrkesprogram enbart som lärlingsutbildning. Du kan då söka till en annan kommun som anordnar programmet skolförlagt.

– Du vill gå någon av de utbildningar som har riksrekrytering. Du kan läsa mer på sidan 91.

– Du vill läsa på en fristående gymnasieskola.

– Du vill läsa på ett riksidsrottsgymnasium. Läs mer under rubriken Idrott och studier på sidan 15.

Du kan även söka till en annan ort av andra orsaker. Det kan vara din sociala situation, bättre resväg eller att det finns en lokal utbildning utan riksrekrytering som du är intresserad av. I dessa fall har du ingen garanti att din ansökan blir godkänd.

REGIONALA ÖVERENSKOMMELSER

Det blir allt vanligare att kommuner som ligger i samma region (område) bestämmer att eleverna ska kunna söka utbildningar i alla kommuner i regionen. Prata med din studie- och yrkesvägledare och ta reda på vad som gäller där du bor.

➤ Frisök

Frisök innebär att du i princip kan söka ett nationellt program var som helst. Vid frisök gäller andrahandsmottagning vilket betyder att du blir antagen om det finns lediga platser. Du har inte rätt till inackorderingstillägg.

Du kan även söka många särskilda varianter, nationellt godkända idrottsutbildningar eller lärlingsutbildning inom ett program där din hemkommun inte har någon lärlingsutbildning.

Det är alltid den mottagande kommunen som beslutar om den kan ta emot en elev.

Studieekonomi • csn.se

Du som går på gymnasieskolan kan få studiehjälp till och med vårterminen det år då du fyller 20 år.

De belopp vi anger här gäller från våren 2023.

STUDIEBIDRAG

1.250 kr per månad. Bidraget kommer automatiskt och du behöver inte ansöka om det. Tänk på att för hög olovlig frånvaro (skolk) kan leda till indraget studiebidrag.

RESEERSÄTTNING

Du kan få reseersättning om din resväg till skola eller APL-plats är sex kilometer eller längre. Oftast utgår reseersättningen i form av exempelvis ett busskort. Du ansöker genom skolan.

EXTRA TILLÄGG

Du kan få mellan 285–855 kronor per månad. Tillägget prövas med hänsyn till din och dina föräldrars ekonomi och du måste ansöka om det hos CSN.

LÄRLINGSERSÄTTNING

Du som går en gymnasial lärlingsutbildning eller lärlingsliknande utbildning på ett introduktionsprogram kan få ett bidrag på 1000 kronor per månad. Bidraget ska täcka rese- och måltidskostnader då du är ute som lärling på en arbetsplats. Du ska uppfylla vissa krav för att få bidraget och du ansöker om det hos CSN.

INACKORDERINGSTILLÄGG

Om du, på grund av långa restider, måste flytta hemifrån, kan du ansöka om att få inackorderingstillägg.

Du som söker till en kommunal skola utanför den egna kommunen ska söka ditt inackorderingstillägg hos hemkommunen. Vilket belopp du får skiljer sig åt mellan olika kommuner. Du kan också söka inackorderingstillägg hos CSN. Det gäller dig som ska studera på en fristående gymnasieskola eller fristående gymnasiesärskola. Du måste ha minst två timmars resväg mellan hemmet och skolan. Beloppets storlek beräknas på avståndet mellan föräldrahemmet och skolan eftersom det även inkluderar bidrag till hemresor. Du kan få mellan 1.190–2.350 kr.

OBS! Det finns tillfällen då du inte får inackorderingstillägg även om du studerar på en annan ort:

– Om du läser en nationell inriktning eller nationellt program som finns på hemorten (s.k. frisök, läs mer ovan under "Att söka till en annan ort").

– Om du läser vid en fristående gymnasieskola och CSN anser att du kan läsa samma nationella program eller inriktning i hemkommunen (eller samverkanskommun).

STUDIEMEDEL

Studiemedel ("studielån") är ett alternativ när du fyllt 20 år. Studiemedel är uppdelat i en bidragsdel och en lånedel.

➤ Skolk och studieekonomi

Skolk (olovlig frånvaro) kan leda till indraget studiebidrag och kan även göra så att du går miste om andra ersättningar från CSN. Även bidrag från Försäkringskassan kan påverkas.

➤ Vill du veta mer?

Kontakta kuratorn eller studie- och yrkesvägledaren på din skola. Detta är särskilt viktigt för dig som vill söka skolor på andra orter än hemorten.

Högskoleförberedande program

I gymnasieskolan finns 18 nationella program och 6 av dessa är högskoleförberedande program. Programmen är utformade för att ge en god grund för fortsatta studier efter gymnasieskolan.

- Ekonomiprogrammet
- Estetiska programmet
- Humanistiska programmet
- Naturvetenskapsprogrammet
- Samhällsvetenskapsprogrammet
- Teknikprogrammet

Fortsatta studier

De högskoleförberedande programmen förbereder dig för fortsatta studier på högskolor och universitet.

Du läser kurser i många olika ämnen och denna bredd ger dig en allmänbildning som du har stor nytta av i både studier och arbete. Undervisningen är också upplagd på ett sätt som påminner om högskolans sätt att arbeta. Du får lära dig att planera dina studier inför mer omfattande uppgifter som du ska göra själv eller med andra.

Du får också särskild behörighet till många utbildningar på högskolan, vilket är en stor fördel när du söker. Programmen ger dig också de största möjligheterna att få extra poäng för olika meritkurser när du söker till högskolan.

Du kan förutom högskolan även gå vidare till andra former av studier. Det finns utbildningar inom yrkeshögskolan som (trots namnet) riktar sig även till dig som läst dessa program. Det finns även utbildningar vid komvux, folkhögskolor, med mera. Läs mer på sidorna 92–95.

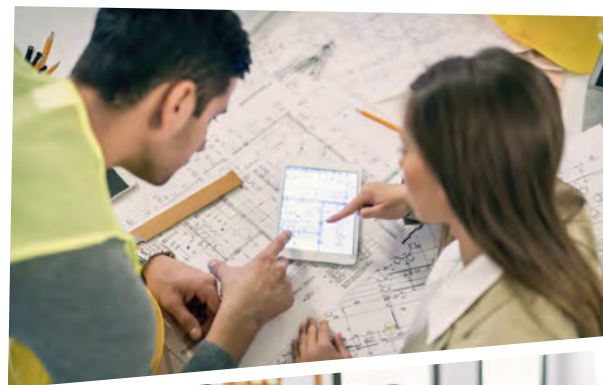
Högskoleförberedande examen

En gymnasieexamen är beviset för att du klarat av din gymnasieutbildning. För dig som läser ett högskoleförberedande program kallas denna examen högskoleförberedande examen.

Kraven för att få en högskoleförberedande examen är:

- betyg i kurser som omfattar 2.500 p
- lägst betyget E på kurser som omfattar minst 2.250 p
- lägst betyget E i kurserna svenska/svenska som andraspråk 1, 2, 3, engelska 5, 6 och matematik 1
- betyget E på ditt gymnasiearbete

Denna examen ger dig grundläggande behörighet till högskolan.

Kursplan för högskoleförberedande program

Totalt 2500 poäng

Gymnasiegemensamma ämnen

- Är gemensamma för alla program.
- På ett högskoleförberedande program läser du flera kurser i dessa ämnen och får på så sätt grundläggande behörighet till högskolan.
- Antalet kurser du läser i de olika ämnena beror på vilket högskoleförberedande program du går.

KURSER I GYMNASIEGEMENSAMMA ÄMNEN:

- Svenska/svenska som andraspråk, 300 p
- Engelska, 200 p
- Matematik, 100/200/300 p
- Idrott och hälsa, 100 p
- Historia, 50/100/200 p
- Samhällskunskap, 100/200 p
- Religionskunskap, 50 p
- Naturkunskap, 100 p

Totalt: 1100–1250 poäng

Karaktärsämnen

- Olika för varje program.
- Ger ditt program sin karaktär.

PROGRAMGEMENSAMMA ÄMNEN

- Läser alla elever på ett visst program

INRIKTNING

- Du läser samma inriktningsämnen på en viss inriktning på ett program oavsett vilken skola du går på.
- Vanligast att du väljer inriktning till år 2.
- För Estetiska programmet väljer du inriktning till år 1.

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR

- Här kan du välja ämnen och kurser som kompletterar och fördjupar de programgemensamma ämnena.
- Du kan rikta in dina studier på ett område som intresserar dig.
- Ger dig möjlighet att läsa kurser som ger dig särskild behörighet eller fler meritpoäng när du söker till högskolan.

Totalt: 950–1100 poäng

Gymnasiearbete

Alla elever gör en större självständig arbetsuppgift – ett gymnasiearbete.

Totalt: 100 poäng

Individuellt val

Här får du själv bestämma vilka ämnen/kurser du vill läsa.

Totalt: 200 poäng

Yrkesprogram

I gymnasieskolan finns 18 nationella program och 12 av dessa är yrkesprogram. Dessa program förbereder dig för ett yrkesliv och för fortsatta studier.

- Barn- och fritidsprogrammet
- Bygg- och anläggningsprogrammet
- El- och energiprogrammet
- Fordons- och transportprogrammet
- Försäljnings- och serviceprogrammet
- Hantverksprogrammet
- Hotell- och turismprogrammet
- Industritekniska programmet
- Naturbruksprogrammet
- Restaurang- och livsmedelsprogrammet
- VVS- och fastighetsprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

Yrkesexamen

En gymnasieexamen är beviset för att du klarat av din gymnasieutbildning. För dig som läser ett yrkesprogram kallas denna examen yrkesexamen.

Kraven för att få en yrkesexamen är:

- betyg i kurser som omfattar 2.500 p
- lägst betyget E på kurser som omfattar minst 2.250 p
- lägst betyget E i kurserna svenska/ svenska som andraspråk 1, engelska 5 och matematik 1
- lägst betyget E på kurser inom de programgemensamma karaktärsämnena som omfattar minst 400 p
- betyget E på ditt gymnasiearbete

Denna examen ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

APL

Arbetsplatsförlagt lärande, APL, innebär att utbildningen flyttar från skolan till ett eller flera företag/arbetsplatser under ett antal veckor. Du får möta kunniga yrkesmän som delar med sig av sina kunskaper och erfarenheter. Du lär dig sådant som är lättare att lära sig på en arbetsplats än i skolan.

Var du gör din APL beror på vilket program, vilken inriktning och vilka kurser du läser. APL ska pågå minst 15 veckor av studietiden.

Lärling

I många kommuner kan du söka till en lärlingsutbildning. Det innebär att du studerar på ett yrkesprogram men under minst hälften av tiden är du ute på en eller flera arbetsplatser. Du ska få samma kunskaper som de elever som läser i skolan. Lärlingsutbildningen innebär alltså inte att du går en annan utbildning, utan enbart att du lär dig på ett annat sätt.

Du kommer till skolan för att läsa de gymnasiegemensamma ämnena och för att läsa de mer teoretiska kunskaperna som du behöver i ditt yrke.

Det skiljer mellan kommunerna hur många platser man har och inom vilka program. Kommunen kan ibland ordna lärlingsplatser inom program och inriktningar som inte finns på kommunens gymnasieskolor. Du kan också få fördjupa dig mot ett speciellt yrke där skolan inte kan anordna en skolförlagd utbildning.

Du kan söka gymnasial lärlingsanställning på det företag där du gör din APL. Det kan öka möjligheterna till anställning efter gymnasieskolan. Du kan också ansöka om lärlingsersättning från CSN. Det är ett bidrag som ska täcka vissa kostnader under din APL. Läs mer om lärlingsersättning på sid 9.

Yrkeshögskolan

Yrkesexamen ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Där finns utbildningar med en blandning av yrkeskunskap och teoretiska studier.

Behörighet till högskolan

Alla yrkesprogram innehåller det som krävs för att nå grundläggande högskolebehörighet. Som elev har du också rätt att välja bort kurserna som krävs för den grundläggande högskolebehörigheten. Detta gäller även för dig som går lärlingsutbildning.

KURSER SOM DU FÅR VÄLJA BORT

Vill du läsa ett yrkesprogram utan högskolebehörighet kan du välja bort kurser i svenska och engelska.

På Barn- och fritidsprogrammet och Vård- och omsorgsprogrammet får du välja bort:

- Engelska 100 poäng
- Svenska 100 poäng

På Hotell- och turismprogrammet får du välja bort:

- Svenska 200 poäng

På de övriga yrkesprogrammen får du välja bort:

- Engelska 100 poäng
- Svenska 200 poäng

Andra alternativ

Du kan också söka folkhögskolans utbildningar, konst- och kulturutbildningar med mera. Läs mer på sidorna 92–93 och vid varje program.

Kursplan för yrkesprogram

Totalt 2700–2800 poäng

På Barn- och fritidsprogrammet, Hotell- och turismprogrammet och Vård- och omsorgsprogrammet läser du 2700 poäng.
På övriga yrkesprogram läser du 2800 poäng.

Gymnasiegemensamma ämnen

➤ Är gemensamma för alla program.

KURSER I GYMNASIEGEMENSAMMA ÄMNEN:

- Svenska/svenska som andraspråk, 300 p
- Engelska, 200 p
- Matematik, 100 p
- Idrott och hälsa, 100 p
- Historia, 50 p
- Samhällskunskap, 50 p
- Religionskunskap, 50 p
- Naturkunskap, 50 p

Totalt: 900 poäng

Yrkesinriktade karaktärsämnen

➤ Olika för varje program.

➤ Ger ditt program sin yrkeskaraktär.

PROGRAMGEMENSAMMA ÄMNEN

- Läser alla elever på ett visst program

INRIKTNINGSKURSER

- Ger din inriktning sin karaktär.
- Du väljer oftast inriktning för år 2 (undantag finns).

PROGRAMFÖRDJUPNINGAR

- Du kan välja paket av kurser riktade mot olika yrken eller yrkesområden.

Totalt: 1500–1600 poäng

Gymnasiearbete

Alla elever gör en större självständig arbetsuppgift – ett gymnasiearbete.

Totalt: 100 poäng

Individuellt val

Här får du själv bestämma vilka ämnen/kurser du vill läsa.

Totalt: 200 poäng

Exempel på yrken för yrkesprogrammen

Yrkesprogrammen ger dig specialkunskaper inom olika yrken och yrkesområden.

På denna sida ser du exempel på vilka yrken och områden som gymnasieskolans yrkesprogram förbereder för under respektive program och inriktning.

BARN- OCH FRITIDSPROGRAMMET

Fritid och hälsa

Bad- och sporthallspersonal, personal på idrotts- och fritidsanläggningar, personlig tränare

Pedagogiskt och socialt arbete

Barnskötare, elevassistent, Personlig assistent, stöd och service inom funktionshinderområdet, väktare

BYGG- OCH ANLÄGGNINGSPROGRAMMET

Anläggningsfordon

Anläggningsmaskinförare

Husbyggnad

Betongarbetare, glastekniker, golvläggare, murare, träarbetare/snickare, håltagare, plattsättare, stenmontör, ställningsbyggare, takmontör, undertaksmontör

Mark och anläggning

Beläggingsarbetare, bergarbetare, järnvägstekniker, väg- och anläggningsarbetare

Måleri

Byggnadsmålare

Plåtslageri

Byggnadsplåtslagare, ventilationsplåtslagare

EL- OCH ENERGIPROGRAMMET

Automation

Automationstekniker inom fastighet, industri eller process

Dator- och kommunikationsteknik

Elektronikproduktionstekniker, hemservicetekniker, nätverkstekniker

Elteknik

Distributionselektriker, installationselektriker, industrielektriker, järnvägstekniker – el och signal

Energiteknik

Driftoperatör – allmän, kraft- och värmepumpsteknik, vatten- och miljöteknik

FORDONS- OCH TRANSPORTPROGRAMMET

Karosseri och lackering

Bilskadereparatör, fordonslackerare

Lastbil och mobila maskiner

Lastbilmekaniker, maskinmekaniker, reservdelsspecialist

Personbil

Personbilmekaniker, reservdelsspecialist

Transport

Bussförare, lastbilsförare, budbilsförare

FÖRSÄLJNING- OCH SERVICEPROGRAMMET

Inga nationella inriktningar utan ger möjlighet till olika arbeten inom yrkesområdet:

Kundtjänstbiträde, marknadsassistent, butiks-säljare, företagssäljare, inköpsassistent, lagerarbetare

HANTVERKSPROGRAMMET

Finsnickeri

Båtbyggare, inredningssnickare, möbelsnickare, trä- och byggvaruhandel

Florist

Florist

Frisör, barberare och hårstylist och make-upartist

Barberare, frisörsaspirant, hårstylist och makeupartist, Hår- och makeupstylist

Textil design

Inköpsassistent, sömmerska, textil och konfektion

Övriga hantverk

Bössmakare, glasblåsare, guldsmed, kakelugnsmakare, keramiker, sadelmakare, silversmed, skomakare, smed, sotare, tapetsereare, timmerman, urmakare

HOTELL- OCH TURISMPROGRAMMET

Inga nationella inriktningar utan ger möjlighet till olika arbeten inom yrkesområdet:

Aktivitets- och eventvärd, konferensvärd, mötes- och eventplanerare, receptionist, turistinformation, våningsservice.

INDUSTRIEKNISKA PROGRAMMET

Driftsäkerhet och underhåll

Automationsmekaniker, servicemekaniker, underhållstekniker

Processteknik

Industrilackerare, laboratorietekniker inom kemisk industri, processoperatör – Kemi

Produkt och maskinteknik

CNC-operatör metall, CNC-operatör trä, gjutare, låssmed, maskinsnickare, sågverkso-peratör, verktygsmakare

Svetsteknik

Internationell svetsare, svetsare

NATURBRUKSPROGRAMMET

Djurvård

Arbete med hund, djurvårdare inom djurens hälso- och sjukvård, djurvårdare forskningsdjur,

Hästhållning

Hästkötare med mot ridning, hästkötare med mot trav.

Naturturism

Naturguidning

Lantbruk

Arbete med lantbrukets växtodling, Arbete med lantbruksdjur, arbete med lantbruksmaskiner

Skogsbruk

Skogsvårdare, skogsmaskinförare, arbete med skogsmaskinservice

Trädgård

Trädgårdsarbetare med mot trädgårdsanläggning, trädgårdsarbetare med mot skötsel av utemiljöer, trädgårdsarbetare med mot frilandsodling, trädgårdsarbetare med mot växthusodling

RESTAURANG- OCH LIVSMEDELSPROGRAMMET

Bageri och konditori

Bagare och konditor

Kök och servering

Kock, servitör/servitris

VVS- OCH FASTIGHETSPROGRAMMET

Fastighet

Fastighetstekniker

Kyl- och värmepumpsteknik

Kyl- och värmepumpsmontör

Ventilation

Ventilationsmontör

VVS

VVS-montör, industrirörmontör, isoleringsmontör

VÅRD- OCH OMSORGSPROGRAMMET

Inga nationella inriktningar utan ger möjlighet till olika arbeten inom yrkesområdet:

Arbete som undersköterska, personlig assistent, skötare med mera:
– på vårdavdelning inom somatisk och psykiatrisk vård
– på vårdcentral
– inom hemsjukvård
– på särskilt boende
– på ett gruppboende
– i daglig verksamhet
– inom socialpsykiatri
– inom hemtjänsten

Idrott och studier

Det finns flera möjligheter för dig som vill kombinera gymnasiestudier med en satsning på elitidrott.

Du kan söka till ett riksidrottsgymnasium (RIG) oavsett var du bor.

Det finns också så kallade nationellt godkända idrottsutbildningar (NIU) som är tänkta att vara mer regionala. Du har större möjligheter att bo kvar hemma. Dessa utbildningar är inte riksrekryterande men omfattas av frisök.

I båda dessa fall har skolan ett nära samarbete med ett specialidrottsförbund. Utbildningarna är till för dig som vill göra en elitsatsning.

Du går oftast i en vanlig klass tillsammans med andra elever som inte är idrottslever. Skolan anpassar ditt schema så att du får möjlighet att satsa på din specialidrott.

ANSÖKAN TILL RIG OCH NIU

Ansökan till RIG görs genom ditt specialidrottsförbund som avgör om den beviljas eller inte. Tänk på att sista ansökningsdag kan vara redan den 15 oktober. Det är bra att vara ute i god tid.

NIU har ofta samma sätt att ta in eleverna, men det kan vara olika på skilda orter. Det kan också gälla andra datum.

Du ska dessutom söka till gymnasieskolans program. Denna ansökan gör du samtidigt med alla andra elever i din kommun.

OBS! Du behöver vara slutligt antagen till både sökt idrott och sökt gymnasieprogram för att kunna börja dina studier på RIG eller NIU.

VAR AKTIV

Du som är intresserad av dessa utbildningar bör så snart som möjligt kontakta ditt specialidrottsförbund och skaffa dig information om dina möjligheter.

KURSER I SPECIALIDROTT

Oavsett om du studerar på RIG eller NIU läser du 200 poäng i ämnet specialidrott inom programfördjupningarna och 200 poäng inom individuellt val. Du kan även läsa 300 poäng som utökad program.

Riksidrottsgymnasier

Listan gäller läsår 2023/2024 - 2025/2026

IDROTT	KOMMUN
Amerikansk fotboll	Uppsala
Badminton	Göteborg, Uppsala
Basketboll	Luleå, Norrköping
Bordtennis	Halmstad
Bowling	Nässjö
Brottning	Arboga, Klippan
Curling	Härnösand
Cykel	Skara
Friidrott	Falun, Göteborg, Karlstad, Malmö, Sollentuna, Umeå, Växjö
Golf	Helsingborg, Uppsala
Handboll	Göteborg
Innebandy	Umeå
Judo	Lindesberg
Kanot	Nyköping
Karate	Haninge
Orientering	Eksjö, Göteborg, Hallsberg, Mora, Sandviken, Sydärkes utbildningsförbund
Parasport	Hälsinglands utbildningsförbund
Rodd	Jönköping
Segling	Lerum, Motala, Vellinge
Simning	Helsingborg, Jönköping
Skidor	Lapplands kommunalförbund, Jämtlands gymnasieförbund, Malung-Sälén, Mora, Sollefteå, Torsby, Ulricehamn
Skidskytte	Sollefteå, Torsby
Skyttesport	Sävsjö
Tennis	Båstad
Triathlon	Motala
Volleyboll	Falköping

Riksgymnasier med anpassad utbildning

På flera orter i landet finns det riksgymnasieverksamhet, Rg, för elever med funktionsnedsättningar. Riksgymnasiet är inte namnet på en skola, utan undervisningen är lokaliserad till kommunens gymnasieskolor.

För dig som är svårt rörelsehindrad och under 21 år finns det en laglig rätt till rh-anpassad gymnasieutbildning. Riksgymnasieplatser finns på fyra orter: Göteborg, Kristianstad, Stockholm och Umeå. Du garanteras en anpassad gymnasieundervisning och omvårdnadsinsatser som elevhemsboende, behandling och träning.

Riksgymnasier för döva, RGD, och för hörselskadade, RGH, finns på flera gymnasieskolor i Örebro. Skolorna har också hörande elever. Eleverna på riksgymnasiet undervisas i små egna klasser – på teckenspråk för de döva eleverna och på svenska för de hörselskadade. Undervisningen följer samma kursplaner som övriga gymnasieskolan och eleverna erbjuds samma utbildningsutbud. Utbildningarna är treåriga men kan förlängas med ett år om det finns särskilda skäl.

Det finns också utbildningar för elever inom gymnasiesärskolan.

ANSÖKAN OCH INFORMATION

Du ansöker om plats senast i mitten av januari det år du vill börja. Så långt det är möjligt får du en plats på den ort dit du sökt.

Kontakta

Du kan få information om Riksgymnasierna på flera sätt. Du ska i första hand ta kontakt med studie- och yrkesvägledaren på din egen skola. Du kan även ta direktkontakt.

Specialpedagogiska myndigheten

www.spsm.se

Tel. 010-473 50 00

Riksgymnasiet för rörelsehindrade

www.rgrh.nu

Riksgymnasierna i Örebro för döva och hörselskadade

www.orebro.se/riksgymnasiet

Anpassad gymnasieskola

Utbildningen på anpassad gymnasieskola är fyraårig. Den ska leda till personlig utveckling och förbereda dig för arbete, studier eller annan sysselsättning. När du är klar får du ett gymnasieskolebevis för anpassad gymnasieskola. Här står det vad du har lärt dig och vilka erfarenheter du fått under din utbildning.

Du utbildar dig på något av de nationella programmen eller på det individuella programmet. Du får nya kunskaper och erfarenheter inom flera områden och får arbeta både teoretiskt och praktiskt med olika uppgifter. Du arbetar på egen hand eller med andra elever. För det mesta utbildas du i skolans lokaler men ibland även på en arbetsplats utanför skolan. I många kommuner finns skolan i samma lokaler som den vanliga gymnasieskolan.

NATIONELLA OCH INDIVIDUELLA PROGRAM

På de nationella programmen finns ämnen som alla elever läser – gemensamma ämnen. Det är engelska, estetisk verksamhet, historia, idrott och hälsa, matematik, naturkunskap, religionskunskap, samhällskunskap och svenska eller svenska som andraspråk.

Inom varje program finns också programgemensamma ämnen samt kurser inom individuella valet och programfördjupningarna. Dessutom ingår 22 veckor arbetsplatsförlagt lärande (APL) och ett avslutande gymnasiearbete.

På det individuella programmet är undervisningen utformad efter dina behov och du får kunskaper inom olika ämnesområden. Skolan beslutar om en elev även får läsa ämnen från nationella program. Du kan också få göra praktik ute på någon arbetsplats.

ANDRA UTBILDNINGAR

Det kan även finnas möjlighet för dig att söka en lärlingsutbildning, särskild variant eller något av gymnasieskolans introduktionsprogram. Prata med din studie- och yrkesvägledare om du vill veta mer.

ANSÖKAN

När du söker till den anpassade gymnasieskolan lämnar du in din ansökan till antagningskansliet i din hemkommun. Programmet och skolan som du söker kan finnas i eller utanför din hemkommun. Om du behöver skolskjuts eller måste flytta och bo inackorderad i skolkommunen kan du få stöd för det. Prata med din studie- och yrkesvägledare om du vill veta mer.

➤ Individuella programmet

Skolan planerar programmet efter dina behov. Utbildningen förbereder dig för ett självständigt liv och för en sysselsättning i framtiden. Du läser olika ämnesområden och kan få praktisera på en arbetsplats.

Målet är att du ska klara din vardag, både hemma och ute i samhället. Du får utveckla din språkliga förmåga och lär dig sköta din vardagsekonomi. På utbildningen får du också kunskaper för att klara ditt boende och ta hand om din hälsa. Du får uttrycka dig i bild, dans, musik och teater, och får kunskaper i engelska som kan vara bra för att klara sin vardag.

➤ Nationella program

PROGRAMMET FÖR ADMINISTRATION, HANDEL OCH VARUHANTERING

Du lär dig olika arbetsuppgifter som förekommer i affärer och på kontor. Det kan handla om att möta kunder, ta emot och ordna med varor och använda vanliga datorprogram.

PROGRAMMET FÖR ESTETISKA VERKSAMHETER

Du lär dig och får prova på olika typer av konst och kultur. Det kan vara att skapa med färg och form eller att uppträda med musik och teater.

PROGRAMMET FÖR FASTIGHET, ANLÄGGNING OCH BYGGNATION

Du lär dig det som krävs för att reparera och sköta om hus och fastigheter. Du får arbeta med olika verktyg och maskiner.

PROGRAMMET FÖR FORDONSVÅRD OCH GODSHANTERING

Du lär dig hur man arbetar med fordonsservice, hjul- och däckservice och olika typer av reparationer.

PROGRAMMET FÖR HANTVERK OCH PRODUKTION

Du kan välja de hantverkstekniker som skolan erbjuder. Du lär dig grunderna i ett hantverksyrke och får arbeta med verktyg i olika material.

PROGRAMMET FÖR HOTELL, RESTAURANG OCH BAGERI

Du lär dig arbeta i ett kök eller på ett hotell. Du får ta emot gäster, baka och laga mat, servera, städa och göra fint.

PROGRAMMET FÖR HÄLSA, VÅRD OCH OMSORG

Du lär dig möta människor i olika åldrar som behöver vård och omsorg men ibland också kost- eller träningsråd.

PROGRAMMET FÖR SAMHÄLLE, NATUR OCH SPRÅK

Du lär dig inom flera ämnen som till exempel handlar om människan och samhället nu och förr i tiden, kultur och religion i olika länder, kommunikation och språk.

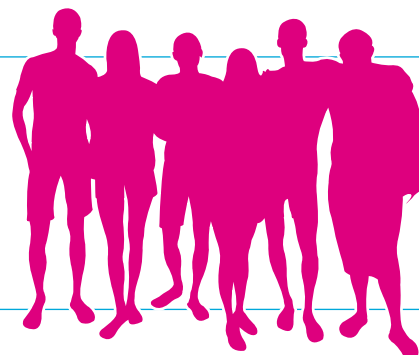
PROGRAMMET FÖR SKOG, MARK OCH DJUR

Du får lära dig om djurvård, jordbruk, skogsbruk eller trädgårdsskötsel. Det handlar om vår miljö, nu och i framtiden.

Vem har rätt att gå i anpassad gymnasieskola?

Har du gått ut anpassad grundskola eller tillhör målgruppen kan du söka till anpassad gymnasieskola.

Hemkommunen gör en utredning som visar om en elev tillhör målgruppen.

BARN- OCH FRITIDSPROGRAMMET

INRIKTNINGAR

- Fritid och hälsa
- Pedagogiskt och socialt arbete

För dig som...

vill arbeta med människor i olika åldrar som har behov av olika stöd och hjälp.

Du kan till exempel arbeta:

- inom idrotts- och fritidsverksamheter
- med barn i förskolor och fritidshem
- som tränare och ledare i en förening
- som ledare på fritidsgård
- med människor som har en funktionsnedsättning
- som väktare inom bevakningsområdet.

Du får även grunden för fortsatta studier till andra yrken där kunskaper om människan är av stort värde.

Du lär dig...

hur vi människor utvecklas genom livet. Du får kunskaper om hur vi lär oss olika saker. Ute i arbetslivet planerar och leder du aktiviteter för både barn och vuxna. Här ingår även att vara ett stöd för människor med funktionsnedsättningar.

Under utbildningen utvecklar du din initiativförmåga och dina ledaregenskaper.

► TÄNK PÅ!

Du är en ledare

Du är den som leder och organiserar aktiviteter och får då vara i centrum för andra människors uppmärksamhet.

Du är en förebild för andra

Detta gäller framför allt om du vill arbeta med barn och ungdomar. De behöver både män och kvinnor som förebilder när de växer upp.

Lyft och obekväma arbetsställningar

Om du har problem med rygg eller knän bör du tala med skolhälsovården.

Ledarskap och människokunskap

Du får kunskap om barn och ungdomars utveckling och om hur vi lär oss olika saker. Det är viktigt att du förstår och respekterar att vi människor har olika behov.

Du utvecklar dina ledaregenskaper och lär dig planera, organisera och leda en mängd olika aktiviteter.

DU FÅR UTVECKLA DIG SJÄLV

Du får prova olika fritidsaktiviteter inom till exempel idrott, kultur och friluftsliv. Du utvecklar din fantasi och din skapande förmåga. Redan i skolan lär du dig att ta ansvar, att vara aktiv och att kunna samarbeta. Du ska också förstå vikten av att äta rätt, motionera och hur valet av livsstil påverkar hälsan.

DU ANPASSAR AKTIVITET EFTER BEHOV

Du får lära dig att ordna aktiviteter för människor med skilda åldrar och behov. Det kan gälla barn i förskolan, barn och ungdomar i skolan eller som ledare inom olika fritidsaktiviteter. Du ska också kunna möta och stödja människor som har olika funktionsnedsättningar.

Inriktningar

Fritid och hälsa

Du får arbeta med människor i alla åldrar, även om tonvikten är mot barn och ungdomar.

Du utformar fritids- och friskvårdsverksamheter där deltagarna trivs och mår bra. Du får lära dig att arbeta för att förbättra din och andra människors hälsa.

På bad- och idrottsanläggningar kan du få hjälpa till att planera och leda olika aktiviteter. I en simhall kan du även få delta i simskoleverksamheten. Andra exempel på arbetsplatser är gym, idrottshallar, tennishallar och skidanläggningar. Du kan även arbeta inom någon förening som ledare eller tränare.

Exempel på yrken:

Bad- och sporthallspersonal, personal på idrotts- och fritidsanläggningar, personlig tränare.

Pedagogiskt och socialt arbete

Du förbereder dig för att ge trygghet och stöd till barn och unga i skolan. Du kan också arbeta med hjälp och service till människor med funktionsnedsättningar. Inriktningen ger dig också möjlighet att arbeta som väktare.

Du lär dig att leda olika aktiviteter för barnen samt att vara med och planera verksamheten. Genom olika aktiviteter som att rita, måla, snickra, läsa och sjunga uppmuntrar du barnens skapande förmåga.

Du får lära dig om vilket stöd och hjälp du kan ge till människor som har funktionsnedsättningar eller människor med sociala problem.

Du får också möjlighet att inrikta dig mot arbete inom bevakning och tillsyn.

Exempel på yrken:

Barnskötare, elevassistent, personlig assistent, stöd och service inom funktionshinderområdet, väktare.

APL

Arbetsplatsförlagt lärande, APL, är den del av utbildningen där du praktiskt förbereder dig för yrket. Du gör din APL på en eller flera arbetsplatser under minst 15 veckor av utbildningstiden.

LÄRLING

På vissa skolor kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Då gör du halva utbildningen i skolan och andra halvan på en arbetsplats. Utbildningen leder till en yrkesexamen och kurser för grundläggande högskolebehörighet ingår.

Programöversikt

Mer information på
programvaljaren.se

Gymnasiegemensamma ämnen.....900 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen .....600 p

- Hälsopedagogik, 100 p
- Naturkunskap 1a2, 50 p
- Kommunikation, 100 p
- Lärande och utveckling, 100 p
- Människors miljöer, 100 p
- Pedagogiskt ledarskap, 100 p
- Samhällskunskap 1a2, 50 p

Inriktningar .....300 p

Programfördjupningar .....600 p

Gymnasiearbete ..... 100 p

Individuellt val .....200 p

Totalt: 2.500-2.700 poäng

Totalpoängen varierar beroende på skolans planering och elevens individuella studieplan.

Kurser som du kan välja bort:

- Svenska 3/svenska som andraspråk 3, 100 p
- Engelska 6, 100 p

Om du väljer bort dessa kurser får du **inte** grundläggande behörighet till högskolan.

Inriktningar, 300 p

Fritid och hälsa

- Fritids- och friskvårdsverksamheter, 200 p
- Fritids- och idrottskunskap, 100 p

Pedagogiskt och socialt arbete

- Pedagogiskt arbete, 200 p
- Socialt arbete 1, 100 p

Programfördjupningar, 600 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Aktiviteter och vårdskap, brand, bevakning och säkerhet, dansorientering, digitalt skapande, engelska, entreprenörskap, estetisk kommunikation, eventteknik, fritids- och friskvårdsverksamheter, fritids- och idrottskunskap, grundläggande vård och omsorg, historia, hälsa, idrott och hälsa, juridik, konferens och evenemang, larm och säkerhetsteknik, massage, matematik, mediekommunikation, musik, naturguidning, naturkunskap, pedagogik, pedagogiskt arbete, programmering, psykologi, reseproduktion och marknadsföring, socialt arbete, sociologi, specialpedagogik, svenska/svenska som andraspråk, tillämpad programmering, träningslära, yttre miljö

Exempel på yrken

Här ser du exempel på yrken som du kan söka när du är klar med din utbildning.

Fritid och hälsa

- Bad/sporthallspersonal
- Personal inom idrotts- och fritidsanläggningar
- Personlig tränare

Pedagogiskt och socialt arbete

- Barnskötare
- Elevassistent
- Personlig assistent
- Väktare

Efter gymnasieskolan

Utbildningen lär dig möta människor och förstå vad de behöver för att utvecklas i skolan, på fritiden eller i vardagslivet. Du får planera, anpassa och leda aktiviteter för människor i olika åldrar med olika behov.

Direkt efter utbildningen kan du arbeta:

- inom fritidsverksamheter
- med att ge extra hjälp till barn i skolan
- med stöd och service till människor med funktionsnedsättningar
- med bevakning och tillsyn.

FORTSATT STUDIER

Barn- och fritidsprogrammet leder till en yrkesexamen som ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

Programmet innehåller även de kurser du behöver för att uppnå grundläggande högskolebehörighet. På vissa skolor kan du läsa dessa kurser inom det individuella valet eller programfördjupningarna.

Du kan också välja bort de kurser som ger grundläggande behörighet till högskolan. Du ser vilka kurser det gäller i tabellen ovan. Om du väljer bort dessa kurser så får du fortfarande en yrkesexamen samt grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Ta reda på vad som gäller för den skolan som du är intresserad av.

Om du vill läsa vidare till exempelvis förskollärare, fritidspedagog eller lärare kan det krävas fler kurser i andra ämnen, till exempel matematik.

BYGG- OCH ANLÄGGNINGSPROGRAMMET

INRIKTNINGAR

- Anläggningsfordon
- Husbyggnad
- Mark och anläggning
- Måleri
- Plåtslageri

För dig som...

vill arbeta inom bygg- och anläggningsbranschen som exempelvis:

- byggnadssnickare
- betongarbetare
- byggnadsmålare
- byggnadsplåtslagare
- anläggningsarbetare.

Du lär dig...

ett yrke genom att varva yrketeori med praktik. I yrketeorin arbetar du bland annat med:

- ritningar och mättekniker
- material och verktyg
- arbetsmiljö och ergonomi

Du får sedan praktiskt använda dina kunskaper i skolans bygglokaler eller på en praktikplats utanför skolan. Du lär dig för att klara av de arbetsuppgifter som ingår i din yrkesroll vid nyproduktion, ombyggnad och renovering. För att bli färdigutbildad behöver du arbeta som lärling på ett företag i 2-3 år. När du är klar med din lärlingstid kan du få anställning med full lön.

➤ TÄNK PÅ!

Du arbetar ute och på hög höjd

Du får räkna med att arbeta ute även under vintern liksom i regnväder.

Vissa moment innebär arbete på hög höjd. Du får inte ha anlag för svindel eller krampsjukdomar.

Tunga lyft, starka dofter och damm

Om du har problem med rygg, knän eller allergier bör du tala med skolhälsovården. Under utbildningen får du lära dig arbeta så att du undviker yrkesskador.

Hus och anläggning

Programmet innehåller många olika yrkesutbildningar. Gemensamt för dessa är att du gör din del av arbetet i ett bygg- eller anläggningsprojekt, till exempel vid nyproduktion, ombyggnad och renovering.

Du och alla andra elever får en gemensam grund. Du får pröva på att arbeta med betong, trä, måleri, plåt och anläggning. Detta hjälper dig senare att välja inriktning och specialisering under din tid på utbildningen. I yrkesteorin lär du dig bland annat skyddsföreskrifter, yrkesräkning, mätteknik, grundläggande ritningsläsning och olika material och verktyg. Du får också kunskaper om arbetsmiljöfrågor och hur du ska arbeta för att undvika skador och olyckor.

LAGARBETE

Inom den inriktning du väljer arbetar du tillsammans med andra elever i arbetslag. Du följer ritningar och instruktioner och får lära dig bygga snabbt, säkert och miljömässigt hållbart.

Inriktningar

Anläggningsfordon

Du får lära dig köra de fordon som används vid byggen och anläggningsarbeten. Här ingår grunderna om markarbeten och trafik kunskap.

Du lär dig till exempel köra grävmaskin, hjullastare och väghyvel. Du får tekniska kunskaper om maskinerna och deras speciella användningsområden. Du kan välja kurser inom programfördjupningar som lär dig mer om lednings- och vägbyggnad.

Exempel på yrken:

Anläggningsmaskinförare.

Husbyggnad

Här får du möjlighet att bygga i trä, gjuta betong, mura eller montera tak. Du lär dig olika typer av snickeriarbeten som ingår i yrket.

Du får arbeta med att armera, gjuta och efterbehandla betong samt att montera färdiga betongelement. Du får också mura och putsa fasader och väggar, sätta kakel och lägga golvplattor. Du kan fördjupa dig genom att välja kurser inom betongkonstruktioner, CAD, mur- och putsverk, träkonstruktioner eller olika specialyrken.

Exempel på yrken:

Betongarbetare, glastekniker, golvläggare, murare, träarbetare (snickare), olika specialyrken som håltagare, plattsättare, stenmontör, ställningsbyggare, takmontör och undertaksmontör.

Mark och anläggning

En anläggning är en fast byggnadskonstruktion på land, under mark eller över vatten.

Exempel på anläggningar är en park, en väg, en tunnel men också ett ledningsnät för dränering, telekommunikation eller fjärrvärme.

Du lär dig olika markarbeten som görs före och efter ett bygge. Det kan handla om markarbeten för husgrunder, ledningsnät eller anläggning av parker och trädgårdar.

Du har många möjligheter till fördjupning mot områden som berghantering, gaturum och parker, trädgårdsanläggningar och vägarbeten.

Exempel på yrken:

Beläggningsarbetare, bergarbetare, järnvägstekniker, väg- och anläggningsarbetare.

Måleri

Du får lära dig mycket om färger och vilka målarverktyg du använder i yrket. Spackling, slipning och annat underarbete är en del i undervisningen.

Du arbetar utomhus med att måla fasader, fönster och betonggrunder. Inomhus målar du lister, tak, väggar och snickerier. Du kommer också att få sätta upp tapeter och andra väggbeklädnader och kanske spänna tak, lära dig äldre målningstekniker och dekorativt måleri.

Exempel på yrken:

Byggnadsmålare.

Plåtslageri

Du lär dig byggnadsplåtslageri, ventilationsteknik, svetsning och lödning.

Du får tillverka och montera olika plåtdetaljer inomhus och utomhus. Du ska kunna metoder för att sammanfoga och skära i metaller. Byggnadsplåtslagaren tillverkar ofta olika typer av plåtdetaljer från plan plåt som sedan monteras. Det kan vara huvar, bleck och rännor för tätning och garnering eller avledning av vatten. Du får också lära dig att lägga plåttak.

Utbildar du dig till ventilationsplåtslagare får du tillverka och montera plåttrummor och andra delar till ventilationssystem.

Exempel på yrken:

Byggnadsplåtslagare, ventilationsplåtslagare.

APL

Arbetsplatsförlagt lärande, APL, är den del av utbildningen där du praktiskt förbereder dig för yrket. Du gör din APL på en eller flera arbetsplatser under minst 15 veckor av utbildningstiden.

LÄRLING

På vissa skolor kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Då gör du halva utbildningen i skolan och andra halvan på en arbetsplats. Utbildningen leder till en yrkesexamen och kurser för grundläggande högskolebehörighet ingår.

Programöversikt

Gymnasiegemensamma ämnen..... 900 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen ..... 400 p

- Bygg och anläggning 1, 200 p
- Bygg och anläggning 2, 200 p

Inriktningar, 400-900 p

Programfördjupningar ..... 300-800 p

Gymnasiearbete ..... 100 p

Individuellt val ..... 200 p

Totalt: 2.500-2.800 poäng

Totalpoängen varierar beroende på skolans planering och elevens individuella studieplan.

Kurser som du kan välja bort:

- Svenska 2-3/svenska som andraspråk 2-3, 200 p
- Engelska 6, 100 p

Om du väljer bort dessa kurser får du **inte** grundläggande behörighet till högskolan.

Inriktningar, 400-900 p

Anläggningsfordon, 900 p

- Anläggningsförare - process, 100 p
- Anläggningsförare 1, 200 p
- Anläggningsförare 2, 200 p
- Anläggningsförare 3, 200 p
- Anläggningsförare 4, 200 p

Husbyggnad, 700 p

- Husbyggnadsprocessen, 200 p
- Husbyggnad 1, 100 p
- Husbyggnad 2, 200 p
- Husbyggnad 3 - ombyggnad, 200 p

Mark och anläggning, 500 p

- Anläggningsprocessen, 200 p
- Anläggning 1, 100 p
- Anläggning 2, 200 p

Måleri, 400 p

- Måleriprocessen, 200 p
- Måleri 1, 200 p

Plåtslageri, 400 p

- Plåtslageriprocessen, 200 p
- Plåtslageri - grunder 1, 100 p
- Ventilationsplåtslageri 1, 100 p

Exempel på yrken

Här ser du exempel på yrken som du kan söka när du är klar med din utbildning.

Anläggningsfordon

- Anläggningsförare

Husbyggnad

- Betongarbetare
- Glastekniker
- Golvläggare
- Murare
- Träarbetare
- Specialyrken som håltagare, plattsättare, stenmontör, ställningsbyggare, takmontör och undertaksmontör

Mark och anläggning

- Beläggningsarbetare
- Bergarbetare
- Järnvägstekniker
- Väg- och anläggningsarbetare mot gaturum och parker
- Väg- och anläggningsarbetare mot väg och infrastruktur

Måleri

- Byggnadsmålare

Plåtslageri

- Byggnadsplåtslagare
- Ventilationsplåtslagare

Programfördjupningar, 300-800 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Anläggning, arkitektur, beläggning, berghantering, betong, Cad, design, elementmontering, entreprenörskap, fysik, företagsekonomi, försäljning och kundservice, golvläggning, husbyggnad, husbyggnad - specialyrken, hållbart samhälle, järnvägsbyggnad, lackeringsteknik, matematik, mobila arbetsmaskiner, motor- och röjmotorsåg, mur- och putsverk, måleri, plåtslageri, plåtslageriteknik, programmering, svenska/svenska som andraspråk, teknik, tillämpad programmering, trä, tätskikt våtrum, ventilation - installation, ventilation - plåtslageri, ventilationsteknik

Efter gymnasieskolan

Efter gymnasieskolan arbetar du som lärling på ett företag i 2-3 år. Under tiden är du anställd med lön enligt ett lärlingsavtal. Det är först när du gjort din tid som lärling som du är färdigutbildad och får fullt betalt.

När du är färdigutbildad kan du börja arbeta med:

- anläggning
- husbyggnad
- mark och anläggning
- måleri
- plåtslageri.

FORTSATT STUDIER

Bygg- och anläggningsprogrammet leder till en yrkesexamen som ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

Programmet innehåller även de kurser du behöver för att uppnå grundläggande högskolebehörighet. På vissa skolor kan du läsa dessa kurser inom det individuella valet eller programfördjupningarna.

Du kan också välja bort de kurser som ger grundläggande behörighet till högskolan. Du ser vilka kurser det gäller i tabellen ovan. Om du väljer bort dessa kurser så får du fortfarande en yrkesexamen samt grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Ta reda på vad som gäller för den skolan som du är intresserad av.

EKONOMIPROGRAMMET

INRIKTNINGAR

- Ekonomi
- Juridik

För dig som...

vill förbereda dig för högskolestudier inom främst ekonomi, juridik och andra samhällsvetenskapliga områden.

Du lär dig...

grunderna i:

- samhällsekonomi
- företagsekonomi
- entreprenörskap
- juridik.

Du får läsa om hur man använder samhällets resurser på bästa sätt, hur ett företag är organiserat och hur det svenska rättsväsendet fungerar.

Ekonomi och juridik

Du får kunskaper i företagsekonomi, entreprenörskap och juridik.

I ämnet företagsekonomi lär du dig företagets roll i samhället. Du lär dig olika typer av företag och företagsformer och ska förstå hur man startar ett företag samt affärsidéns utformning och betydelse. Här ingår kunskap om till exempel finansiering, kalkylering, redovisning och internationell handel.

Du får fundera över vilket juridiskt och moraliskt ansvar du har om du ska driva ett företag. I utbildningen får du möjlighet att praktiskt pröva på företagande.

EKONOMI ÄR KOMPLEXT OCH VIKTIGT

Du får kunskaper om hur det ekonomiska flödet mellan företag, hushåll och det offentliga i ett land hänger samman. Det handlar bland annat om grunderna för internationella samarbeten och handelsavtal. Det är också viktigt att kunna se ekonomi i ett historiskt sammanhang.

SVENSKA RÄTTSSYSTEMET

Du läser om det svenska rättssystemet. Det handlar om vilka lagar och andra författningar som styr eller påverkar företag, organisationer och privatliv. Dessutom lär du dig om straffrätt, EU-rätt, avtalsrätt och arbetsrätt.

BEGREPP INOM EKONOMI OCH JURIDIK

Du lär dig centrala begrepp, teorier och modeller inom ekonomi och juridik. Begreppen använder du i diskussioner kring orsakssamband och följder av olika beslut.

KUNSKAP OM MÄNNISKAN

Du får också förståelse för hur människor tänker, känner och agerar. Sådana kunskaper i psykologi är viktiga vid beslut och bedömningar inom både ekonomi och juridik.

Inriktningar

Ekonomi

Inriktningen ger dig fördjupade kunskaper inom redovisning, kalkylering, marknadsföring samt ledarskap och organisation. Du lär dig om företag och hur du startar och driver ett företag.

Du lär dig om olika företagsformer, hur du gör kalkyler, bokför och gör bokslut. Här ingår även grunderna i inköp och försäljning, marknadsföring och reklam och vilka lagar och regler som gäller.

Du lär dig se vägen från idé till att starta ett företag. Hur värderar du en affärsidé och hur bygger du ett varumärke? Det gäller att nätverka för fler kunder och nya kontakter.

Du använder programvaror för ekonomi, databashantering och redovisning. Dessutom får du skriva affärsbrev, göra ekonomiska kalkyler, lägga upp register, sköta bokföring samt att göra broschyrer, foldrar och annat informationsmaterial.

Det är vanligt att du löser arbetsuppgifter tillsammans med andra. Det kan gälla att utforma marknadsföringen för en produkt, göra företagspresentationer eller öppna en egen affär.

Juridik

Här får du kunskaper om hur internationell rätt påverkar rättsordningen i ett demokratiskt samhälle. Med hjälp av rättskällor och juridiska metoder utvecklar du din förmåga att analysera och bedöma juridiska problem.

Du läser om rättsväsendets betydelse i samhället. Hur det har vuxit fram, hur det är organiserat och hur det fungerar. Här ingår till exempel kunskap om våra grundlagar, straffrätt, processrätt, EU-rätt och kunskap om vanliga juridiska begrepp.

Du läser affärsjuridik och får kunskap om lagar och avtal som påverkar olika affärsförhållanden. Det gäller att förstå hur lagar och avtal påverkar företagandet. Du ska kunna söka information om juridiska problem och förstå juridiska dokument som används i näringslivet.

I ämnet filosofi får du fundera kring centrala etiska frågeställningar och lära dig argumentera för dina ståndpunkter. Du lär dig att analysera och värdera information.

I ämnet psykologi fördjupar du dig i mänskligt beteende och beslutsfattande. Vad styr våra beslut och vårt handlande?

TÄNK PÅ!

Studietakten är hög

Studietakten högre än vad du är van vid från grundskolan. Räkna därför med att använda mycket tid till läxor och hemarbeten.

Kurser som ger meritpoäng

Du kan få meritpoäng om du läser fördjupande kurser i matematik, engelska, moderna språk och svenskt teckenspråk för hörande. Meritpoäng är bonuspoäng som höjer meritvärdet av ditt gymnasiebetyg vilket ger fördelar vid antagningen till högskolan, se sidan 93.

Det är en stor fördel om du redan i din gymnasieexamen är behörig till de utbildningar du vill söka på högskolan. Ta därför alltid reda på vad som gäller för de utbildningar som du är intresserad av.

Mer information på
programvaljaren.se

Programöversikt

Gymnasiegemensamma ämnen..... 1.250 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1b, 100 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1b och 2b, 200 p
- Naturkunskap 1b, 100 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1b och 2, 200 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen .....350 p

- Företagsekonomi 1, 100 p
- Moderna språk, 100 p
- Privatjuridik, 100 p
- Psykologi 1, 50 p

Inriktningar ..... 300 p

Programfördjupningar ..... 300 p

Gymnasiearbete ..... 100 p

Individuellt val ..... 200 p

Totalt: 2.500 poäng

Inriktningar, 300 p

Ekonomi

- Entreprenörskap och företagande, 100 p
- Företagsekonomi 2, 100 p
- Matematik 3b, 100 p

Juridik

- Affärsjuridik, 100 p
- Filosofi 1, 50 p
- Psykologi 2a, 50 p
- Rätten och samhället, 100 p

Programfördjupningar, 300 p

Skolan kan erbjuda dig följande ämnen:

- Engelska
- Entreprenörskap
- Filosofi
- Företagsekonomi
- Geografi
- Grafisk kommunikation
- Historia
- Humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering
- Hållbart samhälle
- Juridik
- Ledarskap och organisation
- Matematik
- Mediekommunikation
- Medier, samhälle och kommunikation
- Moderna språk
- Naturkunskap
- Programmering
- Psykologi
- Religionskunskap
- Samhällskunskap
- Sociologi
- Svenska
- Tillämpad programmering

Efter gymnasieskolan

Ekonomiprogrammet ger grundläggande och särskild behörighet för många utbildningar vid högskolan, särskilt inom ekonomi, juridik och andra samhällsvetenskapliga områden.

Du blir behörig till högskoleutbildningar inom exempelvis ekonomi, juridik, psykologi eller utbildning.

Om du vill läsa tekniska eller naturvetenskapliga utbildningar måste du läsa fler kurser i matematik och de naturvetenskapliga ämnena. Detta kan du göra inom till exempel den kommunala vuxenutbildningen. Högskolan erbjuder också olika ettåriga utbildningar där du kan komplettera dina kunskaper i matematik, naturvetenskap och teknologi.

Du kan även söka till yrkeshögskolan där ekonomi är ett av de största utbildningsområdena.

Du kan läsa mer om dina möjligheter till fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

EL- OCH ENERGIPROGRAMMET

INRIKTNINGAR

- Automation
- Dator- och kommunikationsteknik
- Elteknik
- Energiteknik

För dig som...

vill arbeta med datorer, elektronik, elteknik och energiteknik. Du utbildar dig till yrken som exempelvis:

- automationstekniker
- driftoperatör
- elektriker
- nätverkstekniker

Du lär dig...

grunderna inom ellära, elteknik, elektronik, energiteknik och styrteknik. Det är viktigt att kunna läsa och förstå ritningar och instruktionsböcker.

Du läser en stor del teori, däribland matematik. Framför allt får du använda dina kunskaper i formellösning.

TÄNK PÅ!

Yrkesämnena innehåller mycket teori

Du lär dig ellära och får göra matematiska beräkningar. Du ska kunna läsa ritningar och instruktionsböcker. Det underlättar om du är intresserad av fysik och matematik.

Viktigt med kunskaper i engelska

Det är bra om du kan läsa och förstå engelska eftersom det är vanligt att manualer och instruktioner är skrivna på engelska.

Hur är ditt färgseende?

För att markera olika ledningar och ange värdet på olika komponenter använder man sig av färger. Om du inte har fullgott färgseende bör du därför kontakta skolhälsovården, antingen på din grundskola eller på någon gymnasieskola som anordnar El- och energiprogrammet.

Ellära, elektronik, energi och datorkunskap

Du får lära dig grunderna i ellära, energiteknik, mätteknik och ritningsläsning.

Du får göra olika beräkningar med hjälp av formler, men även göra många praktiska uppgifter som att löda, byta kontaktdon, skarva kabel och fiber, lära dig olika mätverktyg, kabeldragning och andra grundläggande elarbeten.

DU LÄR DIG MYCKET OM DATORER

Du får grundläggande kunskap om datorer och datornätverk.

MEKATRONIK

Du får grunderna i mekatronik och lär dig tekniska lösningar som bygger på mekanik, elektronik och dator teknik. Ett bra exempel på detta är tvättmaskinen, vars mekaniska tvätttrumma drivs med en elektrisk motor. Denna motor styrs i sin tur av ett system av olika tvättprogram.

ENERGITEKNIK

Du lär dig även grunden inom energiteknik. Det innebär att förstå hur man får en effektiv energihantering, energiinnehåll i olika bränslen samt kunskap om förnyelsebara energikällor som sol, vind, våg, värmepump, energigaser, bio-bränslen samt alternativa drivmedel för fordon.

ELKOPPLINGAR OCH KONTROLLMÄTNING

Du lär dig läsa elritningar och kopplingscheman och hur du felsöker och kontrollmäter.

KUNDKONTAKTER ÄR VIKTIGA

I många arbetsuppdrag är du ute hos kunder, både företag och privatpersoner. Det är viktigt att ni pratar igenom uppdraget och är överens om en lösning. Du ska också kunna svara och förklara så kunden förstår.

Inriktningar

Automation

Du lär dig om avancerade styrsystem för maskiner och automationsteknik.

Många anläggningar inom industrin styrs med hjälp av datorer och elektronik. Ett exempel är industrirobotar. Du får lära dig att installera, programmera, övervaka och utföra underhåll på dessa maskiner och industrianläggningar.

Du använder mätinstrument för att hitta och laga fel i elsystemet eller i styrsystemet. Efter reparationen ska du kunna starta enheten och kontrollera att allt fungerar som det ska.

Du behöver kunna praktisk ellära, mätteknik, programmering och styr- och regler-teknik.

Exempel på yrken: Automationstekniker inom fastighet, industri eller process.

Dator- och kommunikationsteknik

Du lär dig installera, administrera och reparera datorer och nätverk och annan utrustning för kommunikation.

Du får en bra grund för den hård- och mjukvara som bygger nätverk. Andra delar är kunskaper om olika typer av kommunikation mellan datorer och deras kringutrustningar. Du lär dig också felsökning, underhåll och optimering av serversystem och datornätverk.

Du ska kunna bygga upp kommunikationsnät för tele, data och media. Här ingår också kunskap om olika säkerhetsregler som inloggning och behörighet.

Utbildningen ger dig dessutom möjlighet till fördjupning inom dator- och kommunikationsteknik, nätverksteknik, programmering, support och servicearbete med mera.

Exempel på yrken: Elektronikproduktionstekniker, hemservicetekniker, nätverkstekniker.

Elteknik

Du får kunskaper för arbete inom det elkrafttekniska området.

Du lär dig installera, felsöka och laga anläggningar och elutrustningar hos privatpersoner och företag.

Du får kunskap om hur man arbetar säkert och lär dig de lagar och förordningar som gäller vid elarbete. Dessa kurser ger dig senare möjlighet att få behörighet att självständigt arbeta som elektriker.

Du får fördjupade kunskaperna i elektrisk mätteknik och hur man beräknar olika värden. Du lär dig också att installera kommunikationsnät för tele, data och media, larm och övervakning.

Du kan välja kurser och fördjupa dig inom till exempel ellära, elmätteknik, installationsteknik, larm och säkerhetsteknik.

Exempel på yrken: Distributionselektriker, installationselektriker, industrielektriker, järnvägstekniker – el och signal.

Energiteknik

Du utbildar dig för arbete på kraftverk, vattenverk, avloppsreningsverk, industrin, vid fritidsanläggningar med mera.

Du kan inrikta dig mot arbete med övervakning och underhåll på kraft- eller värmeverk som kan drivas med olika energikällor. Du får kunskap om hur man använder energi på det bästa sättet både vad gäller miljön och ekonomi. Det är särskilt viktigt att du lär dig att läsa av mätare och göra beräkningar. Du ska också kunna göra felsökningar och avhjälpa vanliga fel som kan uppkomma.

Inriktningen ger dig grunderna i ellära. Du kan dessutom välja kurser inom kraft- och värmeteknik, vatten- och miljöteknik.

Exempel på yrken: Driftoperatör – allmän, kraft- och värmepumpsteknik, vatten- och miljöteknik.

APL

Arbetsplatsförlagt lärande, APL, är den del av utbildningen där du praktiskt förbereder dig för yrket. Du gör din APL på en eller flera arbetsplatser under minst 15 veckor av utbildningstiden.

LÄRLING

På vissa skolor kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Då gör du halva utbildningen i skolan och andra halvan på en arbetsplats. Utbildningen leder till en yrkesexamen och kurser för grundläggande högskolebehörighet ingår.

Programöversikt

Gymnasiegemensamma ämnen..... 900 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen ..... 400 p

- Dator teknik 1a, 100 p
- Elektromekanik, 100 p
- Energiteknik 1, 100 p
- Mekatronik 1, 100 p

Inriktningar ..... 400-500 p

Programfördjupningar ..... 700-800 p

Gymnasiearbete ..... 100 p

Individuellt va ..... 200 p

Totalt: 2.500-2.800 poäng

Totalpoängen varierar beroende på skolans planering och elevens individuella studieplan.

Kurser som du kan välja bort:

- Svenska 2-3/svenska som andraspråk 2-3, 200 p
- Engelska 6, 100 p

Om du väljer bort dessa kurser får du **inte** grundläggande behörighet till högskolan.

Inriktningar, 400-500 p

Automation, 400 p

- Mät- och styrteknik, 100 p
- Mät- och reglerteknik, 100 p
- Praktisk ellära, 100 p
- Programmerbara styrsystem, 100 p

Dator- och kommunikationsteknik, 400 p

- Dator- och nätverksteknik, 100 p
- Elektronik och mikrodator teknik, 100 p
- Kommunikationsnät 1, 100 p
- Nätverksteknik, 100 p

Elteknik, 500 p

- Elkraftteknik, 100 p
- Elinstallationer, 200 p
- Kommunikationsnät 1, 100 p
- Praktisk ellära, 100 p

Energiteknik, 400 p

- Avhjälpande underhåll1, 100 p
- Energiteknik 2, 100 p
- Förnybar energi, 100 p
- Praktisk ellära, 100 p

Programfördjupningar, 700-800 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Automatiserade system, CAD, dator- och kommunikationsteknik, driftsäkerhet och underhåll, eldistributionsteknik, elektronik, elektronikproduktion, elektronisk system - installation och underhåll, elektroteknik, ellära, elmotordrivsystem, elmätteknik, energiteknik, engelska, entreprenörskap, eventteknik, fastighetsautomation, företagsekonomi, försäljning och kundservice, gränssnittsdesign, hållbart samhälle, industriautomation, installationsteknik, järnvägsteknik, kemi, konstruktion, kraft- och värmeteknik, larm och säkerhetsteknik, marina elektronisk system, matematik, medicinsk teknik, mekatronik, mät-, styr- och reglerteknik, naturkunskap, nätverksteknik, processautomation, programmering, sammanfogningsteknik, support och servicearbete, teknik, tillämpad programmering, vatten- och miljöteknik, vattenkraftteknik, verktygs- och materialhantering, webbserverprogrammering, webbutveckling

Exempel på yrken

Här ser du exempel på yrken som du kan söka när du är klar med din utbildning.

Automation

- Automationstekniker

Dator- och kommunikationsteknik

- Elektronikproduktionstekniker
- Hemservicetekniker
- Nätverkstekniker

Elteknik

- Distributionselektriker
- Industrielektriker
- Installationselektriker
- Järnvägstekniker - el och signal

Energiteknik

- Driftsoperatör - allmän
- Driftsoperatör - allmän
- Driftsoperatör - allmän

Efter gymnasieskolan

Det finns en stor variation av yrken och arbetsområden inom el och energi. Det kan handla om allt från energiproduktion och elöverföring till elinstallationer och service eller försäljning av elektrisk utrustning.

När du är färdigutbildad kan du börja arbeta med:

- installation
- underhåll
- service
- tillverkning och försäljning av elektrisk eller elektronisk utrustning
- energiteknik.

FORTSATT STUDIER

El- och energiprogrammet leder till en yrkesexamen som ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

Programmet innehåller även de kurser du behöver för att uppnå grundläggande högskolebehörighet. På vissa skolor kan du läsa dessa kurser inom det individuella valet eller programfördjupningarna.

Du kan också välja bort de kurser som ger grundläggande behörighet till högskolan. Du ser vilka kurser det gäller i tabellen ovan. Om du väljer bort dessa kurser så får du fortfarande en yrkesexamen samt grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Ta reda på vad som gäller för den skolan som du är intresserad av.

ESTETISKA PROGRAMMET

INRIKTNINGAR

- Bild och formgivning
- Dans
- Estetik och media
- Musik
- Teater

Den inriktning du väljer startar i årskurs 1.

För dig som...

vill ha en grundläggande estetisk utbildning som förbereder för högskolestudier inom främst de konstnärliga, humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena.

Elever som läser det Estetiska programmet siktar mot att arbeta som musiker, dansare, skådespelare, konstnärer eller formgivare. Du kan också ha användning för dina kunskaper i många andra yrken och ditt privatliv.

Du lär dig...

att teckna, måla och skulptera, göra konst och grafik med hjälp av digitala medier, utöva musik, dansa eller spela teater. Du ska känna till olika former av konst och utveckla din egen kreativitet och skaparglädje.

Du läser också flera kurser i ämnen som ger dig behörighet för fortsatta studier.

Antagningsprov

Det är vanligt att skolorna vill att de sökande lämnar in arbetsprover eller kommer till skolan för lämplighetsprov och/eller intervju.

TÄNK PÅ!

Arbetsprover och intervjuer

Vissa gymnasieskolor tar inte enbart hänsyn till betyg. Du kan även få lämna arbetsprover eller göra olika antagningsprov. Dessa anordnas vanligtvis under våren.

Det finns kurser som ger meritpoäng

Du kan få meritpoäng om du läser fördjupande kurser i matematik, engelska, moderna språk och svenskt teckenspråk för hörande. Meritpoäng är bonuspoäng som höjer meritvärdet av ditt gymnasiebetyg vilket ger fördelar vid antagningen till högskolan. Se alla kurser som ger meritpoäng på sidan 93.

Högskolestudier

Det är en stor fördel om du redan i din gymnasieexamen är behörig till de utbildningar du vill söka på högskolan. Ta därför alltid reda på vad som gäller för de utbildningar som du är intresserad av.

Programmet ger grundläggande högskolebehörighet till olika högskoleutbildningar. Du kan också läsa kurser för särskild behörighet. Prata med din studie- och yrkesvägledare om hur du kan planera dina studier.

Bild, form, dans, media, musik och teater

På Estetiska programmet utvecklar du din egen fantasi, kreativitet och kommunikativa förmåga. Du får arbeta skapande och ska även kunna uppskatta det som andra skapat.

Du får en orientering om olika samtida kulturuttryck och beröringspunkter mellan dem, till exempel mellan etablerade konstformer och populärkultur. Du lär dig mer om villkoren för konstnärligt arbete i dagens samhälle. Det gäller frågor som rör upphovsrätt, yttrandefrihet, demokrati och censur liksom tekniska möjligheter att presentera konstnärligt skapande.

Du ska också se sambanden mellan samhällsstrukturer, idéer och konstarter under olika epoker. Ni får diskutera hur man sett på kultur i olika tider och idag.

DU MÖTER PUBLIKEN

En självklar del av utbildningen är att du lär dig hur det är att framträda inför publik. Du får vara med och sätta upp pjäser eller musikalerna, genomföra offentliga konserter, ställa ut konstföremål med mera.

SAMARBETE MELLAN INRIKTNINGARNA

Om elever sätter upp musik- och teaterpjäser, behövs inte bara skådespelare, dansare och musiker. Eleverna som läser bild och formgivning kan till exempel ansvara för kläder och scenografi. Eleverna på estetik och media kan göra affischer, webbplatser eller annat som marknadsför föreställningen.

ALLSIDIGT KUNNANDE

Som musiker, konstnär, dansare eller skådespelare lägger du mycket tid på att öva och träna upp din skicklighet. Du blir allsidig inom det estetiska området och läser dessutom många kurser i mer allmänna ämnen.

Teater

Du utvecklar din förmåga att agera på scen.

I början gör ni olika improvisationer och koncentrationsövningar. Ni utvecklar er fantasi och scennärvaro genom att skapa och öva tillsammans. Du ska både kunna ge och ta emot konstruktiv feedback.

Därefter arbetar ni med texter från olika pjäser. Till slut får du vanligtvis delta i en eller flera uppsättningar av pjäser eller musikaler. Du får erfarenhet av publikkontakt och en helhetssyn på vad som krävs för att genomföra en föreställning. Dessutom får du mer kunskaper om alla andra yrkesgrupper som finns inom teatern, förutom skådespelaren.

Du läser även klassisk litteratur, litteraturhistoria och teater teori.

Du kan välja bland många kurser som till exempel fördjupar dig i film- och tv-produktion, ljud och ljus, dramatik och dramaturgi.

Inriktningar

Bild och formgivning

Du får pröva flera olika tekniker, som teckning, måling, konsthantverk och skulptur i olika material.

Du får efter en tid fördjupa dig i den teknik som du tycker är rätt för dig. Vilka möjligheter som finns beror på vad skolan kan erbjuda.

Du kommer redan från början att arbeta självständigt. Ibland kommer du behöva tillbringa extra tid i skolans verkstäder och ateljéer, särskilt inför utställningar och vernissager.

Inom programfördjupningar hittar du kurser inom till exempel animation, arkitektur, bildteori och visuell kommunikation.

Dans

Du får utveckla dig inom olika dansstilar.

Tyngdpunkten ligger på de tre dansformerna jazz, modern dans och klassisk balett.

Du får utveckla din egen stil för att förmedla känslor och upplevelser. Dansens kärna är att du utvecklar ett personligt rörelsespråk kombinerat med förståelse av dansens traditioner. Du får ökad medvetenhet om kroppen och om det kroppsliga minnet, vilket är faktorer som är betydelsefulla för dansen som konst- art. Det ingår dessutom mycket fysisk träning.

Undervisningen i dansteori lär dig hur samhällets värderingar avspeglar sig i dansen. Det gäller syn på kroppen, kön och kultur.

Inom programfördjupningar kan du välja kurser inom till exempel dansgestaltning, dansteknik och träningslära.

Estetik och media

På den här inriktningen använder du digitala medier för att skapa.

Det gäller att uppleva, använda och skapa digitala produkter. Du ska förstå hur bild och ljud fungerar som uttrycksmedel i digital miljö. Dessutom får du möjlighet att fokusera på något eller några digitala verktyg.

Inriktningen ger grundläggande kunskaper om medieproduktion och arbetsprocessen från idé till färdig produkt. Här ingår att se sambanden mellan form, innehåll, funktion och ekonomi.

Inom programfördjupningar finns möjlighet att spetsa dina kunskaper. Du kan välja kurser inom till exempel digitalt skapande, film- och Tv-produktion, grafisk bild, grafisk kommunikation, medieproduktion och spelutveckling.

Musik

Inriktningen är till för dig som vill bli sångare, musiker eller musiklärare, men även för dig som har ett stort intresse av musik.

Du utvecklar dig själv som sångare eller på dina huvud- och biinstrument. Här ingår enskild undervisning men du får också spela i grupp och sjunga i kör. På skolan finns det ofta ensembler med olika musikaliska inriktningar. Ibland får du vara med på konserter eller andra framträdanden på kvällstid eller helger.

Du läser även musikteori för att lära dig mer om helheten i musiken genom melodi, rytm och harmoni. Här ingår att kunna analysera musik för att förstå musikaliska strukturer.

Några exempel på områden där du kan fördjupa dig är musikteori, ensembleledning och dirigering, musikimprovisation, arrangering och komposition med mera.

Mer information på
programvaljaren.se

Programöversikt

Gymnasiegemensamma ämnen..... 1.150 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1b och 2b - kultur, 200 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1b, 100 p
- Naturkunskap 1b, 100 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1b, 100 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen ..... 150 p

- Estetisk kommunikation 1, 100 p
- Konstarterna och samhället, 50 p

Inriktningar ..... 400 p

Programfördjupningar ..... 500 p

Gymnasiearbete ..... 100 p

Individuellt val ..... 200 p

Totalt: 2.500 poäng

Inriktningar, 400 p

Bild och formgivning

- Bild och form 1b, 100 p
- Bild, 100 p
- Bildteori, 100 p
- Form, 100 p

Dans

- Dansgestaltning 1, 100 p
- Dansteknik 1 och 2, 200 p
- Dansteori, 100 p

Estetik och media

- Digitalt skapande 1, 100 p
- Medieproduktion 1 och 2, 200 p
- Medier, samhälle och kommunikation 1, 100 p

Musik

- Ensemble med körsång, 200 p
- Gehörs- och musiklära 1, 100 p
- Instrument eller sång, 100 p

Teater

- Scenisk gestaltning 1- 3, 300 p
- Teaterteori, 100 p

Programfördjupningar, 500 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Animation, arkitektur, bild, bildteori, cirkus, dansgestaltning, dansorientering, dansteknik, dansteori, design, digitalt skapande, engelska, entreprenörskap, estetisk kommunikation, film- och TV-produktion, filosofi, formgivning, fotografisk bild, företagsekonomi, grafisk kommunikation, gränssnittsdesign, historia, hälsa, konst och kultur, ljudproduktion, matematik, mediekommunikation, medieproduktion, medier, samhälle och kommunikation, moderna språk, musik, musikteori, naturkunskap, pedagogiskt arbete, programmering, psykologi, religionskunskap, samhällskunskap, svenska, teater, tillämpad programmering, träningslära, visuell kommunikation, webbutveckling

Efter gymnasieskolan

Estetiska programmet ger en god grund för fortsatta studier. Du får grundläggande behörighet till högskolan och kan söka andra humanistiska och samhällsvetenskapliga utbildningar.

Många elever som läser det Estetiska programmet siktar mot att arbeta som musiker, dansare, skådespelare, konstnärer eller formgivare. Dina kunskaper är även värdefulla om du vill utbilda dig för yrken där man använder bild, teater, dans och musik för att utveckla och hjälpa människor. Exempel på yrken är musikerapeut, dansterapeut och dramapedagog. Du kan också bli lärare inom olika områden, exempelvis bild- eller musiklektare.

På högskolan finns några av de mest kvalificerade utbildningarna. Här finns skolor som Dramatiska institutet, Konsthögskolan, Konstfack, Musikhögskolan och flera teaterhögskolor.

Det finns flera så kallade konst- och kulturutbildningar inom estetiska områden. Du kan läsa konstnärliga grundutbildningar eller utbildningar riktade mot dans, musik och teater.

Mer om dina möjligheter till fortsatta studier på sidorna 92–95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

FORDONS- OCH TRANSPORTPROGRAMMET

INRIKTNINGAR

- Karosseri och lackering
- Lastbil och mobila maskiner
- Personbil
- Transport

För dig som...

vill arbeta inom fordons- och transportbranschen som exempelvis:

- bilskadereparatör
- fordonslackerare
- fordonsmekaniker
- reservdelsspecialist
- yrkeschaufför

Du lär dig...

hur fordon fungerar och lär dig att hitta fel, reparera och utföra service på olika fordon. Du lär dig också om passagerar- och godstrafik.

TÄNK PÅ!

Du utbildas till serviceyrken

Många utbildningar inom programmet leder till arbeten med kundkontakter. Att samtala med kunden och förstå deras behov är viktigt för att kunna ge bra kundservice.

Lösningsmedel, tunga lyft och obekväma arbetsställningar

Det är viktigt med god fysik och att du är lungfrisk. Du får inte vara allergisk mot oljor, lösningsmedel eller metaller. Har du astma får du inte arbeta med hårdplaster. Detta är särskilt viktigt om du väljer inriktningen karosseri och lackering. Tala med skolhälsovården om du vill få din hälsa bedömd.

Lämplighet och medicinska krav

Om du tänker utbilda dig till yrkesförare ställs det krav på lämplighet och även de medicinska kraven är högre för att få körkortstillstånd.

Fordonsteknik och transporter

Programmet handlar om olika fordon, deras användningsområden och om tekniken i fordonen. Du lär dig använda verktyg, maskiner, testinstrument och andra hjälpmedel och lär dig även grundläggande trafik kunskap.

Under första året får du grundläggande kunskaper som du har nytta av inom alla inriktningar. Här ingår en hel del teori, men du får också möjlighet att använda kunskaperna i praktiken.

Du får kunskaper om vilka olika yrken och vilka olika typer av företag och verksamheter som finns i fordonsbranschen. Här ingår att förstå vilka krav och förväntningar de har på sin personal. Allt för att hjälpa dig i ditt val av inriktning.

VERKLIGHETSNÄRA UNDERVISNING

Dina lärare försöker göra sin undervisning så realistisk som möjligt. Många skolor samarbetar med företag som ställer moderna personbilar, lastbilar eller arbetsmaskiner till förfogande. Det är också vanligt att skolan tar in bilar eller last- och transportuppdrag från kunder.

Du får sedan, med hjälp av verkstadshandböcker, servicescheman och felsökningsinstrument ta reda på eventuella fel, beställa reservdelar och åtgärda felen. Du som väljer inriktningen transport får dessutom träna på att köra olika fordon. Oavsett vilken inriktning du väljer ingår mycket datakunskap. Datorn är ett viktigt hjälpmedel vid felsökning, att hämta information med mera. När du arbetar i skolans verkstad är läraren din arbetsledare som förväntar sig att du först själv försöker lösa ett problem innan du frågar.

Inriktningar

Karosseri och lackering

Du får grundläggande kunskap om karossens form och funktion för att kunna reparera och ge service på karosser och karosseridetaljer, eller för att arbeta som billackerare.

Du får arbeta med olika svetsmetoder och avancerad utrustning, bland annat riktbankar och mätinstrument. Det gäller att kunna återställa ett fordon till hur det såg ut från början.

I lackeringsteknik lär du dig att spackla, slipa, maskera och sprutlackera. Du kan även få prova på att motivlackera.

Exempel på yrken: Bilskadereparatör, fordonslackerare.

Lastbil och mobila maskiner

Du specialiserar dig på tunga fordon och mobila maskiner som till exempel gräv-maskiner och hjullastare.

Du lär dig tillsyn, felsökning, service och reparation av lastbilar och mobila maskiner. I stort sett får du arbeta med samma saker som personbilmekanikern, men du får lära dig mer om kraftfulla motorer samt hydrauliska och pneumatiska system.

Du ska kunna läsa arbetsinstruktioner och manualer, på både svenska och engelska.

Exempel på yrken: Lastbilmekaniker, maskinmekaniker, reservdelsspecialist tunga fordon.

Personbil

Du lär dig grunderna för att arbeta med service och underhåll av personbilar och lätta transportfordon.

Du läser el/elektronik, karosseri och inredning, lär dig om bromsar och andra mekaniska delar.

Fordon är idag uppbyggda av system som styrs av datorer och kännare. Du får därför använda olika mätinstrument – ofta datoriserade – när du arbetar med felsökning.

Du ska kunna läsa arbetsinstruktioner och manualer på både svenska och engelska.

Exempel på yrken: Personbilmekaniker, reservdelsspecialist lätta fordon.

Transport

Du lär dig grunderna i att arbeta med godshantering och med fordon för yrkesmässig transport.

Du lär dig köra, lasta, lossa och hantera gods på terminaler. Till en början övar du på skolans övningsfält men allt eftersom du avlagt körprov får du framföra fordon på allmän väg. Du får också lära dig att utföra enklare reparationer.

Transportfordon har idag mycket avancerad kommunikationsutrustning som du måste kunna behärska. Du ska också kunna använda de hjälpmedel som används vid lastning, både med tanke på säkerheten men också för att använda fordonets lastmöjligheter så effektivt som möjligt.

Syftet med utbildningen är också att du ska uppnå målen för de behörigheter som krävs för att framföra tunga fordon och bussar i yrkesmässig trafik.

Exempel på yrken: Bussförare, lastbilsförare, budbilsförare.

APL

Arbetsplatsförlagt lärande, APL, är den del av utbildningen där du praktiskt förbereder dig för yrket. Du gör din APL på en eller flera arbetsplatser under minst 15 veckor av utbildningstiden.

LÄRLING

På vissa skolor kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Då gör du halva utbildningen i skolan och andra halvan på en arbetsplats. Utbildningen leder till en yrkesexamen och kurser för grundläggande högskolebehörighet ingår.

Programöversikt

Gymnasiegemensamma ämnen..... 900 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen ..... 400 p

- Fordons- och transportbranschens villkor och arbetsområden, 200 p
- Fordonsteknik - introduktion, 200 p

Inriktningar ..... 400-500 p

Programfördjupningar ..... 700-800 p

Gymnasiearbete ..... 100 p

Individuellt val ..... 200 p

Totalt: 2.500-2.800 poäng

Totalpoängen varierar beroende på skolans planering och elevens individuella studieplan.

Kurser som du kan välja bort:

- Svenska 2-3/svenska som andraspråk 2-3, 200 p
- Engelska 6, 100 p

Om du väljer bort dessa kurser får du **inte** grundläggande behörighet till högskolan.

Inriktningar, 400-500 p

Karosseri och lackering, 400 p

- Lackeringsteknik - introduktion, 200 p
- Riktningsteknik - introduktion, 200 p

Lastbil och mobila maskiner, 400 p

- Lastbilar och mobila maskiner - basteknik, 100 p
- Lastbilar och mobila maskiner - service och underhåll 1, 100 p
- Lastbilar och mobila maskiner - service och underhåll 2, 100 p
- Lastbilar och mobila maskiner - verkstad och elteknik, 100 p

Personbil, 400 p

- Personbilar - basteknik, 100 p
- Personbilar - service och underhåll 1, 100 p
- Personbilar - service och underhåll 2, 100 p
- Personbilar - verkstad och elteknik, 100 p

Transport, 500 p

- Yrkestrafik 1a, 200 p
- Yrkestrafik 1b, 300 p

Programfördjupningar, 700-800 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Aktiviteter och värdskap, ATV- och motorcykelteknik, bussteknik, el- och hybridfordonsteknik, engelska, entreprenörskap, flerbränslefordonsteknik, flygplatsteknik, försäljning och kundservice, godshandling, godstransporter, grönyte- och småmaskinteknik, handel, hjulutrustningsteknik, husvagns- och husbilsteknik, inköp och logistik, karosseriteknik, lackeringsteknik, lager och terminal, lantbruksmaskinteknik, lastbilar och mobila maskiner - motorteknik, lastbilar och mobila maskiner - service och underhållsteknik, lastbilar - reparations- och systemteknik, lastbilsbyggnadsteknik, marinmotorteknik, matematik, mobila maskiner - reparations- och systemteknik, personbilar - reparations- och systemteknik, personbilar - service- och underhållsteknik, persontransporter, programmering, reseproduktion och marknadsföring, service och bemötande, skogsbruksmaskinteknik, snöfordonsteknik, tillämpad programmering, transportteknik, truckteknik

Exempel på yrken

Här ser du exempel på yrken som du kan söka när du är klar med din utbildning.

Karosseri och lackering

- Billackerare
- Bilskadereparatör

Lastbil och mobila maskiner

- Lastbilmekaniker
- Maskinmekaniker
- Reservdelsspecialist (tungta fordon)

Personbil

- Personbilmekaniker
- Reservdelsspecialist (lätta fordon)

Transport

- Bussförare
- Lastbilsförare

Efter gymnasieskolan

Du kan arbeta med att hitta och reparera fel samt utföra service på olika fordon. Du kan även arbeta med passagerar- och godstrafik. Det finns en stor variation av yrken och arbetsområden inom fordons- och transportbranschen.

När du är färdigutbildad kan du arbeta:

- med att reparera och återställa fordonsskador
- med att serva och reparera olika fordon
- med service och försäljning av reservdelar
- med att köra lastbil eller buss

FORTSATT STUDIER

Fordon- och transportprogrammet leder till en yrkesexamen som ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

Programmet innehåller även de kurser du behöver för att uppnå grundläggande högskolebehörighet. På vissa skolor kan du läsa dessa kurser inom det individuella valet eller programfördjupningarna.

Du kan också välja bort de kurser som ger grundläggande behörighet till högskolan. Du ser vilka kurser det gäller i tabellen ovan. Om du väljer bort dessa kurser så får du fortfarande en yrkesexamen samt grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Ta reda på vad som gäller för den skolan som du är intresserad av.

FÖRSÄLJNINGS- OCH SERVICEPROGRAMMET

INGA NATIONELLA
INRIKTNINGAR

För dig som...

vill arbeta med exempelvis:

- försäljning i butik
- näthandel
- kundtjänst
- inköp av varor och tjänster
- lager och distribution

Goda kunskaper inom service, kundrelationer och försäljning är dessutom till nytta i många andra arbeten.

Du lär dig...

möta och utveckla relationer med kunder och affärskontakter. Här ingår att känna till hur du kontakter och kommunicerar med kunder om din affärsverksamhet. Du får även kunskaper om vad det innebär att starta och driva ett företag.

Du får även lära dig att använda digital teknik som finns inom handelsbranschen, till exempel moderna betal- och kassasystem och olika IT-lösningar för kommunikation, marknadsföring, lagerhantering och försäljning.

TÄNK PÅ!

Kundkontakt

Inom försäljning, service och företagande arbetar du mycket med människor. Du får möta kunder, svara på frågor och hjälpa dem så de blir nöjda.

Datorn och andra digitala verktyg är viktiga arbetsredskap

En stor del av arbetsuppgifterna inom detta område utförs med hjälp av datorer och andra digitala verktyg. Arbetsuppgifterna är ofta kvalificerade och kräver personal med god utbildning och bra datorkunskande.

Försäljning, kundservice och företagande

Du får kunskaper om försäljning, inköp och varuflöden, service, ekonomiuppföljning och företagande.

Du utvecklar din förmåga att bli självständig och våga ta egna initiativ och får även lära dig kommunicera och informera i olika sammanhang, både muntligt och skriftligt.

Du läser entreprenörskap och lär dig hur man startar och genomför ett projekt. Du får till exempel kunskap i att starta och driva företag och förstå hur vi människor samarbetar, kommunicerar och löser problem för att nå bestämda mål.

FÖRSÄLJNING OCH KUNDSERVICE

Du lär dig skapa goda kundrelationer för att sälja och ge service. Här ingår att kunna sälja olika varor och tjänster inom skilda branscher både inom landet och internationellt.

DU BLIR BRA PÅ ATT KOMMUNICERA

Du lär dig informera och kommunicera på ett övertygande sätt. Här ingår att kunna använda rätt informationsteknik vid rätt tillfälle. Du lär dig hantera de vanliga programvarorna för kommunikation, text- och bildbehandling, registerhantering, kalkylering, layout, informationssökning och sociala medier.

Specialisering

Programmet har inga nationella inriktningar men du kan välja kurser inom programfördjupningen som ger möjlighet till specialisering.

Du kan ofta välja mellan olika paket av kurser riktat mot skilda yrken. Skolor kan också erbjuda fördjupningar/profiler mot olika branscher.

Exempel på yrken: Butikssäljare, företagssäljare, inköpsassistent, lagerarbetare, kundtjänstmedarbetare, marknadsassistent.

GODA RELATIONER, KUNDSERVICE OCH FÖRSÄLJNING

Du förbereder dig för arbete inom försäljning och service. Det personliga mötet är viktigt och du utbildas för att skapa goda relationer i affärssammanhang. Det gäller att utgå från kundens behov och att erbjuda en lösning som fyller behovet. Det handlar också om att presentera erbjudandet på ett övertygande sätt.

Du utvecklar din förmåga inom försäljning och kundservice både i fysiska butiker, inom e-handel och via telefonförsäljning. Dina kunder kan vara både privatpersoner och andra företag.

MARKNADSFÖRING OCH KOMMUNIKATION

Du får grunderna för att kunna arbeta med service, marknadsföring, information och kommunikation. Under utbildningen varvas teori med praktiska moment av olika slag.

Du lär dig om marknadsföring av varor och tjänster och får göra informations- och reklammaterial, både för hand och med hjälp av moderna programvaror. Det kan handla om att visa upp en vara på ett säljande sätt genom att göra skyltningar och jobba med butikskommunikation eller att skapa och underhålla en webbshop för e-handel.

Du får träna dig i att kontakta och kommunicera med dina kunder, exempelvis genom att göra marknadsundersökningar, delta på mässor eller utforma olika säljkampanjer, både i butik och digitalt via exempelvis webbplatser, mejl och sociala medier.

INKÖP, LOGISTIK OCH DISTRIBUTION

Du lär dig även om inköp, logistik och distribution. Här får du kunskaper om olika varors flöde från tillverkare till slutlig användare. Du lär dig hur en distributionskedja planeras på ett så effektivt sätt som möjligt, både när det gäller ekonomi och miljöpåverkan.

HÅLLBAR UTVECKLING

Du lär dig grunderna inom området hållbar utveckling och lär dig innebörden av miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Du får kunskaper om vad hållbarhetsarbete kan innebära för ett företags rykte, framgång och lönsamhet. Du får även kunskap om etiska och miljömässiga villkor vid produkttillverkning, en produkts livscykel och olika miljö- och rättvisemärkningar. Du får djupare förståelse för begrepp som producentansvar och cirkulär ekonomi (kretsloppssamhälle).

APL

Arbetsplatsförlagt lärande, APL, är den del av utbildningen där du praktiskt förbereder dig för yrket. Du gör din APL på en eller flera arbetsplatser under minst 15 veckor av utbildningstiden.

LÄRLING

På vissa skolor kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Då gör du halva utbildningen i skolan och andra halvan på en arbetsplats. Utbildningen leder till en yrkesexamen och kurser för grundläggande högskolebehörighet ingår.

Programöversikt

Gymnasiegemensamma ämnen..... 900 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen ..... 900 p

- Entreprenörskap, 100 p
- Personlig försäljning 1, 100 p
- Servicekunskap, 100 p
- Affärsutveckling och ledarskap, 100 p
- Branschkunskap inom handel, 100 p
- Handel och hållbar utveckling, 100 p
- Praktisk marknadsföring, 100 p
- Information och kommunikation 1, 100 p
- Inköp 1, 100 p

Programfördjupningar .....700 p

Gymnasiearbete ..... 100 p

Individuellt va ..... 200 p

Totalt: 2.500-2.800 poäng

Totalpoängen varierar beroende på skolans planering och elevens individuella studieplan.

Kurser som du kan välja bort:

- Svenska 2-3/svenska som andraspråk 2-3, 200 p
- Engelska 6, 100 p

Om du väljer bort dessa kurser får du **inte** grundläggande behörighet till högskolan.

Exempel på yrken

Här ser du exempel på yrken som du kan söka när du är klar med din utbildning.

- Kundtjänstmedarbetare
- Marknadsassistent
- Butikssäljare
- Företagssäljare
- Inköpsassistent
- Lagerarbetare

Programfördjupningar, 700 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Administration, affärskommunikation, aktiviteter och värdskap, dator- och kommunikationsteknik, engelska, företagsekonomi, försäljning och kundservice, godshandtering, grafisk kommunikation, handel, hygienkunskap, information och kommunikation, inköp och logistik, konferens och evenemang, lager och terminal, ledarskap och organisation, matematik, mat och butik, medier samhälle och kommunikation, moderna språk, programmering, svenska/svenska som andraspråk, svenska (retorik), tillämpad programmering, utställningsdesign, webbutveckling

Efter gymnasieskolan

Kunskaperna du får på programmet har du nytta av i många yrken.

Efter utbildningen kan du arbeta som försäljare i butik, inom telemarketing eller inom näthandel. Du kan även arbeta inom kundtjänst, som marknads- eller säljassistent eller som inköpare av ett företags varor eller tjänster. Du kan även arbeta med distribution på lager.

FORTSATT STUDIER

Försäljnings- och serviceprogrammet leder till en yrkesexamen som ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

Programmet innehåller även de kurser du behöver för att uppnå grundläggande högskolebehörighet. På vissa skolor kan du läsa dessa kurser inom det individuella valet eller programfördjupningarna.

Du kan också välja bort de kurser som ger grundläggande behörighet till högskolan. Du ser vilka kurser det gäller i tabellen ovan. Om du väljer bort dessa kurser så får du fortfarande en yrkesexamen samt grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Ta reda på vad som gäller för den skolan som du är intresserad av.

HANTVERKSPROGRAMMET

INRIKTNINGAR

- Finsnickeri
- Florist
- Frisör, barberare och hår- och makeupstylist
- Textil design
- Övriga hantverk

Den inriktning du väljer startar i årskurs 1.

För dig som...

vill ha en förberedande utbildning till ett speciellt yrke i en viss bransch. För att du ska lyckas på den här typen av utbildningar bör du vara händig, konstnärligt inriktad och ha ett intresse utöver det vanliga!

Du lär dig...

grunden i ett hantverksyrke. Yrkena är mycket olika och därför väljer du vanligtvis inriktning direkt till år 1. Det gemensamma för alla hantverksyrken är att du lär dig den grundläggande tekniken, materialkunskap och företagande.

TÄNK PÅ!

Du arbetar inte bara med händerna

Du ska lära dig planera ditt arbete, skaffa lämpligt material, rita, tillverka, beräkna kostnader och till sist sälja din produkt.

Många hantverkare arbetar i små företag eller startar eget

Du får därför insikt i hur det är att starta upp och driva ett företag. Det gäller att driva ett projekt från idé till verklighet.

Kreativitet, skapande och stil

Du lär dig ett hantverksyrke och ska kunna utföra en arbetsuppgift från idé till färdig produkt.

Det innebär att du ska kunna se vilket behov kunden har, planera med skiss eller ritning, välja och hantera verktyg, material och tekniker, genomföra och redovisa arbetet samt analysera och utvärdera resultatet.

Du börjar ofta direkt på din inriktning och undervisningen är anpassad efter vad som krävs inom ditt yrke.

Många hantverkare arbetar i små företag eller startar eget. Du får därför en insikt om hur det är att starta upp och driva ett företag. Det gäller att driva ett projekt från idé till verklighet.

Du får också lära ditt hantverks historia och tradition. Detta är grunden för att se in i framtiden. Här ingår till exempel att förstå den tekniska utvecklingens betydelse för utvecklingen av ditt hantverk.

Inriktningar

Finsnickeri

Du lär dig tillverka möbel- och inredningsnickerier utifrån ritningar.

Här ingår att kunna olika tillverkningsmetoder och att ha kunskap om olika material. Du får arbeta både med dina händer och med moderna datorstyrda maskiner. Du kan läsa mer ekonomi för att kunna arbeta inom trä- och byggvaruhandeln.

Exempel på yrken: Båtbyggare, inredningsniskare, möbelsnickare, trä- och byggvaruhandel.

Florist

Du lär dig göra blomsterarrangemang för olika tillfällen, som bröllop, begravningar, utställningar och fester.

Blomsterbinderi, växtkännedom, färg och form är exempel på vad du får lära dig. Dessutom ingår kunskaper inom marknadsföring och andra arbetsuppgifter som förekommer i en blomsterhandel.

Exempel på yrken: Florist.

Frisör, barberare och hår- och makeupstylist

Du lär dig kundservice, ekonomi, och färglära och får öva klippning och frisyrdesign, permanentbehandling och frisörteknik.

Skolan har ofta en egen salong med kundmottagning. Du växlar mellan att arbeta som herr- och damfrisör. Du får lära dig tekniker för håruppsättning, makeup och skäggsdesign. Du kan också få en inblick i hur man tillverkar peruker.

Exempel på yrken: Barberare, frisörsaspirant, hår- och makeupstylist.

Textil design

Du lär dig formge mönster, skapa egna kreationer och blir duktig på att sy.

Här ingår hantering av verktyg och maskiner samt kunskaper om olika textila material. Du kan läsa mer ekonomi för att arbeta med till exempel inköp.

Exempel på yrken: Inköpsassistent, sömmerska, textil och konfektion.

Övriga hantverk

Det finns möjligheter att anordna utbildningar till många olika hantverksyrken som till exempel glasblåsare, silversmed, guldsmed, instrumentbyggare eller möbelrenoverare.

Du kan i en del fall få hela den praktiska delen av din yrkesutbildning som lärlingsutbildning. Du kommer bara till skolan för att läsa gemensam yrkest teori.

Du lär dig teknik och hantering av verktyg. Här ingår även kunskaper om material som förekommer inom det valda yrket.

Exempel på yrken: Bössmakare, glasblåsare, guldsmed, juvelfattare, kakelugnsmakare, keramiker, sadelmakare, silversmed, skomakare, smed, sotare, tapetserare, timmerman, urmakare.

APL

Arbetsplatsförlagt lärande, APL, är den del av utbildningen där du praktiskt förbereder dig för yrket. Du gör din APL på en eller flera arbetsplatser under minst 15 veckor av utbildningstiden.

LÄRLING

På vissa skolor kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Då gör du halva utbildningen i skolan och andra halvan på en arbetsplats. Utbildningen leder till en yrkesexamen och kurser för grundläggande högskolebehörighet ingår.

Programöversikt

Gymnasiegemensamma ämnen..... 900 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen ..... 400 p

- Entreprenörskap, 100 p
- Hantverk - introduktion, 200 p
- Tradition och utveckling, 100 p

Inriktningar ..... 300-500 p

Programfördjupningar ..... 700-900 p

Gymnasiearbete ..... 100 p

Individuellt val ..... 200 p

Totalt: 2.500-2.800 poäng

Totalpoängen varierar beroende på skolans planering och elevens individuella studieplan

Kurser som du kan välja bort:

- Svenska 2-3/svenska som andraspråk 2-3, 200 p
- Engelska 6, 100 p

Om du väljer bort dessa kurser får du **inte** grundläggande behörighet till högskolan.

Inriktningar, 300-500 p

Finsnickeri

- Finsnickeri 1, 200 p
- Finsnickeri 2, 200 p
- Material och miljö, 100 p

Florist

- Florist 1, 200 p
- Florist 2, 200 p
- Material och miljö, 100 p

Frisör, barberare och hår- och makeupstylist

- Frisör 1, 200 p
- Material och miljö, 100 p

Textil design

- Material och miljö, 100 p
- Textil design 1, 200 p
- Textil design 2, 200 p

Övriga hantverk

- Hantverksteknik 1, 200 p
- Hantverksteknik 2, 200 p
- Material och miljö, 100 p

Exempel på yrken

Här ser du exempel på yrken som du kan söka när du är klar med din utbildning.

Finsnickeri

- Båtbyggare
- Inredningssnickare
- Möbelsnickare
- Trä- och byggvaruhandel

Florist

- Florist

Frisör, barberare och hår- och makeupstylist

- Barberare
- Hår- och makeupstylist
- Hårstylist och makeupartist
- Frisörsaspirant

Textil design

- Inköpsassistent
- Sömmerska
- Textil och konfektion

Övriga hantverk

- Bössmakare
- Glasblåsare
- Guldsmed
- Juvelfattare
- Kakelugnsmakare
- Keramiker
- Sadelmakare
- Silversmed
- Skomakare
- Smed
- Sotare
- Tapetserare
- Timmerman
- Urmakare

Programfördjupningar, 700-900 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Administration, affärskommunikation, arkitektur, bild, CAD, datoriserad mönsterhantering, datorstyrd produktion, design, digitalt skapande, elektroteknik, formgivning, företagsekonomi, försäljning och kundservice, handel, hantverk, hantverkarkunskap, historia, inköp och logistik, manuell mönsterkonstruktion, matematik, naturkunskap, programmering, samhällskunskap, service och bemötande, svenska/svenska som andraspråk, tillämpad programmering, utställningsdesign, växtkunskap

Efter gymnasieskolan

När du gått färdigt Hantverksprogrammet har du fått en grund i ett yrke.

På dessa hantverksutbildningar förbereder du dig för en yrkesbana och kan oftast börja arbeta direkt efter utbildningen. För dig som går inriktning frisör, barberare och hår- och makeupstylist är du inte färdigutbildad efter gymnasiet utan får arbeta som lärling med särskilda avtal under cirka 3.000 timmar. Du kan sedan gå vidare och göra ett gesällprov.

FORTSATTAS STUDIER

Hantverksprogrammet leder till en yrkesexamen som ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

Programmet innehåller även de kurser du behöver för att uppnå grundläggande högskolebehörighet. På vissa skolor kan du läsa dessa kurser inom det individuella valet eller programfördjupningarna.

Du kan också välja bort de kurser som ger grundläggande behörighet till högskolan. Du ser vilka kurser det gäller i tabellen ovan. Om du väljer bort dessa kurser så får du fortfarande en yrkesexamen samt grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Ta reda på vad som gäller för den skolan som du är intresserad av.

HOTELL- OCH TURISMPROGRAMMET

INGA NATIONELLA
INRIKTNINGAR

För dig som...

vill arbeta med turism, hotell, resande. Du sköter bokningar, tar emot gäster och organiserar och förberedar konferenser och evenemang.

Du utbildar dig för att kunna arbeta:

- inom hotell- och konferensverksamhet
- som receptionist
- med turistinformation och guidning
- med reseplanering och resebyråarbete.

Du lär dig...

att kommunicera med andra människor, marknadsföring, försäljning och kunna tänka nytt och kreativt. Det handlar om att möta gäster och besökare på bästa sätt och att försöka ge en upplevelse och service som motsvarar förväntningarna.

Service och kommunikation

Du ska kunna sälja och ge god service på ett professionellt sätt.

Det innebär att du är duktig på att förstå kundens behov och önskemål.

Det handlar om att vara känslig och lyhörd. Du får kunskap om olika former av boenden, från campingplats till kryssningsfartyg, och vilka olika arbetsuppgifter som finns.

SPRÅKKUNSKAPER ÄR VIKTIGA

Arbete inom branschen ställer höga krav på goda språkkunskaper. Du läser två kurser i engelska, men har också möjlighet att läsa kurser i moderna språk inom programfördjupningar.

PLANERING OCH ORGANISATION

Du blir duktig på planering, organisation och ekonomi. Många arbeten innebär att kunna göra fler saker samtidigt.

KONFERENS OCH EVENEMANG

Du ska kunna känna till hur man planerar olika möten och konferenser. Allt från möten med få deltagare och mindre konferenser till kongresser och stora evenemang. Det kan gälla bokningssystem, lokalernas utformning, teknisk utrustning, önskemål om service, aktiviteter och andra tjänster.

FÖRETAGANDE OCH ENTREPRENÖRSKAP

Du läser en kurs i entreprenörskap där du får utveckla din företagsamhet, initiativförmåga och kreativitet. Det är extra betydelsefullt för dig som ska arbeta inom en bransch med många omväxlande arbetsuppgifter. Då kan förmågan att anpassa sig efter situationen och tänka kreativt vara viktiga egenskaper.

BRANSCHKUNSKAP

Turismen är idag en viktig näring i stora delar av världen och sysselsätter många människor. Det är också en bransch i ständig förändring. Du ska förstå hur man tar fram, paketerar, marknadsför, informerar och säljer resor och tjänster. Här ingår att anpassa sig efter samhällsförändringar och trender.

Du ska också känna till vanliga resmål i Sverige och i andra länder.

Specialisering

Programmet har inga nationella inriktningar men du kan välja kurser inom programfördjupningen som ger möjlighet till specialisering. Du kan ofta välja mellan olika paket av kurser riktat mot skilda yrken.

Skolor kan också erbjuda fördjupningar/profiler mot verksamheter eller arbeten inom besöksnäringen.

HOTELL OCH KONFERENS

På ett hotell tar man emot gäster, ser till att de får den service de förväntar sig, iordningställer ibland för möten och konferenser och tar hand om våningsservice som städning och bäddning.

Du lär dig redskap och utrustning som används vid frukost- och bufféserving. Här ingår till exempel tillagning och uppläggning av vanliga frukosträtter.

Som receptionist ska du vara hotellets ansikte mot kunderna. Du säljer hotellets tjänster, bokar in gästerna, tar betalt och hjälper dem tillrätta. Här har du nytta av din språkliga förmåga och kunskaper i ekonomi.

Konferensanläggningar – och många hotell – anordnar konferenser och möten. Du får organisera i stort och smått, boka och förbereda hotellrum och konferenslokaler, beställa mat och ordna fikapauser.

Ett område som växer mer och mer är arrangemang av olika event. Det kan gälla mässor, konserter men också arrangemang för olika företag, till exempel kick-off, kundträffar och personalfester.

TURISM OCH RESOR

Inom turism lär du dig olika resmål och resvägar och att söka information. Det gäller att marknadsföra olika destinationer och produkter. Här ingår även kunskap om tidtabeller, bokningssystem, rabatter med mera. Du ska kunna ta hand om resenärer som har olika krav, till exempel affärsresenären och turisterna.

Du får träning i att informera kunder, både skriftligt och muntligt. Här ingår att kunna producera informationsmaterial. Du får också möjlighet att träna på att guida grupper.

Du får kunskap om man planerar olika aktiviteter. Det gäller allt från traditionella charterresor till den nya upplevelseturismen.

Exempel på yrken: Aktivitets- och eventvärd, konferensvärd, mötes- och eventplanerare, receptionist, turistinformation, våningsservice.

TÄNK PÅ!

Språk är viktigt

I ditt yrke behöver du kunna tala med dina kunder/gäster. Vill du studera vidare är goda språkkunskaper i många fall nödvändiga.

Varierande arbetstider

Många arbeten inom branschen innebär arbete på kvällar och helger. Du ska finnas tillgänglig när andra är lediga.

APL

Arbetsplatsförlagt lärande, APL, är den del av utbildningen där du praktiskt förbereder dig för yrket. Du gör din APL på en eller flera arbetsplatser under minst 15 veckor av utbildningstiden.

LÄRLING

På vissa skolor kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Då gör du halva utbildningen i skolan och andra halvan på en arbetsplats. Utbildningen leder till en yrkesexamen och kurser för grundläggande högskolebehörighet ingår.

Programöversikt

Gymnasiegemensamma ämnen..... 900 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen .....700 p

- Besöksnäringen, 100 p
- Entreprenörskap, 100 p
- Konferens och evenemang, 100 p
- Logi, 100 p
- Hållbar turism, 100 p
- Resmål och resvägar, 100 p
- Service och bemötande 1, 100 p

Programfördjupningar ..... 800 p**Gymnasiearbete ..... 100 p****Individuellt val ..... 200 p****Totalt: 2.500-2.700 poäng**

Totalpoängen varierar beroende på skolans planering och elevens individuella studieplan.

Kurser som du kan välja bort:

- Svenska 2-3/svenska som andraspråk 2-3, 200 p

Om du väljer bort dessa kurser får du **inte** grundläggande behörighet till högskolan.

Programfördjupningar, 800 p**Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:**

Administration, affärskommunikation, aktiviteter och värdskap, dryckeskunskap, eventteknik, företagsekonomi, försäljning och kundservice, konferens och evenemang, moderna språk, naturguidning, programmering, reception, reseproduktion och marknadsföring, serveringskunskap, service och bemötande, svenska/svenska som andraspråk, tillämpad programmering, våningsservice

Exempel på yrken

Här ser du exempel på yrken som du kan söka när du är klar med din utbildning.

- Konferensvärd
- Receptionist
- Våningsservice
- Aktivitets- och eventvärd
- Mötes-, event- och gruppbokning

Efter gymnasieskolan

Du kan till exempel söka arbete på hotell- och konferensanläggningar eller som reseplanerare. Du kommer att arbeta med service och ofta i direkt kontakt med dina kunder.

Vi lever i ett samhälle där vi ofta är ute och reser, vilket innebär att vi ibland behöver bo och äta utanför hemmet. För att vi ska trivas och ha de bra på resmålet behövs välutbildad personal som kan ge god service till alla gäster och besökare.

FORTSATT STUDIER

Hotell- och turismprogrammet leder till en yrkesexamen som ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

Programmet innehåller även de kurser du behöver för att uppnå grundläggande högskolebehörighet. På vissa skolor kan du läsa dessa kurser inom det individuella valet eller programfördjupningarna.

Du kan också välja bort de kurser som ger grundläggande behörighet till högskolan. Du ser vilka kurser det gäller i tabellen ovan. Om du väljer bort dessa kurser så får du fortfarande en yrkesexamen samt grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Ta reda på vad som gäller för den skolan som du är intresserad av.

HUMANISTISKA PROGRAMMET

INRIKTNINGAR

- Kultur
- Språk

För dig som...

vill förbereda dig för högskolestudier inom humaniora och samhällsvetenskap. Programmets tyngdpunkt ligger på:

- svenska
- moderna språk
- språkkunskap
- historia
- filosofi

Du lär dig...

förstå människan som en kulturell varelse. Utbildningen sätter människans skapande och tänkande i centrum och handlar om

- vårt kulturarv
- samtida kultur
- litteratur
- historia
- filosofi
- språket som kulturbärare.

Programmet ger dig de största möjligheterna att läsa kurser i moderna språk.

Kultur och språk

Människans språk och kultur är i fokus. Du får kunskap om människans förmåga att uttrycka sig i olika kulturer och sammanhang, både historiskt och i nutid. Det centrala är därför språk, litteratur, historia, kulturhistoria och filosofi.

Du får utveckla din språkliga säkerhet och kreativitet i tal och skrift samt din förmåga att använda språket för kommunikation, reflektion och lärande i alla ämnen. Dessa kunskaper blir ditt redskap för att analysera och tolka olika typer av texter och talat språk på svenska och engelska.

DISKUTERA OCH MOTIVERA

I ämnet filosofi lär du dig att skilja mellan fakta och värderingar. Du ska kunna argumentera i tal och skrift, dra slutsatser och motivera dina ställningstaganden. Det gäller även att kunna söka, välja och bearbeta information på ett kritiskt sätt.

Du får också tillfälle att reflektera över etiska och filosofiska frågeställningar. Här ingår att förstå och tolka mänskligt handlande, till exempel olika sätt att uttrycka sig.

SPRÅKET I CENTRUM

Du lär dig mer om vad ett språk är. Du ska känna till olika språk och språkfamiljer i världen, majoritets- och minoritetsspråk. Var och hur språken används och deras typiska egenskaper. Här ingår också språklig evolution (utveckling) och språkhistoria.

Du läser dessutom två kurser i moderna språk.

Inriktningar

Kultur

Du får fördjupa dina kunskaper om allt som människor skapat genom tiderna.

I ämnet konst och kultur får du en bred orientering om de olika konstnärliga trenderna genom tiderna, från forntid till nutid. Du får också tillfälle att fundera över vad som kan menas med kultur och vad detta begrepp omfattar, till exempel förhållandet mellan etablerade konstformer och populärkultur.

Du får också läsa kända författare från olika epoker, från olika kulturer och från olika delar av världen.

I filosofi fördjupar du dig i olika uppfattningar om verkligheten och skilda kunskaps teorier.

I ämnet psykologi fördjupar du dig i människans beteende, känslor och tankar, både som individ och tillsammans med andra.

Språk

Inriktningen ger dig de största möjligheterna inom gymnasieskolan att lära dig moderna språk.

Du läser ytterligare tre kurser i moderna språk – totalt fem kurser. Dessutom finns det möjligheter att välja fler kurser i språk inom ramen för programfördjupningar och individuellt val.

Latin med allmän språkkunskap ger en inblick i Europas språkliga och kulturella arv. Du får dessutom kunskaper om antikens historia, kultur och föreställningsvärld. Du lär dig hur språk utvecklas och förändras och hur man använder språk i olika sammanhang.

Det finns flera kurser inom programfördjupningar för den språkintresserade. Du kan till exempel läsa klassisk grekiska, fler kurser i latin, svenska, engelska och moderna språk.

TÄNK PÅ!

Studietakten är hög

På det Humanistiska programmet är studietakten högre än vad du är van vid från grundskolan. Räkna därför med att använda mycket tid till läxor och hemarbeten.

Det finns kurser som ger meritpoäng

Du kan få meritpoäng om du läser fördjupande kurser i matematik, engelska, moderna språk och svenskt teckenspråk för hörande. Meritpoäng är bonuspoäng som höjer meritvärdet av ditt gymnasiebetyg vilket ger fördelar vid antagningen till högskolan. Se alla kurser som ger meritpoäng på sidan 93.

Det är en stor fördel om du redan i din gymnasieexamen är behörig till de utbildningar du vill söka på högskolan. Ta därför alltid reda på vad som gäller för de utbildningar som du är intresserad av.

Mer information på
programvaljaren.se

Programöversikt

Gymnasiegemensamma ämnen.....1.150 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1b och 2b - kultur, 200 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1b, 100 p
- Naturkunskap 1b, 100 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1b, 100 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen .....350 p

- Filosofi 1, 50 p
- Moderna språk, 200 p
- Människans språk 1, 100 p

Inriktningar ..... 400 p**Programfördjupningar ..... 300 p****Gymnasiearbete ..... 100 p****Individuellt val ..... 200 p****Totalt: 2.500 poäng****Inriktningar, 400 p****Kultur**

- Filosofi 2, 50 p
- Kultur- och idéhistoria, 100 p
- Litteratur, 100 p
- Psykologi 1, 50 p
- Samtida kulturuttryck, 100 p

Språk

- Latin - språk och kultur 1, 100 p
- Språk, 300 p

Programfördjupningar, 300 p**Skolorna kan erbjuda dig följande ämnen:**

- Arkitektur
- Bild
- Bildteori
- Engelska
- Entreprenörskap
- Estetisk kommunikation
- Filosofi
- Geografi
- Historia
- Humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering
- Juridik
- Klassisk grekiska - språk och kultur
- Matematik
- Mediekommunikation
- Medier, samhälle och kommunikation
- Moderna språk
- Modersmål
- Människans språk
- Naturkunskap
- Pedagogik
- Pedagogiskt arbete
- Programmering
- Psykologi
- Religionskunskap
- Samhällskunskap
- Sociologi
- Språk specialisering
- Svenska
- Svenskt teckenspråk för hörande
- Teater
- Tillämpad programmering
- Visuell kommunikation

Efter gymnasieskolan

Programmet ger dig en bra grund för fortsatta studier. Du får grundläggande och särskild behörighet för många utbildningar vid högskolan, särskilt inom humaniora, språk och samhällsvetenskap.

Om du vill läsa tekniska eller naturvetenskapliga utbildningar behöver du läsa fler kurser i matematik och de naturvetenskapliga ämnena.

Du kan även söka utbildningar inom yrkeshögskolan mot till exempel ekonomi, media och turism.

Du kan läsa mer om dina möjligheter till fortsatta studier på sidorna 92-95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

INDUSTRITEKNISKA PROGRAMMET

INRIKTNINGAR

- Driftsäkerhet och underhåll
- Processteknik
- Produkt och maskinteknik
- Svetsteknik

Den inriktning du väljer startar i årskurs 1.

För dig som...

vill arbeta med modern teknik som datorer och avancerade styrsystem, varvat med uppgifter som ställer höga krav på hantverksskicklighet.

Du utbildar dig för att till exempel arbeta som:

- mekaniker
- tekniker
- operatör
- svetsare.

Du lär dig...

att arbeta med tillverkning, driftsäkerhet, underhåll och svetsning. Du kan till exempel arbeta med metaller, trä, textilier och kemikalier, inom mikroteknik, tryckning/tryckteknik eller med distribution och lagerhållning.

➤ TÄNK PÅ!

Du får många möjligheter

Programmet innehåller många olika utbildningar som leder till vitt skilda arbetsuppgifter. Högteknologi och hantverksskicklighet är lika värdefulla i många industrier.

Du bör inte ha allergiproblem

Misstänker du att det finns risk för allergi ska du kontakta skolhälsovården innan du bestämmer dig. Att exempelvis vara nickelallergiker och arbeta inom verkstadsindustrin är olämpligt, även om du inte direkt kommer i kontakt med metaller.

Modern teknik och hantverksskunnande

Inom industrin sker bearbetning av olika material vid tillverkning av produkter och detaljer. Det kan vara en färdig produkt som en bil, kläder och möbler, eller detaljer som motordelar eller byggnadsmaterial.

Ett företag kan ha anställda inom hundra olika yrken medan andra bara har några få. Det behövs personal med skilda kunskaper och färdigheter som i olika moment utformar, tillverkar och monterar det som blir slutprodukten.

BRED UTBILDNING

Du varvar teori med praktiskt arbete och lär dig konstruktion, montering, kvalitetsteknik, säkerhetsföreskrifter, svetsning och underhållsteknik.

Det är viktigt att du får kunskap om hela tillverkningsprocessen – från idé till produktion till återvinning. Denna breda

kunskap gör att du behärskar fler arbetsuppgifter och ger dig större möjligheter att få ett arbete.

I många företag arbetar man i par eller grupp. Du förväntas kunna samarbeta med andra och tillsammans får ni ta ett stort ansvar för arbetet. Du ska också förstå vikten av att följa regler och arbeta på ett sätt som är både säkert och uppfyller krav på kvalitet.

Den tekniska utvecklingen inom industrin går snabbt. Du måste därför vara beredd att fortsätta lära dig på dina framtida arbeten.

Inriktningar

För var och en av inriktningarna finns exempel på vilka yrken de kan leda till. Det är ofta så att utbildningen anpassas till den industri som finns på orten. Har man kemisk industri anordnas processinriktning med fördjupning inom kemiproduktion, finns det mycket verkstadsindustri anordnas verkstadsutbildning och så vidare.

Du kan också få möjlighet att läsa kurser inom ämnena biologi, engelska, fysik och matematik. Kurser inom dessa ämnen ökar dina möjligheter till fortsatta studier. Du kan till exempel utbilda dig till tekniker eller ingenjör.

Driftsäkerhet och underhåll

Du får lära dig hur man underhåller maskiner och verktyg för att undvika felaktigheter och driftstopp. Utrustning som krånglar eller inte fungerar innebär stora kostnader och risker.

Du ska lära dig att snabbt kunna hitta fel och på så sätt se till att driften hålls igång. Det gäller också att arbeta med dagligt underhåll av utrustningar och anläggningar, allt för att undvika problem. Du ska kunna göra felsökningar och känna till olika material.

Exempel på yrken:

Automationsmekaniker, servicemekaniker, underhållsmekaniker.

Processteknik

Ett arbete i processindustrin innebär ofta att du har ansvar för en del av tillverkningen i en lång kedja av komplicerade tekniska och/eller kemiska moment.

Exempel på processindustrier är massa- och pappersindustri, järnverk och kemisk industri. Vilka yrkesutbildningar som erbjuds beror till stor del på vilka industrier som finns där du bor.

Det finns möjlighet att välja kurser med en naturvetenskaplig inriktning. Det gäller dig som till exempel vill arbeta på ett laboratorium.

Exempel på yrken:

Industrilackerare, laboratorietekniker inom kemisk industri, processoperatör - kemi.

Produkt och maskinteknik

Inriktningen för dig som vill arbeta i verkstadsindustrin eller i andra branscher som anställer utbildade verkstadsarbetare.

Du kan arbeta som till exempel maskinoperatör. Det innebär att du lär dig montering och hur man arbetar efter ritningar. Du läser också CNC-teknik, teknologi och yrkesmatematik. Mätmetoder och ritningslära är andra viktiga delar av din utbildning. Inriktningen kan också leda till arbeten som innefattar såväl design, tryckning, konstruktion som produktion.

Exempel på yrken:

CNC-operatör metall, CNC-operatör trä, gjutare, maskinsnickare, låsmed, sågverksoperatör, verktygsmakare.

Svetsteknik

Du lär dig olika svetstekniker, plåtbearbetning och tillhörande arbetsmoment.

Du ska kunna sammanfoga material med olika metoder och tekniker. Det gäller att förstå vilken metod som är lämpligast att välja för olika uppgifter. Du ska kunna bedöma att resultatet håller god kvalitet.

Du lär dig olika svetsmetoder till exempel kälsvets, stumsvets och rörsvets.

Exempel på yrken:

Internationell svetsare, svetsare.

APL

Arbetsplatsförlagt lärande, APL, är den del av utbildningen där du praktiskt förbereder dig för yrket. Du gör din APL på en eller flera arbetsplatser under minst 15 veckor av utbildningstiden.

LÄRLING

På vissa skolor kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Då gör du halva utbildningen i skolan och andra halvan på en arbetsplats. Utbildningen leder till en yrkesexamen och kurser för grundläggande högskolebehörighet ingår.

Programöversikt

Gymnasiegemensamma ämnen.....900 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen .....400 p

- Industri tekniska processer 1, 100 p
- Människan i industrin 1, 100 p
- Produktionskunskap 1, 100 p
- Produktionsutrustning 1, 100 p

Inriktningar .....300-400 p

Programfördjupningar .....800-900 p

Gymnasiearbete .....100 p

Individuellt val .....200 p

Totalt: 2.500-2.800 poäng

Totalpoängen varierar beroende på skolans planering och elevens individuella studieplan.

Kurser som du kan välja bort:

- Svenska 2-3/svenska som andraspråk 2-3, 200 p
- Engelska 6, 100 p

Om du väljer bort dessa kurser får du **inte** grundläggande behörighet till högskolan.

Inriktningar, 300-400 p

Driftsäkerhet och underhåll, 400 p

- Avhjälpande underhåll 1, 100 p
- Underhåll - driftsäkerhet, 100 p
- Underhåll - elteknik, 100 p
- Underhåll - lager och smörjteknik, 100 p

Processteknik 400 p

- Industri tekniska processer 2, 100 p
- Produktionskunskap 2, 100 p
- Produktionsutrustning 2, 100 p
- Produktionsutrustning 3, 100 p

Produkt och maskinteknik, 300 p

- Datorstyrd produktion 1, 100 p
- Produktionsutrustning 2, 100 p
- Produktutveckling 1, 100 p

Svetssteknik 400 p

- Kälsvets 1, 100 p
- Produktutveckling 1, 100 p
- Svets grund, 100 p
- Tillverkningsunderlag 1, 100 p

Exempel på yrken

Här ser du exempel på yrken som du kan söka när du är klar med din utbildning.

Driftsäkerhet och underhåll

- Automationsmekaniker
- Servicemekaniker
- Underhållsmekaniker

Processteknik

- Industrilackerare
- Laboratorietekniker inom kemisk industri
- Processoperatör - kemi

Produkt och maskinteknik

- CNC-operatör metall
- CNC-operatör trä
- Gjutare
- Låsmed
- Maskinsnickare
- Sågverksoperatör
- Verktygsmakare

Svetssteknik

- Internationell svetsare
- Svetsare

Programfördjupningar, 800-900 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Automatiserade system, bild, biologi, biologi - naturbruk, bygg- och anläggning, CAD, datorstyrd produktion, dator- och kommunikationsteknik, design, driftsäkerhet och underhåll, elektronik, elektronikproduktion, elektroteknik, elementmontering, ellära, energiteknik, engelska, entreprenörskap, fordonsteknik, fotografisk bild, fysik, företagsekonomi, grafisk kommunikation, grafisk produktion, husbyggnad, hygienkunskap, hållbart samhälle, hälsa, industriautomation, industri teknisk fördjupning, industri tekniska processer, installationsteknik, kemi, konstruktion, lackeringsteknik, larm och säkerhetsteknik, ledarskap och organisation, livsmedels- och näringskunskap, lås- och passerteknik, matematik, materialkunskap, mekatronik, människan i industrin, mät-, styr- och reglerteknik, naturkunskap, produktionskunskap, produktionsutrustning, produktutveckling, programmering, sammanfogningsteknik, skog, mark och vatten, skogsproduktion, teknik, tillverkningsunderlag, tillämpad programmering, trä

Efter gymnasieskolan

Det finns en stor variation av yrken och arbetsområden inom industri teknisk. Det kan handla om planering och konstruktion och övervakning av tillverkningsprocesser men också om montering och kontroll, installation och underhåll.

Efter utbildningen kan du till exempel arbeta på ett industriföretag som:

- mekaniker
- tekniker
- operatör
- svetsare

FORTSATT STUDIER

Industri tekniska programmet leder till en yrkesexamen som ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

Programmet innehåller även de kurser du behöver för att uppnå grundläggande högskolebehörighet. På vissa skolor kan du läsa dessa kurser inom det individuella valet eller programfördjupningarna.

Du kan också välja bort de kurser som ger grundläggande behörighet till högskolan. Du ser vilka kurser det gäller i tabellen ovan. Om du väljer bort dessa kurser så får du fortfarande en yrkesexamen samt grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Ta reda på vad som gäller för den skolan som du är intresserad av.

INTRODUKTIONS- PROGRAMMEN

INRIKTNINGAR

- Programinriktat val
- Yrkesintroduktion
- Individuellt alternativ
- Språkintröduktion

För dig som...

saknar behörighet och vill få möjlighet att komma in på ett nationellt program eller som vill få en utbildning som kan leda till arbete.

Du lär dig...

de kunskaper och betyg du behöver för att komma in på ett nationellt program. Du kan också få praktisera på gymnasieskolan eller på olika arbetsplatser. Målet är att på bästa sätt förbereda dig för att komma in på och klara av ett nationellt gymnasieprogram eller att hjälpa dig till en annan utbildning eller arbete.

Du står i centrum

Tanken med dessa program är att du ska få bästa möjliga hjälp att bli behörig till ett nationellt program eller att komma ut och arbeta eller studera vidare på annat håll.

Dessa utbildningar är olika utformade i skilda kommuner. Din studie- och yrkesvägledare kan hjälpa dig att ta reda på vad som finns där du bor. Här kommer en beskrivning av de program som varje kommun är skyldig att erbjuda elever som saknar behörighet.

Programinriktat val

Programinriktat val är utformat för dig som är inriktad på ett nationellt program och är nära att bli behörig.

Tanken är att du så snart som möjligt ska kunna börja på ditt önskade program. I de flesta kommunerna läser du tillsammans med eleverna på ditt önskade program men du får extra stöd och hjälp för att så snart som möjligt bli behörig.

Hemkommunen ska se till att de elever som är behöriga till Programinriktat val kan söka programmet. Programinriktat val kan vara inriktat mot ett yrkesprogram eller ett högskoleförberedande program.

Behörighetskrav till Programinriktat val

- Lägst betyget E i svenska/svenska som andraspråk + engelska eller matematik + 4 ämnen.
- eller
- Lägst betyget E i svenska/svenska som andraspråk + engelska + matematik + 3 ämnen.

OBS! I de flesta kommuner får du söka till dessa utbildningar på samma sätt som du söker till ett nationellt gymnasieprogram. Du anger utbildningen som ett alternativ ifall du inte blir behörig till ett nationellt program.

Yrkesintroduktion

Den här utbildningen är för dig som vill skaffa dig de betyg du behöver för att komma in på Programinriktat val eller ett yrkesprogram. Yrkesintroduktion är en yrkesinriktad utbildning för dig som vill gå ett yrkesprogram eller vill söka arbete.

Du får undervisning i grundskoleämnena så du kan läsa upp dina betyg. I utbildningen ingår också att läsa ämnen från gymnasieskolans nationella program. Skolan kan också erbjuda dig att läsa kurser från yrkespaketet som hör till de olika yrkesprogrammen.

Individuellt alternativ

På Individuellt alternativ får du stöd och motivation att hitta din väg för att läsa vidare i gymnasieskolan, hitta annan utbildning eller börja arbeta. Du får en utbildning anpassad efter vad som passar dig. Det kan vara studier, praktik på en arbetsplats eller annat som du önskar och har behov av.

Språkintröduktion

Detta är tänkt för dig som har ett annat modersmål än svenska och som nyligen har anlänt till Sverige.

Tyngdpunkten ligger på svenska språket, men du får också lära dig mer om det svenska samhället och den svenska skolan. Du förbereder dig för att kunna gå vidare till annat program i gymnasieskolan eller annan utbildning.

NATURBRUKS- PROGRAMMET

INRIKTNINGAR

- Djurvård
- Hästhållning
- Lantbruk
- Naturturism
- Skogsbruk
- Trädgård

Den inriktning du väljer startar i årskurs 1.

För dig som...

vill utbilda dig för yrken inom exempelvis:

- jordbruk
- skogsbruk
- djurvård
- hästhållning
- naturturism
- odling
- andra verksamheter som hör till naturbruk.

Du lär dig...

mycket om olika växter och djur och om samspelet mellan människan och naturen – både i teori och praktik. Utbildningen ger dig även goda kunskaper om vår miljö.

Om du är inriktad mot något bestämt område kan det vara bra att redan i årskurs 9 söka till en skola som kan erbjuda dig den inriktning och fördjupning som du önskar. Du kan vanligtvis söka till samtliga naturbruksgymnasier i det län där du bor.

TÄNK PÅ!

Mycket teori, väder och årstider

Du läser olika naturvetenskapliga ämnen, teknik, ekonomi med mera. För vissa inriktningar arbetar du ute i alla typer av väder och under alla årstider.

Du kanske får flytta hemifrån

De skolor där du kan läsa Naturbruksprogrammet ligger ofta i lantlig miljö. Det kan innebära att du måste flytta hemifrån och bo inackorderad på skolan. Kontakta den skola som du tänker söka till och ta reda på kostnader med mera. Läs mer under rubriken Studieekonomi på sidan 9.

Djur och natur

Du får lära dig vård och skötsel av mark, vatten, skog, växter och djur. All undervisning är präglad av miljö- och kretsloppstänkande.

Du får till exempel lära dig:

- livets uppkomst och utveckling
- ärfthetens mekanismer och genteknik
- olika typer av celler och deras växelverkan med omgivningen
- organismers byggnad, funktion och beteende för överlevnad och förökning
- olika ekosystem och samspel mellan organismer
- människans roll i naturen och ekologiskt hållbar utveckling.

GRUNDEN INOM NATURBRUK

Alla elever får en introduktion till naturbrukets miljöer med växter, djur, natur och skog samt de yrken som finns inom dessa områden.

ANVÄNDA KUNSKAPER PRAKTISKT

Du får göra laborationer i skolan och fältstudier i naturen. Här ingår även att till exempel sköta djur, så och skörda olika grödor och växter eller att fälla träd och ta hand om virke. Allt på ett säkert sätt för att undvika olyckor och skador.

SKÖTSEL AV MASKINER OCH UTRUSTNING

Du lär dig hur olika verktyg, basmaskiner och tekniska hjälpmedel används inom naturbruksområdet. Lika viktigt är att du lär dig hantera den moderna datoriserade utrustningen som idag finns inom naturbruket.

ENTREPRENÖRSKAP

Du läser kursen entreprenörskap eftersom många som arbetar inom naturbruk är egna företagare.

NATURVETENSKAPLIGA ÄMNINGEN

Du har möjlighet att läsa kurser i ämnen som fysik, kemi och biologi. Dessa kurser ger dig behörighet till högskolestudier inom naturvetenskap med koppling till naturbruket. Det är många naturbruksskolor som erbjuder paket av kurser för dig som är inriktad mot fortsatta studier på högskolan.

Inriktningar

Djurvård

Du lär dig om skötsel och vård av olika djur. Det handlar om djur inom jordbruket, djurparksdjur och sällskapsdjur.

Du läser om olika djurarters egenskaper, behov och skötsel. Du får kunskap om husdjurens biologi och ursprung och lär dig hur du ska sköta och hantera djuren. Det är också viktigt att du har kunskap om hygien, desinfektion, smittsamma sjukdomar och smittvägar.

Du har många möjligheter till fördjupningar. Du kan inrikta dig mot djurens hälso- och sjukvård, arbete med hundar, skötsel av djur på djurparker och mycket annat.

Exempel på yrken: Arbete med hund, djurvårdare inom djurens hälso- och sjukvård, djurvårdare inom forskningsdjur, djurparksdjur, arbete inom zoohandel.

Hästhållning

Hästar har stor betydelse för många människor i olika sammanhang.

Du får kunskaper om hästar och om deras beteende och hälsa. Du får lära dig hur du sköter om och utfordrar hästar, skötsel av stall och hästutrustning samt tillhörande anläggningar. Du utvecklar din förmåga att arbeta med hästar på ett säkert och etiskt sätt. Du utvecklar kunskaper för yrkesarbete som hästskötare inom olika sammanhang, till exempel inom hästsport, fritidsverksamhet och skötsel av arbetshästar.

Exempel på yrken: Hästskötare med inriktning mot ridning, hästskötare med inriktning mot trav.

Lantbruk

Du lär dig grunderna för att driva ett modernt jordbruk.

Du lär dig jordbearbetning, växtnäringstillförsel, skörd, transport och lagring av grödor under olika förhållanden och med lämplig teknik. Det gäller att känna till egenskaperna för olika jordarter och grödor och hur de ska skötas.

Du läser om lantbrukarens egenskaper, behov och skötsel. Här ingår anatomi och fysiologi samt grundläggande kunskaper om djurskyddsbestämmelser. Du får även lära dig om foder och näringsfysiologi och måste känna till vanliga sjukdomar och hur de kan förebyggas.

En lantbrukare ska kunna det mesta. Därför lär du dig ekonomi, fordonsteknik samt vård och skötsel av ekonomibygnader (ladugårdar, garage för jordbruksmaskiner, magasin med mera) och egen skog. Du kan välja kurser i programfördjupningen och lära dig mer om lantbruksdjur, mark- och växtkunskap, natur- och landskapsvård och mycket annat.

Exempel på yrken: Arbete med lantbrukets växtodling, Arbete med lantbruksdjur, arbete med lantbruksmaskiner

APL

Arbetsplatsförlagt lärande, APL, är den del av utbildningen där du praktiskt förbereder dig för yrket. Du gör din APL på en eller flera arbetsplatser under minst 15 veckor av utbildningstiden.

Naturturism

Här är naturupplevelsen i centrum. Du lär dig bland annat om att guida grupper och leda aktiviteter i naturen.

Du får lära dig om naturens mångfald och att utveckla hållbara naturupplevelser för individer och grupper. Du utvecklar din serviceanda och din förmåga om ledarskap och kommunikation. Du tränas i att planera och genomföra naturturismaktiviteter för olika målgrupper. Du får lära dig om säkerhet vid hantering och användning av utrustning och veta hur du ska agera vid olycksfall. Det handlar också om att sköta anläggningar och tillhörande miljöer för naturturism.

Exempel på yrken: Naturguidning.

Skogsbruk

Du lär dig skogsskötsel, fordonsteknik och virkesbehandling.

Du ska kunna göra markundersökningar, rensa hyggen, planera, röja och stämpla skog. Det gäller också att kunna göra volym- och prisberäkningar av virke och kunna läsa och följa en skogsbruksplan.

Du lär dig använda motorsåg och röjmotorsåg, mobila maskiner, terrängfordon med mera. Skogen ska vara en förnybar och uthållig resurs. Du får kunskaper för att kunna arbeta långsiktigt.

Exempel på yrken: Fiske- och vattenvård, jakt- och viltvård, skogsvårdare, skogsmaskinförare, arbete med skogsmaskinservice.

Trädgård

Du lär dig att odla olika frukter, grönsaker och blommor, både för hand och med hjälp av olika maskiner och verktyg.

Det sker både i växthus och utomhus på friland. Arbetet omfattar jordbearbetning, gödsling, förökning och odling av plantor till färdig produkt. Du kan välja miljövänlig alternativodling eller blomsterbindning.

Du kan välja kurser och fördjupa dig inom till exempel natur- och landskapsvård, trädgårdsanläggning och skötsel av utemiljöer.

Exempel på yrken: Trädgårdsarbetare med inriktning mot trädgårdsanläggning, skötsel av utemiljöer, frilandsodling, samt växthusodling

LÄRLING

På vissa skolor kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Då gör du halva utbildningen i skolan och andra halvan på en arbetsplats. Utbildningen leder till en yrkesexamen och kurser för grundläggande högskolebehörighet ingår.

Programöversikt

Gymnasiegemensamma ämnen..... 900 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen ..... 400 p

- Biologi 1, 100 p
- Entreprenörskap, 100 p
- Naturbruk, 200 p

Inriktningar ..... 500-700 p

Programfördjupningar ..... 500-700 p

Gymnasiearbete ..... 100 p

Individuellt val ..... 200 p

Totalt: 2.500-2.800 poäng

Totalpoängen varierar beroende på skolans planering och elevens individuella studieplan.

Kurser som du kan välja bort:

- Svenska 2-3/svenska som andraspråk 2-3, 200 p
- Engelska 6, 100 p

Om du väljer bort dessa kurser får du **inte** grundläggande behörighet till högskolan.

Inriktningar, 500-700 p

Djurvård

- Djurens biologi, 100 p
- Djuren i naturbruket, 100 p
- Djurhållning, 100 p
- Sällskapsdjur 1, 100 p
- Djurvård inom djurens hälso- och sjukvård 1, 100 p

Hästhållning

- Djurens biologi, 100 p
- Djurhållning, 100 p
- Fordon och redskap, 100 p
- Hästkunskap 1, 100 p
- Hästkunskap 2, 100 p
- Ridning och körning, 200 p

Lantbruk

- Byggnadsunderhåll, 100 p
- Djuren i naturbruket, 100 p
- Fordon och redskap, 100 p
- Lantbruksdjur 1, 100 p
- Lantbruksmaskiner 1, 100 p
- Marken och växternas biologi, 100 p
- Växtodling 1, 100 p

Naturturism

- Marken och växternas biologi, 100 p
- Motor- och röjmotorsåg 1, 100 p
- Mångbruk av skog, 100 p
- Naturturism 1, 100 p
- Naturturism 2, 100 p
- Terrängtransporter, 100 p

Skogsbruk

- Marken och växternas biologi, 100 p
- Motor- och röjmotorsåg 1, 100 p
- Mångbruk av skog, 100 p
- Terrängtransporter, 100 p
- Virkestransport med skotare, 100 p
- Skogsskötsel 1, 100 p
- Virkeslära, 100 p

Trädgård

- Beskärning och trädvård, 100 p
- Fordon och redskap, 100 p
- Marken och växternas biologi, 100 p
- Skötsel av utemiljöer, 100 p
- Trädgårdsanläggning 1, 100 p
- Trädgårdsodling, 100 p
- Växtkunskap 1, 100 p

Programfördjupningar, 500-700 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Aktiviteter och värdskap, arkitektur, biodling, biologi
- naturbruk, design, djur, djur för forskningsändamål, djurparksdjur, djurvård inom djurens hälso- och sjukvård, energiteknik, fordon och redskap inom naturbruk, fysik, företagsekonomi, försäljning och kundservice, geografi, handel, hundkunskap, hygienkunskap, hästkunskap, kemi, lantbruksdjur, lantbruksmaskiner, lastmaskiner och truckar inom naturbruk, livsmedels- och näringskunskap, matematik, matlagingskunskap, mobila arbetsmaskiner, motor- och röjmotorsåg, naturbrukets byggnader, natur- och landskapsvård, naturguidning, naturturism, odling i växthus, pedagogik, programmering, ridning och körning, service och bemötande, serviceteknik - naturbruk, skog, mark och vatten, skogsmaskiner, skogsproduktion, skötsel av utemiljöer, svenska/svenska som andraspråk, tillämpad programmering, travkunskap, trädgårdsanläggning, trädgårdsmaskiner, trädgårdsodling, växtkunskap, växtodling

Exempel på yrken

Här ser du exempel på yrken som du kan söka när du är klar med din utbildning.

Djurvård

- Arbete med hund
- Djurvårdare inom djurens hälso- och sjukvård
- Djurvårdare inom forskningsdjur

Hästhållning

- Hästskötare med inriktning mot ridning
- Hästskötare med inriktning mot trav

Lantbruk

- Arbete med lantbruksdjur
- Arbete med lantbruksmaskiner
- Arbete med lantbrukets växtodling

Naturturism

- Naturguide

Skogsbruk

- Skogsmaskinförare
- Arbete med skogsmaskinservice
- Skogsvårdare

Trädgård

- Trädgårdsarbetare med inriktning mot skötsel av utemiljöer
- Trädgårdsarbetare med inriktning mot trädgårdsanläggning
- Trädgårdsarbetare med inriktning mot frilandsodling
- Trädgårdsarbetare med inriktning mot växthusodling

Efter gymnasieskolan

Du har många olika möjligheter till arbete och studier efter Naturbruksprogrammet. Dina möjligheter beror till stor del på vilka kurser du läser.

När du är färdigutbildad kan du till exempel börja arbeta som lantbrukare, djurvårdare, trädgårdsmästare, hästskötare, park- och trädvårdare, jägmästare, skogsmaskinförare, naturguide.

FORTSATT STUDIER

Naturbruksprogrammet leder till en yrkesexamen som ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

Programmet innehåller även de kurser du behöver för att uppnå grundläggande högskolebehörighet. På vissa skolor kan du läsa dessa kurser inom det individuella valet eller programfördjupningarna.

Du kan också välja bort de kurser som ger grundläggande behörighet till högskolan. Du ser vilka kurser det gäller i tabellen ovan. Om du väljer bort dessa kurser så får du fortfarande en yrkesexamen samt grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Ta reda på vad som gäller för den skolan som du är intresserad av.

NATURVETENSKAPS- PROGRAMMET

INRIKTNINGAR

- Naturvetenskap
- Naturvetenskap och samhälle

För dig som...

vill ha en utbildning som lägger grunden för högskolestudier inom naturvetenskapliga, tekniska och samhällsvetenskapliga områden. Du får dessutom behörighet att söka högskoleutbildningar inom många andra områden.

Du lär dig...

främst matematik, fysik, kemi och biologi, men läser även kurser i många andra ämnen. Det finns även en inriktning där du får kombinera kunskaperna inom naturvetenskap med kunskaper inom geografi och samhällskunskap.

Matematik och naturvetenskap

Utbildningens karaktärsämnen är matematik, fysik, kemi och biologi.

Matematik är ett viktigt ämne. Du lär dig inte bara matematik utan också hur du analyserar problem som du sedan löser steg för steg. När du löser problemet ska du samtidigt dokumentera hur du har gjort i varje steg.

Du lär dig många nya formler. Du ska kunna förstå dem och kunna härleda (bevisa) dem. Det handlar inte om att lära sig utantill utan att i grunden förstå vad du gör. Tanken är att du ska öva upp din analytiska (problemlösande) förmåga.

I de naturvetenskapliga ämnena får du använda dig av ekvationer, funktioner, statistik och gränsvärde. Till exempel när du ska beräkna acceleration, friktion, tyngder eller koncentration av kemiska ämnen.

I fysik 1a läser du bland annat om rörelse, energi och värme, ljus, elektricitet och materiens uppbyggnad av mindre beståndsdelar.

I ämnet kemi lär du dig om olika ämnens uppbyggnad, egenskaper och reaktioner. Du lär dig att tolka och skriva kemiska formler. Kunskaperna ska dessutom hjälpa dig att ta ställning i viktiga frågor som resursanvändning, produktval, avfallshantering och återvinning.

Kursen biologi 1 handlar om de vetenskapliga teorierna om livets uppkomst och mångfald. Du ska förstå uppbyggnaden och funktionen av ett ekosystem. Kursen handlar också om arvets och miljöns betydelse för individens egenskaper. Vid studiet av genteknik behandlas även etiska frågeställningar.

DU FÅR RÄKNA OCH GÖRA LABORATIONER

Undervisningen blandar teori och praktik. Här ingår många moment med laborationer och undersökningar.

Grundtanken med dina naturvetenskapliga studier är att du genom laborationer, fältarbeten och liknande själv får undersöka olika fenomen. Du ska kunna ställa upp problem och hypoteser och lära dig att göra iakttagelser och dra slutsatser. Detta utvecklar din förmåga till problemlösning och ökar din kreativitet.

DU LÄSER SPRÅK OCH SAMHÄLLSORIENTERANDE ÄMNER

Du har stor nytta av dina språkkunskaper i många arbeten. På högskolan kan stora delar av kurslitteraturen vara på engelska. De övriga ämnena ger dig en bred allmänbildning som du både har nytta av i ditt privata liv och i dina framtida arbeten och studier.

Inriktningar

Naturvetenskap

Inriktningen ger dig en naturvetenskaplig grundutbildning med många möjligheter till fortsatta studier.

Kursen biologi 2 handlar om hur virus och celler är uppbyggda och fungerar. Du läser humanfysiologi, om hur organsystem i kroppen samverkar och regleras. Kursen handlar också om molekylärbioologi och genteknik.

I kursen kemi 2 fördjupar du dina kunskaper inom organisk kemi och biokemi. Biokemi handlar om de reaktioner som sker i våra celler, både cellernas energiförsörjning samt deras förökning, där DNA spelar en stor roll. Kursen innehåller också analytisk kemi, där man bestämmer hur mycket av ett visst ämne som ett prov innehåller.

Kurserna biologi 2 och kemi 2 krävs båda för att få behörighet till läkar-, tandläkar-, veterinär- och optikerutbildningarna.

Kursen fysik 2 behandlar till exempel elektromagnetism och universums utveckling och struktur. Du ska förstå hur man arbetar med modeller och teorier för att förklara och förenkla verkligheten.

Du läser även kursen matematik 4 som ger behörighet till matematikintensiva utbildningar inom högskolan som till exempel utbildningarna till civilingenjör.

Naturvetenskap och samhälle

Du kompletterar kunskaperna i matematik och naturvetenskap med geografi och samhällskunskap.

Du läser en kurs i geografi och lär dig förstå hur människan samverkar med de förutsättningar som naturen ger. Det gäller frågor som överlevnad, resursanvändning och miljöpåverkan. Du övar förmågan att uppfatta möjligheter och bedöma vilka konsekvenser som olika handlingar innebär, till exempel det ömsesidiga beroendet i vår globala värld.

Kursen i samhällskunskap lär dig mer om hur vårt samhälle är organiserat, hur beslut fattas, om lagstiftning och hur vår demokrati fungerar. Du får också grunden i olika nationalekonomiska teorier. Detta ska ge dig större möjligheter att ta ställning i viktiga frågor som till exempel miljölagstiftning.

Du får även välja en av kurserna biologi 2, kemi 2 och fysik 2.

TÄNK PÅ!

Studietakten är hög

På Naturvetenskapsprogrammet är studietakten högre än vad du är van vid från grundskolan. Räkna därför med att använda mycket tid till läxor och hemarbeten.

Det finns kurser som ger meritpoäng

Du kan få meritpoäng om du läser fördjupande kurser i matematik, engelska, moderna språk och svenskt teckenspråk för hörande. Meritpoäng är bonuspoäng som höjer meritvärdet av ditt gymnasiebetyg vilket ger fördelar vid antagningen till högskolan. Se alla kurser som ger meritpoäng på sidan 93.

Det är en stor fördel om du redan i din gymnasieexamen är behörig till de utbildningar du vill söka på högskolan. Ta därför alltid reda på vad som gäller för de utbildningar som du är intresserad av.

Programöversikt

Mer information på
programvaljaren.se

Gymnasiegemensamma ämnen..... 1.150 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1b, 100 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1c-3c, 300 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1b, 100 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen ..... 450 p

- Biologi 1, 100 p
- Fysik 1a, 150 p
- Kemi 1, 100 p
- Moderna språk, 100 p

Inriktningar.....300-400 p

Programfördjupningar .....200-300 p

Gymnasiearbete ..... 100 p

Individuellt val .....200 p

Totalt: 2.500 poäng

Inriktningar, 300-400 p

Naturvetenskap, 400 p

- Biologi 2, 100 p
- Fysik 2, 100 p
- Kemi 2, 100 p
- Matematik 4, 100 p

Naturvetenskap och samhälle, 300 p

- Ett naturvetenskapligt ämne, t.ex. biologi 2/fysik 2/kemi 2, 100 p
- Geografi 1, 100 p
- Samhällskunskap 2, 100 p

Programfördjupningar, 200-300 p

Skolan kan erbjuda dig följande ämnen:

- Biologi	- Konstruktion
- Dator- och kommunikationsteknik	- Matematik
- Engelska	- Moderna språk
- Entreprenörskap	- Naturvetenskaplig specialisering
- Filosofi	- Programmering
- Fysik	- Psykologi
- Företagsekonomi	- Religionskunskap
- Geografi	- Samhällskunskap
- Historia	- Svenska
- Humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering	- Teknik
- Hållbart samhälle	- Tillämpad programmering
- Kemi	- Träninglära
- Konst och kultur	- Webbserverprogrammering
	- Webbutveckling

Efter gymnasieskolan

Naturvetenskapsprogrammet ger dig de mest omfattande möjligheterna till fortsatta studier.

Programmet ger dig en bra grund för fortsatta högskolestudier inom naturkunskap, teknik, samhällsvetenskap och många andra områden. Du får grundläggande och särskild behörighet till högskolestudier och kunskaper som är till stor nytta vad du än väljer att göra i livet. Prata med din studie- och yrkesvägledare om hur kan lägga upp planerna inför fortsatta studier.

Du kan även söka utbildningar inom yrkeshögskolan inom exempelvis ekonomi, media och turism.

Mer information om möjligheter till fortsatta studier hittar du på sidorna 92-95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

RESTAURANG- OCH LIVSMEDELSPROGRAMMET

INRIKTNINGAR

- Bageri och konditori
- Kök och servering

För dig som...

vill arbeta med att laga mat på restaurang, baka bröd eller med försäljning av mat och dryck. Du bör ha blick för färg och form och måste vara noga med hygienen då du handskas med livsmedel. Du får en känsla för service och kunskap om det du säljer.

Du utbildar dig för att arbeta som

- kock
- servitör
- bagare
- försäljare av olika livsmedelsprodukter.

Du lär dig...

- laga mat
- servera
- baka
- göra konditorivaror som till exempel choklad och konfektyrer.

Du ska göra din del av arbetet för att skapa en helhet av miljö, smak och doft. Här ingår även kunskaper om försäljning, service, hygien, näringslära, specialkost och alkoholhantering.

TÄNK PÅ!

Snygg presentation

Du får använda din fantasi när du lägger upp maten, dekorerar ett bakverk eller lägger upp varor i en butik. Ser en matvara eller en skyltning aptitlig ut, höjer det också smaken och försäljningen.

Hygien är viktigt

Hygien är viktigt när det gäller livsmedel, både när man framställer, lagrar, fraktar och säljer matvaror.

Du ska ha bra fysik

Du får vara beredd på tunga lyft och obehagliga arbetsställningar även om tekniken gör framsteg som leder till bättre arbetsförhållanden. Är du allergiker kan du få problem med både metaller och mjöl. Är du osäker om något ska du kontakta skolhälsovården.

Restaurang och bageri

När vi äter ute på en restaurang, beställer hem mat eller köper bröd i bageriet vill vi att det vi beställer ska var gjort på bra råvaror, se tilltalande ut och vara gott och nyttigt. Dessutom vill vi mötas av trevlig och serviceinriktad personal.

Du får grundläggande kunskaper om vikten av en god personlig hygien och ska också känna till de bestämmelser som finns beträffande livsmedelshygien.

Du får kunskap om olika råvaror, deras näringsinnehåll och hur man använder och förvarar dem på bästa sätt.

Du lär dig hela tillverkningsen, från råvaror till färdig mat eller bakverk. När du dekorerar ett bakverk eller lägger upp maten får du utlopp för din fantasi och skaparglädje.

ARBETE I GRUPP

Att arbeta i ett restaurangkök eller i ett bageri är ett lagarbete. Alla samarbetar för att det som serveras ska smaka gott, se bra ut och bli färdigt i tid.

SERVICE ÄR VIKTIGT

Du får träna dig på att ta emot dina gäster på ett trevligt sätt och se till att de känner sig välkomna, sedda och nöjda. Du ska kunna ge förslag när de väljer mat och dryck, svara på frågor om ingredienser och tillagning och hjälpa till med specialkost.

De flesta skolor har restauranger eller butiker där du får laga mat eller baka. Dit kommer kunder som betalar.

OLIKA YRKEN OCH FÖRETAG

Du kommer få praktisk erfarenhet av matlagning, service och försäljning. Som kock, servitör eller konditor kan du arbeta på restauranger, bagerier, caféer, livsmedelsleverantörer eller cateringföretag.

Inriktningar

Bageri och konditori

Du får lära dig hur mjöl och andra råvaror framställs och hur man tillverkar olika sorters bröd, bakverk och konditorivaror, till exempel choklad och konfektyr.

Du ska kunna följa recept, välja och hantera råvaror. Det gäller att producera bröd och konditorivaror som är både tilltalande och smakrika.

Många skolor har egna butiker med försäljning av bröd- och konditorivaror. Du lär dig kundservice och redovisning. Du får även lära dig hur man förpackar, förvarar och fraktar livsmedel.

Exempel på yrken: Bagare, konditor.

Kök och servering

Du förbereder dig för arbete i kök eller med servering.

Du skriver matsedlar, väljer råvaror, planerar arbetet och lär dig laga mat i högt tempo. Skolan har vanligtvis en restaurang där eleverna tillagar och serverar maten för betalande gäster.

Förutom varmrätter får du lära dig att tillreda smörgåsar och snittar, sallader, kalla såser och desserter. Hur du presenterar din mat på är lika viktigt som smaken. Du får träning i att lägga upp och garnera maten på ett sätt som höjer smaken och upplevelsen.

Allergier, sjukdomar, överkänslighet och övertygelse har drivit på en utveckling mot anpassad kost. Du kan välja att lära dig laga näringsriktiga, smakliga och tilltalande specialkost. Mat som uppskattas av veganer eller vegetarianer, men även mat som man måste äta om man till exempel är diabetiker eller glutenintolerant.

Du läser även en kurs i servering. Du lär dig arbeta som servitör/servitris, att ta hand om hela miljön i matsalen, duka, kunna ge råd om mat och dryck och se till att gästerna får vad de beställt.

Exempel på yrken: Kock, servitör/servitris.

INTERNATIONELL BRANSCH

Du utbildar dig inom en internationell bransch som hela tiden påverkas av andra kulturer och mattraditioner. Det finns också många möjligheter att arbeta och studera utomlands.

APL

Arbetsplatsförlagt lärande, APL, är den del av utbildningen där du praktiskt förbereder dig för yrket. Du gör din APL på en eller flera arbetsplatser under minst 15 veckor av utbildningstiden.

LÄRLING

På vissa skolor kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Då gör du halva utbildningen i skolan och andra halvan på en arbetsplats. Utbildningen leder till en yrkesexamen och kurser för grundläggande högskolebehörighet ingår.

Programöversikt

Mer information på
programvaljaren.se

Gymnasiegemensamma ämnen.....900 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen .....400 p

- Branschkunskap inom restaurang och livsmedel, 100 p
- Hygien, 100 p
- Livsmedels- och näringskunskap 1, 100 p
- Service och bemötande 1, 100 p

Inriktningar .....300 p

Programfördjupningar .....900 p

Gymnasiearbete ..... 100 p

Individuellt val .....200 p

Totalt: 2.500-2.800 poäng

Totalpoängen varierar beroende på skolans planering och elevens individuella studieplan.

Kurser som du kan välja bort:

- Svenska 2-3/svenska som andraspråk 2-3, 200 p
- Engelska 6, 100 p

Om du väljer bort dessa kurser får du **inte** grundläggande behörighet till högskolan.

Inriktningar, 300 p

Bageri och konditori, 300 p

- Bageri 1, 100 p
- Choklad och konfektyr, 100 p
- Konditori 1, 100 p

Kök och servering, 300 p

- Matlagning 1, 100 p
- Mat och dryck i kombination, 100 p
- Servering 1, 100 p

Programfördjupningar, 900 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Aktiviteter och värdskap, bageri- och konditorikunskap, charkuterikunskap, dryckeskunskap, engelska, entreprenörskap, företagsekonomi, försäljning och kundservice, handel, konferens och evenemang, ledarskap och organisation, livsmedels- och näringskunskap, matlagningskunskap, mat och butik, mat och dryck i kombination, moderna språk, programmering, reception, serveringskunskap, service och bemötande, styckningskunskap, tillämpad programmering

Exempel på yrken

Här ser du exempel på yrken som du kan söka när du är klar med din utbildning.

Bageri och konditori

- Bagare
- Konditor

Kök och servering

- Kock
- Servitris eller servitör

Efter gymnasieskolan

Du kan söka arbete på restauranger, storkök, bagerier och livsmedelsbutiker. Du kommer att arbeta med service på både stora och små arbetsplatser och i direkt kontakt med dina kunder.

Försäljning är en stor näringsgren. Livsmedelsföretag, stora matbutiker och småbutiker behöver alla arbetskraft med säljvana och produktkännedom.

I bageribranschen får du räkna med att börja mycket tidigt på morgonen. Om du arbetar inom handeln gäller affärstider, vilket kan innebära kvälls- och helgarbete.

Inom några av yrkena i branschen kan du avlägga gesällprov när du fått mer erfarenhet och kunskaper.

FORTSATTA STUDIER

Restaurang- och livsmedelsprogrammet leder till en yrkesexamen som ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

Programmet innehåller även de kurser du behöver för att uppnå grundläggande högskolebehörighet. På vissa skolor kan du läsa dessa kurser inom det individuella valet eller programfördjupningarna.

Du kan också välja bort de kurser som ger grundläggande behörighet till högskolan. Du ser vilka kurser det gäller i tabellen ovan. Om du väljer bort dessa kurser så får du fortfarande en yrkesexamen samt grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Ta reda på vad som gäller för den skolan som du är intresserad av.

SAMHÄLLSVETENSKAPS- PROGRAMMET

INRIKTNINGAR

- Beteendevetenskap
- Medier, information och kommunikation
- Samhällsvetenskap

För dig som...

vill förbereda dig för högskolestudier inom samhällsvetenskapliga områden, till exempel:

- juridik
- kommunikation
- psykologi
- språk
- statsvetenskap
- utbildning.

Du lär dig...

hur samhället organiseras, styrs, och förändras och vad som lagt grunden till dagens samhälle.

Du lär dig bland annat om:

- relationer och ledarskap
- mänskliga rättigheter
- demokrati
- ekonomi
- mediernas roll i samhället
- hållbart samhälle.

Du utvecklar också dina förmågor i främmande språk, argumentation och vetenskapligt arbetssätt.

Samhället, media och människan

Du får kunskaper om hur vårt och andra samhällen fungerar. Du läser historia och lär dig hur olika kulturer och religioner påverkar människors liv.

Du lär dig olika metoder för att arbeta med källkritik. Det hjälper dig att värdera om du kan tro på innehållet i det du ser, hör och läser. Du får också diskutera samhällsfrågor med lärare och klasskamrater. Dessutom utvecklar du ditt sätt att skriva, argumentera och presentera.

SPRÅK ÄR VIKTIGT

Internationella kontakter är en viktig del i dagens samhälle och arbetsliv. Därför är det viktigt att lära sig moderna språk. Det kommer du ha nytta av i många arbeten i framtiden. Kurserna i moderna språk ger dig mer än bara språkkunskaper. Du lär dig också om de kulturer och traditioner som finns i de länder där språken talas.

KUNSKAP OM MÄNNISKAN

Du läser kurser i filosofi och psykologi och får sätta dig in i kända filosofiska och psykologiska teorier.

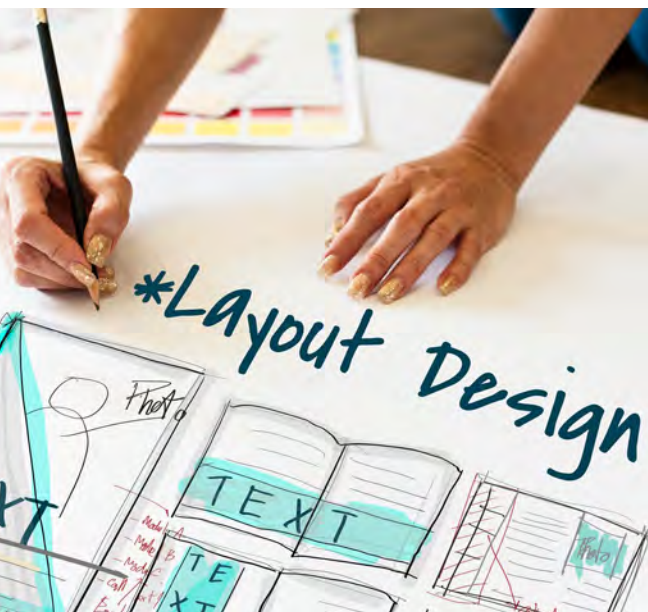
I filosofi får du kunskap om grundläggande vetenskapsteori och begrepp inom vetenskapen. Här ingår att fundera över rätt och orätt – rättvist och orättvist samt om vad som utmärker ett gott liv.

I psykologi lär du dig förstå egna och andras reaktioner och upplevelser. Du lär dig mer om människors relationer och om mänskligt beteende samt hur vi utvecklas genom samspelet mellan arvet och miljön. Du får kunskap om skillnaden mellan psykisk hälsa och ohälsa med betoning på stress och stresshantering samt kriser och krishantering.

DU FÅR GÖRA OLIKA UNDERSÖKNINGAR

Undervisningen är inte bara teoretisk, utan du får också göra olika undersökningar. Här lär du dig att ställa upp olika teoretiska modeller som du sedan får pröva i verkligheten. Det är vanligt att du arbetar tillsammans med andra.

Du lär dig att söka information på bibliotek, på internet och genom att intervjua människor.

Inriktningar

Beteendevetenskap

Du får kunskaper om människors utveckling och hur vi anpassar oss och samspelar med andra människor. Här ingår att förstå olika typer av organisationer och ledarskap.

Du ska förstå hur vi beter oss som individer och som deltagare i grupper, organisationer och samhällen. Du får kunskap om hur gruppdeltagare kommunicerar, löser problem, tar beslut och håller ihop. Du ser värdet av ledarskap för gruppprocesser och konflikthantering. Du får prova på att utveckla ditt eget ledarskap.

I ämnet psykologi utvecklar du din kunskap om mänskliga reaktioner och relationer i vardagsliv och i yrkesliv. Här ingår att förstå hur kultur, medier och livsstilar påverkar mänskliga beteenden, känslor och tankar.

Ämnet sociologi handlar om hur vi människor i grunden är gruppvarer, hur grupperns åsikter och attityder styr vårt handlande.

Du läser samhällskunskap och lär dig om den politiska utvecklingen i det moderna samhället. Du får insikt i frågor om tillväxt, makt, inflytande, ett hållbart samhälle, miljö och resursfördelning.

Medier, information och kommunikation

Du får kunskaper om mediernas roll i samhället och hur du använder medieteknik för att förmedla budskap på ett intresseväckande sätt. Inriktningen innebär att du studerar journalistik, information och reklam i både teori och praktik.

Du lär dig hur vi människor uppfattar och påverkas av information. Hur skapar vi vår bild av omvärlden? Hur når vi ut till rätt människor (målgrupp) via information, reklam och sociala medier?

Du får också praktiskt arbeta med att utforma information. Du ska kunna kombinera text, bild och ljud så att informationen blir effektiv och intressant och når rätt målgrupp. Tillsammans med andra får du göra en informationsbroschyr eller en tidning, ett radioprogram eller en podcast och olika filmer för sociala medier eller tv. Du får prova flera olika roller som till exempel skribent, fotograf, ljudtekniker och redigerare. Du kan även prova att stå framför kameran.

Många skolor kan erbjuda dig fördjupande kurser inom till exempel animation, digitalt skapande, film- och tv-produktion, fotografisk bild, grafisk kommunikation och ljudproduktion.

Du läser psykologi och får utveckla din kunskap och förståelse om mänskliga reaktioner och relationer i vardagsliv och i yrkesliv. Här ingår att förstå hur kultur, medier och livsstilar påverkar mänskliga beteenden, känslor och tankar.

Samhällsvetenskap

Du får en samhällsinriktad utbildning med fokus på samhällskunskap, historia, geografi och religion.

Ämnet samhällskunskap ger dig kunskap om det moderna samhällets politiska utveckling. Du får granska begrepp som globalisering, nationalism, transnationalitet, religion och genus (kön). Vad betyder dessa för makt och ekonomiska villkor? Du utvecklar också din förmåga att kritiskt granska information från olika medier.

Ämnet historia ökar din förmåga att kritiskt granska historiska uppgifter på egen hand. Du får göra olika fördjupningar och temaarbeten samt göra historiska jämförelser över tid och rum.

Du läser även geografi och lär dig förstå hur vårt liv påverkas av det som naturen ger. Det gäller frågor som överlevnad, resursanvändning och miljöpåverkan.

TÄNK PÅ!

Studietakten är hög

Studietakten är högre än vad du är van vid från grundskolan. Räkna därför med att använda mycket tid till läxor och hemarbeten.

Det finns kurser som ger meritpoäng

Du kan få meritpoäng om du läser fördjupande kurser i matematik, engelska, moderna språk och svenskt teckenspråk för hörande. Meritpoäng är bonuspoäng som höjer meritvärdet av ditt gymnasiebetyg vilket ger fördelar vid antagningen till högskolan. Se alla kurser som ger meritpoäng på sidan 93.

Det är en stor fördel om du redan i din gymnasieexamen är behörig till de utbildningar du vill söka på högskolan. Ta därför alltid reda på vad som gäller för de utbildningar som du är intresserad av.

Programöversikt

Mer information på
programvaljaren.se

Gymnasiegemensamma ämnen..... 1.150 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1b, 100 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1b och 2b, 200 p
- Naturkunskap 1b, 100 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1b, 100 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen .....300 p

- Filosofi 1, 50 p
- Moderna språk, 200 p
- Psykologi 1, 50 p

Inriktningar ..... 350-450 p

Programfördjupningar .....300-400 p

Gymnasiearbete ..... 100 p

Individuellt val .....200 p

Totalt: 2.500 poäng

Inriktningar, 350-450 p

Beteendevetenskap, 450 p

- Kommunikation, 100 p
- Ledarskap och organisation, 100 p
- Psykologi 2a, 50 p
- Samhällskunskap 2, 100 p
- Sociologi, 100 p

Medier, information och kommunikation, 350 p

- Journalistik, reklam och information 1, 100 p
- Medieproduktion 1, 100 p
- Medier, samhälle och kommunikation 1, 100 p
- Psykologi 2a, 50 p

Samhällsvetenskap, 450 p

- Geografi 1, 100 p
- Historia 2a, 100 p
- Religionskunskap 2, 50 p
- Samhällskunskap 2 och 3, 200 p

Programfördjupningar, 300-400 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

- Animation	- Humanistisk och samhällsvetenskaplig specialisering	- Musik
- Bild	- Hållbart samhälle	- Naturkunskap
- Biologi	- Juridik	- Pedagogik
- Digitalt skapande	- Konst och kultur	- Programmering
- Engelska	- Ledarskap och organisation	- Psykologi
- Entreprenörskap	- Ljudproduktion	- Religionskunskap
- Film- och Tv-produktion	- Matematik	- Samhällskunskap
- Filosofi	- Mediekommunikation	- Sociologi
- Form	- Medier, samhälle och kommunikation	- Svenska
- Fotografisk bild	- Medieproduktion	- Tillämpad programmering
- Geografi	- Moderna språk	- Utställningsdesign
- Grafisk kommunikation		- Visuell kommunikation
- Gränssnittsdesign		- Webbutveckling
- Historia		

Efter gymnasieskolan

Samhällsvetenskapsprogrammet ger dig en bra grund för fortsatta studier.

Du får grundläggande och särskild behörighet för många utbildningar vid högskolan, särskilt inom det samhällsvetenskapliga området.

Undervisningen i de olika ämnena ska förbereda dig för högre studier. Du blir behörig till utbildningar på högskolan inom exempelvis data, ekonomi, information, juridik, kultur, språk, statskunskap, utbildning eller vård.

Om du vill läsa tekniska eller naturvetenskapliga utbildningar måste du läsa fler kurser i matematik och de naturvetenskapliga ämnena. Detta kan du göra inom den kommunala vuxenutbildningen. Högskolan erbjuder också olika ettåriga utbildningar där du kan komplettera dina kunskaper i matematik, naturvetenskap och teknologi. Du kan även söka utbildningar inom yrkeshögskolan mot till exempel ekonomi, media och turism.

Du kan läsa mer om dina möjligheter till fortsatta studier på sidorna 92-95. Där finns till exempel information om antagningsreglerna till högskolan.

TEKNIKPROGRAMMET

INRIKTNINGAR

- Design och produktutveckling
- Informations- och medieteknik
- Produktionsteknik
- Samhällsbyggande och miljö
- Teknikvetenskap

För dig som...

vill ha en högskoleförberedande utbildning med inslag av teknik, konstruktion, design, ekonomi och praktiska uppgifter. Du får en teknisk grundutbildning om du vill arbeta med data/IT, nätverk, produktion, kvalitetsarbete och produktutveckling på olika arbetsplatser.

Du lär dig...

att lösa problem och vara kreativ. Det handlar om produktutveckling och utformning, val av tekniker, verktyg och material, om ekonomiska aspekter, hur och var man ska producera och till sist leverans eller färdigställande. Du läser även kurser i matematik, fysik och kemi.

Teknik och kreativitet

Du som arbetar med tekniska lösningar bör ha ett logiskt och långsiktigt tänkande, en naturvetenskaplig grund, vara en problemlösare och ha förståelse för hur det du gör påverkar andra människor och deras miljö. Lika viktigt är att du kan förmedla dina tankar och idéer till andra människor.

Programmet har tre viktiga delar.

- Du ska få en teknisk förståelse och se förhållandena mellan människa, teknik, samhälle och miljö.
- Du ska utveckla din förmåga att vara kreativ och kunna lösa problem.
- Du läser fler kurser i ämnen som matematik, fysik och kemi. Detta ger dig en grund för dina tekniska studier och ger dig också utökad behörighet till studier på högskolan.

TEKNIKUTVECKLINGSPROCESSEN

Du ska få kunskaper om vad teknik är, hur den utvecklas och hur den fungerar i relation till människan – det man kallar en teknikutvecklingsprocess. Du får delta i hela processen idé – design – konstruktion – produktion – distribution – försäljning – service – återvinning – analys. Det innebär att du ska bli en praktisk problemlösare.

Varor och tjänster produceras i samspel med kunderna. Därför är det viktigt att du kan lyssna, förklara sammanhang (även för icke-tekniker) och dokumentera ditt arbete. Du lär dig tekniska termer på både svenska och engelska.

Du får göra teoretiska beräkningar som sedan provas. Antingen kan man pröva en idé genom att laborera eller bygga upp en modell eller prototyp. Man kan också simulera en händelseutveckling i datorn och skapa virtuella miljöer.

Du får också lära dig projektarbete, entreprenörskap och företagande.

MATEMATIK OCH NATURVETENSKAP

Studierna i matematik, fysik och kemi är några av grunderna för dina tekniska studier. Matematik är ett viktigt ämne. Förutom matematiska beräkningar får du analysera problem som du sedan löser steg för steg. Här ingår att kunna dokumentera de olika stegen i lösningen av problemet. Tanken är att du ska öva upp din analytiska (problemlösande) förmåga.

I kursen kemi 1 lär du dig till exempel olika ämnens uppbyggnad, egenskaper och reaktioner. Du lär dig att tolka och skriva kemiska formler. Kunskaperna ska dessutom hjälpa dig att ta ställning i viktiga frågor som resursanvändning, produktval, avfallshantering och återvinning.

I fysik läser du om rörelse, energi och värme, ljus och elektricitet. Mätteknik ingår eftersom det är en viktig kunskap då man gör experiment och undersökningar.

Inriktningar

Design och produktutveckling

Inriktningens fokus är datorstyrd design och konstruktion.

Du löser designproblem med hjälp av skisser och enkla modeller. Du ska självständigt kunna välja material och arbetsätt.

Kursen i konstruktion ger dig grunden för tekniskt konstruktionsarbete. Du använder matematiska modeller och kombinerar experimentlusta och praktisk problemlösning.

CAD (computer aided design) innebär att man använder data-teknik för att rita, konstruera och designa olika produkter.

Inom programfördjupningarna kan du fördjupa dig inom CAD, design, konstruktion med mera.

Informations- och medieteknik

Du får kunskaper om och färdigheter i informations-, kommunikations- och medieteknik

Du får kunskaper om datorkommunikation och lär dig vanliga begrepp och standarder. Här ingår att kunna arbeta med enklare rit- och simuleringsprogram.

Du får grundläggande teoretiska och praktiska kunskaper i programmering och lär dig vanliga användningsområden för olika programmeringsspråk.

Kursen i webbutveckling lär dig webbsidors uppbyggnad samt multimediala programvaror och färdigheter i att använda dessa.

Inom programfördjupningarna kan du välja kurser inom till exempel programmering och webbutveckling.

Produktionsteknik

Du får kunskaper om produktion och företagande.

Du får kunskaper om hur produktionen går till i ett modernt företag. Det gäller att känna till modern teknisk utrustning – ofta datorstyrd – och hur man lägger upp produktionslinjer.

Mekatronik är en sammanslagning av mekanik och elektronik. Du lär dig hur mekanik, elektroteknik och styr- och reglerteknik samverkar.

Inom programfördjupningen kan du välja kurser inom industritekniska processer, produktionskunskap, entreprenörskap, teknik specialisering, robotteknik, datorstyrd produktion med mera.

Samhällsbyggande och miljö

Du får kunskaper om samhällsbyggande, miljö och arkitektur. Du ska kunna se på byggandet ur ett brett perspektiv, såväl tekniskt, ekologiskt och estetiskt som ekonomiskt och socialt.

Byggande är inte bara väggar och tak utan även lösningar för inomhusklimat, avfallshantering, kommunikationer, grönytor samt skolor och annan samhällsservice.

Det innebär att du ska kunna teknik, men även känna till hur hus, vägar och annan infrastruktur bör byggas för att hålla på lång sikt. Det gäller samtidigt att ha sinne för vad som både är vackert och funktionellt.

Inom programfördjupningarna kan du välja kurser inom arkitektur, design med mera.

Teknikvetenskap

Du får kunskaper om hur man arbetar med att utveckla teknik. Du läser dessutom kurser i matematik och fysik.

Inriktningen är främst till för dig som tänker fortsätta att studera på högskolans tekniska utbildningar – till exempel utbildningarna till civilingenjör. Du läser därför kurserna matematik 4 och fysik 2.

Kursen teknik 2 lär dig att använda matematiska modeller, att simulera, styra och reglera. Du ska förstå hur man tänker och arbetar med teknik.

TÄNK PÅ!

Studietakten är hög

På Teknikprogrammet är studietakten högre än vad du är van vid från grundskolan. Räkna därför med att använda mycket tid till läxor och hemarbeten.

Det finns kurser som ger meritpoäng

Du kan få meritpoäng om du läser fördjupande kurser i matematik, engelska, moderna språk och svenskt teckenspråk för hörande. Meritpoäng är bonuspoäng som höjer meritvärdet av ditt gymnasiebetyg vilket ger fördelar vid antagningen till högskolan. Se alla kurser som ger meritpoäng på sidan 93.

Det är en stor fördel om du redan i din gymnasieexamen är behörig till de utbildningar du vill söka på högskolan. Ta därför alltid reda på vad som gäller för de utbildningar som du är intresserad av.

Programöversikt

Gymnasiegemensamma ämnen..... 1.100 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1c-3c, 300 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1b, 100 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen ..... 400 p

- Fysik 1a, 150 p
- Kemi 1, 100 p
- Teknik 1, 150 p

Inriktningar ..... 300 p

Programfördjupningar ..... 400 p

Gymnasiearbete ..... 100 p

Individuellt val ..... 200 p

Totalt: 2.500 poäng

Inriktningar, 300 p

Design och produktutveckling

- Bild och form 1a1, 50 p
- CAD 1, 50 p
- Design1, 100 p
- Konstruktion 1, 100 p

Informations- och medieteknik

- Dator- och nätverksteknik, 100 p
- Programmering 1, 100 p
- Webbutveckling 1, 100 p

Produktionsteknik

- Mekatronik 1, 100 p
- Produktionskunskap 1, 100 p
- Produktionsutrustning 1, 100 p

Samhällsbyggande och miljö

- Arkitektur - hus, 100 p
- Byggnadsverk, 100 p
- Hållbart samhällsbyggande, 100 p

Teknikvetenskap

- Fysik 2, 100 p
- Matematik 4, 100 p
- Teknik 2, 100 p

Programfördjupningar, 400 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

Animation, arkitektur, bild, biologi, cad, dator- och kommunikationsteknik, datorstyrd produktion, design, digitalt skapande, driftsäkerhet och underhåll, elektronik, ellära, energiteknik, engelska, entreprenörskap, eventteknik, fartygsteknik, film- och Tv-produktion, filosofi, flygverksteknik, fotografisk bild, fysik, företagsekonomi, geografi, grafisk kommunikation, gränssnittsdesign, historia, hållbart samhälle, industriautomation, industritekniska processer, kemi, konst och kultur, konstruktion, ledarskap och organisation, ljudproduktion, matematik, medicinsk teknik, medieproduktion, mekatronik, moderna språk, musik, människan i industrin, mät-, styr- och reglerteknik, naturvetenskaplig specialisering, nätverksteknik, pedagogik, processautomation, produktionskunskap, produktionsutrustning, produktutveckling, programmering, psykologi, religionskunskap, samhällsbyggande, samhällskunskap, sammanfogningsteknik, svenska, systemkunskap, teater, teknik, tillämpad programmering, visuell kommunikation, webbserverprogrammering, webbutveckling

Efter gymnasieskolan

Teknikprogrammet förbereder för fortsatta studier eller arbete. Du får särskild behörighet till flera högskoleutbildningar, framför allt inom det tekniska området.

Du kan även söka utbildningar vid yrkeshögskolan. Dessa finns inom exempelvis produktionsteknik, produktutveckling, media och logistik.

Du kan läsa mer om dina möjligheter till fortsatta studier på sidorna 92-95. Där finns information om antagningsreglerna till högskolan.

GYMNASIEINGENJÖR

På vissa skolor i landet kan du läsa ett fjärde år på Teknikprogrammet och skaffa dig gymnasieingenjörsexamen. Utbildningen är riksrekryterande och du behöver ha en gymnasieexamen från Teknikprogrammet samt uppfylla vissa förkunskapskrav. Du varvar studier på skolan med arbetsplatsförlagt lärande ute i arbetslivet. Utbildningen kan till exempel leda till arbete som arbetsledare, designer, projektledare eller produktionstekniker.

VVS- OCH FASTIGHETS- PROGRAMMET

INRIKTNINGAR

- Fastighet
- Kyl- och värmepumpsteknik
- Ventilation
- VVS

För dig som...

vill arbeta inom områden där kunskaper om energi och miljö är viktiga.

Du utbildar dig för yrken som:

- fastighetstekniker
- kyl- och värmepumpsmontör
- ventilationsmontör
- VVS-montör

Du lär dig...

- installation
- drift
- underhåll
- felsökning
- reparation

Du ska kunna hantera de installationer och anläggningar som används för att vatten, avlopp, ventilation, värme och kyla i fastigheter och andra lokaler.

➤ TÄNK PÅ!

Självständigt arbete

Du kommer i många fall att arbeta ensam eller i ett litet arbetslag. Då måste du kunna ta egna initiativ.

Servicearbete

Du får i många fall ett serviceyrke som kräver att du kan uppträda trevligt och korrekt. Du ska kunna förklara för andra människor vad som är fel och vad du ska göra.

Teknik och naturvetenskap

Det är en fördel om du är intresserad av teknik, fysik och matematik. Du ska läsa och förstå instruktioner och ritningar, göra beräkningar samt tolka prover och mätresultat.

Praktisk energianvändning och VVS

Du utbildas för att arbeta med olika tekniska system i fastigheter, system som styr och reglerar värme och kyla, ventilation samt vatten och avlopp. Du ska få dessa system att fungera effektivt och miljövänligt med minsta möjliga energiåtgång.

Du får grundläggande kunskaper i energianvändning, ellära, mät- och reglerteknik, datorkunskap. Det gäller att förstå och kunna läsa av mätare, läsa ritningar och skrivna instruktioner, göra beräkningar samt ställa in styrutrustningar och maskiner.

ELEKTROTEKNIK

Du lär dig grunderna i elektroteknik och här ingår kunskap om till exempel enkla installationer och att arbeta säkert.

EFFEKTIV ENERGIANVÄNDNING

Du ska förstå VVS-, ventilations-, kyl- och värmepumpssystem – deras funktion och konstruktion. Det gäller att förstå hur till exempel byggnaders konstruktion och dimensioneringen (storleken) av rör påverkar hur mycket energi som används.

Inriktningar

Fastighet

Du lär dig hur man förvaltar (tar hand om) fastigheter så att det uppstår så lite fel som möjligt och att fastigheterna inte slits för mycket. Här ingår att kunna sköta värme och ventilation av fastigheterna.

Du ska kunna läsa av mätare och ställa in utrustningen på bästa och mest energisnåla sätt, kontrollera driftsutrymmen och allmänna utrymmen som tvättstugor, organisera städning och veta en del om trädgårdsskötsel och ekonomi. Det handlar också om att hantera felanmälan och göra beställning och inköp.

Exempel på yrken: Fastighetstekniker.

Kyl- och värmepumpsteknik

Du får fördjupade kunskaper i installation, service, drift och underhåll av till exempel isbanor, kyl- och frysdiskar och värmepumpar.

Det är idag ökade krav på inomhusklimatet. Det beror bland annat på att elektronisk utrustning och moderna maskiner har krav när det gäller temperatur och luftfuktighet. I affärer finns stora kyl- och frysanläggningar. Luftkonditionering i båtar, bilar, bussar och tåg ökar också. Du får lära dig utföra installation, drift, underhåll och service på dessa kyl- och värmepumpsanläggningar.

Med tanke på miljön och kostnader är det viktigt att du lär dig energioptimering – hur man får ut mesta möjliga effekt med minsta möjliga mängd energi till lägsta möjliga kostnad.

Exempel på yrken: Kyl- och värmepumpsmontör.

Ventilation

Du lär dig om service, drift och underhåll av olika ventilationsanläggningar

Du ska kunna göra felsökningar och åtgärda fel med hjälp av rätt utrustning och verktyg. Det gäller att kunna olika typer av ventilationsanläggningar samt känna till vilket underhåll man behöver göra. Här ingår att kunna läsa ritningar och flödesscheman.

Du ska förstå behovet av god ventilation och vilka effekter bristande ventilation kan innebära.

Exempel på yrken: Ventilationsmontör.

VVS

Du lär dig att installera och reparera värme-, vatten-, avloppsanläggningar, kyl- och värmepumpsaggregat. VVS = Värme, Ventilation och Sanitet.

De flesta VVS-montörerna arbetar med nyinstallation vid byggen eller då man renoverar gamla hus. Ett annat stort område är att reparera fel som uppkommer i fastigheter. Du kan även få arbete vid industrier som har stora röranläggningar.

Du lär dig hur man konstruerar byggnader och drar rör för att få bästa möjliga effekt vid uppvärmning och ventilation. Du får också göra enklare installationer, reparationer, felsökningar och underhållsarbeten i en VVS- anläggning.

Du får även kunskaper om olika material och sammanfogningsmetoder för rörledningar.

Du kan välja kurser och fördjupa dig inom sanitetsteknik, industrirörteknik, VVS-teknik med mera.

Exempel på yrken: VVS-montör, industrirörmontör, isoleringsmontör.

APL

Arbetsplatsförlagt lärande, APL, är den del av utbildningen där du praktiskt förbereder dig för yrket. Du gör din APL på en eller flera arbetsplatser under minst 15 veckor av utbildningstiden.

LÄRLING

På vissa skolor kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Då gör du halva utbildningen i skolan och andra halvan på en arbetsplats. Utbildningen leder till en yrkesexamen och kurser för grundläggande högskolebehörighet ingår.

Programöversikt

Gymnasiegemensamma ämnen.....900 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen .....400 p

- Elkraftteknik, 100 p
- Systemuppbyggnad, 100 p
- Värmelära, 100 p
- Verktygs- och materialhantering, 100 p

Inriktningar ..... 300-500 p

Programfördjupningar ..... 700-900 p

Gymnasiearbete ..... 100 p

Individuellt val .....200 p

Totalt: 2.500-2.800 poäng

Totalpoängen varierar beroende på skolans planering och elevens individuella studieplan.

Kurser som du kan välja bort:

- Svenska 2-3/svenska som andraspråk 2-3, 200 p
- Engelska 6, 100 p

Om du väljer bort dessa kurser får du **inte** grundläggande behörighet till högskolan.

Inriktningar, 300-500 p

Fastighet

- Praktisk ellära, 100 p
- Fastighetsförvaltning, 100 p
- Fastighetsservice - byggnader, 100 p

Kyl- och värmepumpsteknik

- Praktisk ellära, 100 p
- Kyl- och värmepumpsteknik - grund, 100 p
- Kyl- och värmepumpsteknik - miljö och säkerhet, 100 p

Ventilation

- Ventilationsisolering, 100 p
- Ventilationsmontering 1, 100 p
- Ventilationsmontering 2, 200 p
- Ventilationservice, 100 p

VVS

- Entreprenadteknik, 100 p
- Sanitetsteknik, 100 p
- Värmeteknik 1, 100 p

Programfördjupningar, 700-900 p

Skolan kan erbjuda dig kurser inom följande ämnen:

CAD, elmätteknik, ellära, energiteknik, engelska, entreprenörskap, fastighetsautomation, fastighetsförvaltning, fastighetsservice, företagsekonomi, industrirörteknik, industrirör svets VVS, kyl- och värmepumpsteknik, matematik, mekatronik, mät, styr- och reglerteknik, programmering, sammanfogningsteknik, skötsel av utemiljöer, sprinklerteknik, systemkunskap, teknisk isolering, tillämpad programmering, ventilation - installation, ventilation - plåtslageri, ventilationsteknik, VVS - installation, växtkunskap, yttre miljö

Exempel på yrken

Här ser du exempel på yrken som du kan söka när du är klar med din utbildning.

Fastighet

- Fastighetstekniker

Kyl- och värmepumpsteknik

- Kyl- och värmepumpsmontör

Ventilation

- Ventilationsmontör

VVS

- Industrirörsmontör
- Isoleringsmontör
- VVS-montör

Efter gymnasieskolan

Den tekniska grundkunskap du får inom programmet är användbar inom många områden. Du kan arbeta med service, underhåll och installation inom energiområdet.

När du är färdigutbildad kan du börja arbeta som:

- fastighetstekniker
- industrirörsmontör
- isoleringsmontör
- kyl- och värmepumpsmontör
- VVS-montör
- ventilationsmontör

FORTSATT STUDIER

VVS- och fastighetsprogrammet leder till en yrkesexamen som ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

Programmet innehåller även de kurser du behöver för att uppnå grundläggande högskolebehörighet. På vissa skolor kan du läsa dessa kurser inom det individuella valet eller programfördjupningarna.

Du kan också välja bort de kurser som ger grundläggande behörighet till högskolan. Du ser vilka kurser det gäller i tabellen ovan. Om du väljer bort dessa kurser så får du fortfarande en yrkesexamen samt grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Ta reda på vad som gäller för den skolan som du är intresserad av.

VÅRD- OCH OMSORGS- PROGRAMMET

INGA NATIONELLA
INRIKTNINGAR

För dig som...

vill arbeta inom sjukvården som undersköterska, till exempel på ett sjukhus eller vårdcentral.

Du kan även söka arbete inom hemsjukvården, där du kommer att möta människor som är äldre, funktionsnedsatta och psykiskt sjuka.

Programmet förbereder för fortsatta studier till sjuksköterska, fysioterapeut, arbetsterapeut eller andra yrken inom vårdområdet.

Du lär dig...

mycket om hur vi människor fungerar och vilka behov vi kan ha av omvårdnad och omsorg. Du får även kunskap om hur kroppen är uppbyggd, om vanliga sjukdomar och hur de kan förebyggas eller botas.

Vård, hälsa och omsorg

Du får en helhetssyn på människan. All vård och omsorg bygger på respekt för andra människor.

Du får lära dig mycket om oss människor. Vilka känslor och behov vi har och varför vi är olika. Du läser kurser i psykologi och psykiatri och får grundläggande kunskaper om våra känslor och upplevelser och vad dessa kan betyda för vår hälsa.

Särskilt viktigt är att du får ökade kunskaper om hur människor kan reagera då de är sjuka eller hamnar i en svår situation. Du ska kunna se vårdtagarens hela livssituation och förstå hur det är att vara beroende av andra. Vård och omsorg ska erbjudas till alla oavsett, ålder, kön, funktionsvariation, social status, religion eller sexuell identitet.

VAD ÄR HÄLSA?

Du får fundera kring begreppet hälsa och vad det kan betyda för olika människor. Det är viktigt att förstå hur våra levnadsvanor påverkar vår hälsa.

KROPP OCH MEDICIN

Du får grundläggande kunskaper om människokroppens uppbyggnad, funktion och utveckling från livets början till dess slut. Här ingår kunskaper om vanligt förekommande sjukdomar och medicinska behandlingar. Du får lära dig grunderna i att utföra första hjälpen vid skada eller akut sjukdom.

Du får också lära dig vikten av att arbeta hygieniskt för att inte sprida bakterier och andra mikroorganismer.

FUNKTIONSNEDSÄTTNINGAR

Du får kunskap och får fundera över hur en funktionsnedsättning kan påverka människors liv. Vilka möjligheter finns för en människa med funktionsnedsättning att vara delaktig i samhället på samma sätt som andra människor. Du får diskutera begrepp som normalt, funktionsnedsättning, avvikelse, delaktighet och likvärdighet.

TEKNIK I VÅRDEN

Inom vården används informationsteknik och annan teknisk utrustning. Du får lära dig hantera dessa hjälpmedel.

Specialisering

Programmet har inga inriktningar men du kan välja ytterligare kurser inom programfördjupningen.

FUNKTIONSFÖRMÅGA OCH FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Du får lära dig om olika variationer av funktionsnedsättningar och hur det påverkar människors liv, utveckling och deltagande i samhället.

Du får kunskap om samhällets olika insatser för människor med funktionsnedsättningar och du lär dig att möta alla människor med respekt.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Du lär dig mer om människokroppens uppbyggnad samt om olika sjukdomar och deras orsaker, symtom och diagnoser. Här ingår också att kunna göra undersökningar och medicinska behandlingar samt att ge vård och omsorg. Du får också kunskaper om vanliga läkemedel.

Du får insikt om hur människor kan reagera i kris eller vid stor smärta och på vilket sätt man kan hjälpa. Det gäller även att förstå hur man prioriterar (väljer) vilken patient som först behöver hjälp. Du lär dig också hur viktigt det är att dokumentera vad man gjort.

PSYKIATRI

Du får kunskap om psykiska sjukdomar och funktionsnedsättningar och lär dig att möta dessa människor på ett respektfullt och empatiskt sätt. Du får lära dig om olika behandlingsmetoder vid psykisk ohälsa.

Undervisningen ska göra dig medveten om fördomar som finns om psykiska sjukdomar. Du får tillfälle att diskutera psykisk hälsa och vad som bidrar till att psykisk ohälsa uppstår och ökar i samhället.

VÅRD OCH OMSORG OM ÄLDRE

Du läser kurser inom gerontologi och geriatrik – vård av äldre. Det gäller att förstå vad som händer i vår kropp och våra tankar när vi åldras. Du lär dig om de speciella sjukdomar som speciellt hör till åldrandet. Här ingår till exempel olika demenssjukdomar. Du lär dig hur miljön och relationer till närstående och vårdare påverkar en äldre människas hälsa.

TÄNK PÅ!

Stimulerande och krävande

Arbetsuppgifterna innehåller tunga lyft och obekväma arbetsställningar. Du bör därför ha god fysik. Eksem, överkänslighet mot vatten och metaller kan vara ett problem.

APL

Arbetsplatsförlagt lärande, APL, är den del av utbildningen där du praktiskt förbereder dig för yrket. Du gör din APL på en eller flera arbetsplatser under minst 15 veckor av utbildningstiden.

LÄRLING

På vissa skolor kan du läsa programmet som lärlingsutbildning. Då gör du halva utbildningen i skolan och andra halvan på en arbetsplats. Utbildningen leder till en yrkesexamen och kurser för grundläggande högskolebehörighet ingår.

Programöversikt

Gymnasiegemensamma ämnen..... 900 p

- Engelska 5 och 6, 200 p
- Historia 1a1, 50 p
- Idrott och hälsa 1, 100 p
- Matematik 1a, 100 p
- Naturkunskap 1a1, 50 p
- Religionskunskap 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a1, 50 p
- Svenska 1-3/svenska som andraspråk 1-3, 300 p

Programgemensamma ämnen ..... 1.300 p

- Anatomi och fysiologi 1, 50 p
- Anatomi och fysiologi 2, 50 p
- Funktionsförmåga och funktionsnedsättning 1, 100 p
- Funktionsförmåga och funktionsnedsättning 2, 100 p
- Gerontologi och geriatrik, 100 p
- Hälso- och sjukvård 1, 100 p
- Hälso- och sjukvård 2, 100 p
- Omvårdnad 1, 100 p
- Omvårdnad 2, 100 p
- Psykiatri 1, 100 p
- Psykiatri 2, 100 p
- Psykologi 1, 50 p
- Samhällskunskap 1a2, 50 p
- Social omsorg 1, 100 p
- Social omsorg 2, 100 p

Programfördjupningar ..... 200 p

Gymnasiearbete ..... 100 p

Individuellt val ..... 200 p

Totalt: 2.500-2.700 poäng

Totalpoängen varierar beroende på skolans planering och elevens individuella studieplan.

Kurser som du kan välja bort:

- Svenska 3/svenska som andraspråk 3, 100 p
- Engelska 6, 100 p

Om du väljer bort dessa kurser får du **inte** grundläggande behörighet till högskolan.

Programfördjupningar, 200 p

Skolan kan erbjuda dig följande kurser:

- Barn- och ungdomshälsa, 100 p
- Barn- och ungdomssjukvård, 200 p
- Engelska 6, 100 p
- Entreprenörskap, 100 p
- Ergonomi, 100 p
- Etik och människans livsvillkor, 100p
- Internationellt arbete, 100 p
- Kost och hälsa, 100 p
- Ledarskap och organisation, 100 p
- Matematik 2a, 100 p
- Mental träning, 100 p
- Människans säkerhet, 100 p
- Programmering 1, 100 p
- Psykologi 2b 50 p
- Rättspsykiatri, 100 p
- Socialpedagogik, 100 p
- Socialt arbete 1, 100 p
- Socialt arbete 2, 100 p
- Svenska 3/ svenska som andraspråk 3, 100 p
- Tillämpad programmering, 100 p
- Vård och omsorg - Specialisering, 50 p
- Vårdpedagogik och handledning, 100 p

Exempel på yrken

Här ser du exempel på yrken som du kan söka när du är klar med din utbildning.

Arbete som undersköterska, personlig assistent, skötare med mera:

- på vårdavdelning inom somatisk och psykiatrisk vård
- på vårdcentral
- inom hemsjukvård
- på särskilt boende
- på ett gruppböende
- i daglig verksamhet
- inom socialpsykiatri
- inom hemtjänsten

Efter gymnasieskolan

På Vård- och omsorgsprogrammet blir du **undersköterska** och kan börja arbeta inom hälso- och sjukvård och inom socialtjänst.

Du kan till exempel arbeta på en vårdavdelning på ett sjukhus där patienterna ofta är inlagda en längre tid. Du kan också arbeta på en mottagning eller inom Närhälsan där patienterna kommer på kortare besök. Och du kan även arbeta med äldre personer samt människor som är funktionshindrade eller har intellektuell funktionsnedsättning. Dessa vårdas ofta i hemmet eller på gruppböenden.

FORTSATT STUDIER

Vård- och omsorgsprogrammet leder till en yrkesexamen som ger dig grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

Programmet innehåller även de kurser du behöver för att uppnå grundläggande högskolebehörighet. På vissa skolor kan du läsa dessa kurser inom det individuella valet eller programfördjupningarna.

Du kan också välja bort de kurser som ger grundläggande behörighet till högskolan. Du ser vilka kurser det gäller i tabellen ovan. Om du väljer bort dessa kurser så får du fortfarande en yrkesexamen samt grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Ta reda på vad som gäller för den skolan som du är intresserad av.

Särskilda varianter och riksrekryterande utbildningar

Det finns några exempel på utbildningar som är vid sidan av de nationella programmen eller de nationella inriktningarna.

Det är Skolverket som bestämmer vilka skolor som får anordna dessa speciella utbildningar. Gemensamt för utbildningarna är att skolorna har möjlighet att ha särskilda behörighetskrav. Skolorna kan även anordna urvalsprov som komplement till betygen vid antagningen.

SÄRSKILDA VARIANTER

Dessa finns inom ett nationellt program, men avviker mer än 300 poäng från kursplanen för programmet. Det är tänkt att skolorna ska kunna ge ett program en egen profil utifrån skolans möjligheter eller det lokala arbetslivet. En särskild variant kan sägas vara en lokalt utformad inriktning. En del av dessa är riksrekryterande men ibland får du söka inom ramen för frisök. De kan börja både första, andra eller tredje året.

ESTETISKA VARIANTER INOM DE HÖGSKOLEFÖRBEREDANDE PROGRAMMEN

Ett antal skolor har fått tillstånd att erbjuda estetiska särskilda varianter inom de högskoleförberedande programmen. Dessa söker du inom ramen för frisök.

RIKSREKRYTERANDE UTBILDNINGAR

Riksrekryterande utbildningar kan du söka oavsett var du bor. Det är alltså utbildningar som man ansett så speciellt viktiga att man vill erbjuda dem för alla elever i hela landet. Utbildningarna kan ha egna examensmål och behöver inte finnas inom ett nationellt program.

UTBILDNINGAR MED EGNA EXAMENSMÅL

Det finns 6 riksrekryterande utbildningar som avviker genom att inte tillhöra något av de nationella programmen och genom att ha egna examensmål.

- Flygteknikutbildningen
- Marinteknikutbildningen
- Sjöfartsutbildningen
- Utbildningen samiska näringar
- Tågteknikutbildningen
- Yrkesdansarutbildningen

SPETSUTBILDNINGAR

Spetsutbildningarna ska ge dig som har förutsättningar för matematik, naturvetenskap, samhällsvetenskap eller humaniora extra stimulans i din kunskapsutveckling. Du kan söka dessa utbildningar oavsett var du bor.

Du kommer att få läsa i en avsevärt högre studietakt och ska dessutom kunna läsa högskolekurser parallellt med gymnasiestudierna. Spetsutbildningarna måste vara inom ett ämnesområde med anknytning till vetenskaplig forskning.

Dessa skolor har skapat en gemensam webbplats där du kan läsa mer – www.spetsutbildningar.se.

RIKSREKRYTERANDE ESTETISK SPETSUTBILDNING

Dessa utbildningar är inom ramen för det Estetiska programmet. Kravet är att man har ett nära samarbete med en högskola. Tanken är att eleverna ska komma längre i sin utbildning än i det ”vanliga” Estetiska programmet.

International Baccalaureate IB

International Baccalaureate, IB, är en internationellt erkänd studentexamen.

Den ger tillträde till fortsatta studier på högskolor och universitet i fler än 70 länder. IB-programmet är i Sverige treårig och undervisningen bedrivs på engelska. Det första året är ett förberedelseår (Pre-IB). Läroplaner och examination administreras från Cardiff och Genève. Mer information hittar du på internet – www.ibo.org.

➤ IB finns för närvarande på följande skolor:

- Anderstorp gymnasiet, Skellefteå
- Aranäs gymnasiet, Kungsbacka
- British International School of Stockholm
- Carlforska gymnasiet, Västerås
- Haganässkolan, Älmhult
- Hvitfeldtska gymnasiet, Göteborg
- ISSR International School of the Stockholm region
- International High School of the Gothenburg Region
- Internationella Engelska Gymnasiet, Stockholm
- Katedralskolan, Linköping
- Katedralskolan, Lund
- Katedralskolan, Skara
- Katedralskolan, Uppsala
- Mora Gymnasium
- Malmö Borgarskola
- NTI-gymnasiet i Skövde (fristående skola)
- Per Brahegymnasiet, Jönköping
- Rudbecksgymnasiet, Örebro
- S:t Eskils gymnasium, Eskilstuna
- Sigtunaskolan Humanistiska Läroverk, (fristående skola)
- Stockholm International School
- Sven Eriksonsgymnasiet, Borås
- Söderportgymnasiet, Kristianstad
- The International School of Helsingborg
- Torsbergsgymnasiet, Bollnäs
- Täljegymnasiet, Södertälje
- Växjö Katedralskola
- Åva Gymnasium, Täby

Studier efter gymnasieskolan

➤ Högskola och universitet

På en högskola eller ett universitet kan du läsa fristående kurser eller ett helt program

All högskoleutbildning består av kurser. 20 veckors heltidsstudier (= 1 termin) motsvarar 30 poäng.

Du kan välja att läsa ett program med färdigt kursinnehåll eller själv välja de kurser du vill läsa och på så vis skapa din egen utbildning.

YRKESEXAMINA

Yrkesexamina är utbildningar som ger legitimation eller behörighet att få arbeta inom vissa yrken. Några som kräver yrkesexamen är läkare, civilingenjör, lärare, arkitekt, fysioterapeut eller psykolog. På sidorna 94-95 hittar du en tabell med olika yrkesexamina som du kan söka på högskolor och universitet runtom i Sverige.

GRUNDLÄGGANDE BEHÖRIGHET

Om du vill läsa en högskoleutbildning som en kurs eller ett program behöver du grundläggande behörighet. Det behövs till alla högskoleutbildningar. Har du en gymnasieexamen från ett nationellt program ingår den grundläggande behörigheten. På yrkesprogrammen kan du välja bort högskolebehörigheten om du vill. Var noga med dina kursval om du siktar på fortsatta studier.

SÄRSKILD BEHÖRIGHET

Förutom krav på grundläggande behörighet har vissa högskoleutbildningar också krav på speciella förkunskaper som kallas särskild behörighet. Det är krav på kunskaper i vissa kurser från gymnasiet – behörighetskurser – som du ska ha godkänt betyg i. Den särskilda behörigheten varierar mellan olika utbildningar.

Urval till högskolan

Vid urval till program och kurser som vänder sig till nybörjare på högskolan ska minst en tredjedel av studenterna tas in på betyg från gymnasieskolan och minst en tredjedel utifrån resultat på högskoleprovet.

Skolorna har dessutom rätt att själva bestämma urvalet för upp till 1/3 av platserna. Det innebär att skolan kan ta in studerande utifrån antagningsprov, intervjuer med mera. Detta är än så länge ganska ovanligt.

URVAL GENOM BETYG

Det är inte helt lätt att beskriva hur du ska räkna ut ditt jämförelsetal men det är viktigt att komma ihåg att:

– Ju högre betyg du har, desto större möjlighet har du att komma in på högskolan.

– Ett betyg i en kurs som omfattar många gymnasiepoäng väger tyngre än ett betyg i en kurs med färre poäng.

– De betyg du får under år 1 och 2 väger lika tungt som betygen du får under år 3.

– Du kan enbart få betyget E eller F på ditt gymnasiearbete. Detta betyg räknas inte med när man räknar ut ditt betygsvärde.

– Du kan få upp till 2,5 p i extra meritpoäng. Läs mer på nästa sida.

URVAL GENOM HÖGSKOLEPROVET

Högskoleprovet är ett prov som mäter kunskaper och färdigheter som är viktiga för alla högskoleutbildningar. Första gången du kan göra högskoleprovet är det år du fyller 18 år. Resultatet av ett högskoleprov gäller i åtta år och det är alltid det bästa resultatet som räknas.

ANDRA SÄTT ATT GÖRA URVAL

Till vissa utbildningar kan skolorna få använda andra sätt att välja ut de studerande. Detta gäller de konstnärligt inriktade utbildningarna och andra utbildningar som ställer krav på vissa personliga egenskaper. Man kan använda intervjuer, arbetsprover, uppspel, med mera.

DIREKTGRUPP OCH KOMPLETTERINGSGRUPP

Man delar upp de sökande med gymnasiebetyg i två grupper. Den ena gruppen består av sökande som söker på enbart sin gymnasieexamen. Den andra gruppen består av sökande som kompletterat sitt gymnasiebetyg i efterhand.

De som söker enbart på sitt gymnasiebetyg tilldelas fler platser i förhållande till antalet sökande. Du ska belönas om du i gymnasieskolan läser de kurser som krävs för särskild behörighet.

OBS! Om du läser ett yrkesprogram och i efterhand enbart läser in kurser för att få grundläggande behörighet så placeras du i gruppen som söker enbart på sitt gymnasiebetyg.

➤ Yrkehögskolan

Inom yrkehögskolan finns det utbildningar som kombinerar teori och praktik.

Har du en examen från ett yrkesprogram eller ett högskoleförberedande program har du också grundläggande behörighet till yrkehögskolan.

VAD KAN DU LÄSA?

Du kan söka utbildningar som ger dig fördjupade yrkeskunskaper både praktiskt och teoretiskt. Det ingår ofta mycket praktik ute på olika arbetsplatser. Det vanligaste är att du fyller på med mer kompetens inom ett visst område eller skaffar kunskap och kompetens inom ett nytt område. Med en gymnasieexamen är du behörig att söka, men det finns också utbildningar som kräver vissa förkunskaper eller yrkeserfarenhet.

➤ Konst- och kulturutbildningar

Det finns även så kallade konst- och kulturutbildningar som enbart är eftergymnasiala.

Utbildningarna vänder sig till personer som vill studera eller arbeta inom konst- och kulturområdet. På några av utbildningarna söker man in med betyg och antagningsprov eller arbetsprover. Till vissa av utbildningarna har du rätt till studiestöd. Skolorna får ta ut en studerandeavgift.

OBS! Inom yrkehögskolan finns utbildningar även för dig som läst ett högskoleförberedande program.

➤ Folkhögskolan

På folkhögskolan kan du läsa allmänna kurser eller kurser inom områden som journalistik, fritid, teater, media, bild och form, data, miljö och idrott, med mera.

För de flesta utbildningar på folkhögskolan gäller en åldersgräns på 18 år, men det finns även skolor som har utbildningar för dig som är yngre.

➤ Kommunal vuxenutbildning

På den kommunala vuxenutbildningen har du möjlighet att studera från och med det år du fyller 20 eller då du avslutat din gymnasieutbildning.

På kommunal vuxenutbildning kan du till exempel komplettera din gymnasieutbildning med de kurser du behöver för att söka olika utbildningar på högskolan.

Meritkurser

Läser du meritkurser har du möjlighet att få upp till 2,5 poäng extra. Ditt totala jämförelsetal kan alltså bli $20,0 + 2,5 = 22,5$ poäng när du söker till högskolan.

Meningen med meritpoäng är att bli motiverad att läsa kurser i språk och matematik inför högre studier.

MERITPOÄNG – MAXIMALT 2,5 POÄNG

Du kan skaffa dig meritpoäng för vissa kurser i engelska, moderna språk, svenskt teckenspråk för hörande och matematik. Du måste ha lägst betyget E och du kan inte få fler meritpoäng om du skulle ha högre betyg. En behörighetsgivande kurs ger inte meritpoäng. Det innebär att meritpoängen blir olika för olika utbildningar, beroende på vilka krav respektive utbildning har för särskild behörighet.

Detta gäller för meritpoäng:

ENGELSKA	LÄGST BETYG E
Engelska 7 = 1,0 meritpoäng	
Maximalt 1,0 meritpoäng för engelska	

MODERNA SPRÅK	LÄGST BETYG E
Moderna språk 3 = 0,5 meritpoäng	
Moderna språk 4 = ytterligare 1,0 meritpoäng	
Om moderna språk 3 krävs för behörighet får du 0,5 meritpoäng för: - moderna språk 5 eller - moderna språk 2 i ett annat modernt språk	
Svenskt teckenspråk för hörande ger meritpoäng på samma villkor som moderna språk.	
Maximalt 1,5 meritpoäng för moderna språk	

MATEMATIK	LÄGST BETYG E
Om behörighetskravet är grundläggande behörighet: Matematik 2, 3 och 4 = 0,5 meritpoäng per kurs	
Om behörighetskravet är Matematik 2: Matematik 3, 4 och 5 = 0,5 meritpoäng per kurs Matematik 5 kan ersättas av Matematik specialisering	
Om behörighetskravet är Matematik 3: Matematik 4 = 0,5 meritpoäng och Matematik 5 = 1,0 meritpoäng (totalt 1,5 meritpoäng) Matematik 5 kan ersättas av kurser i Matematik specialisering = 0,5 meritpoäng per kurs	
Om behörighetskravet är Matematik 4: Matematik 5 = 1,0 meritpoäng och Matematik specialisering = 0,5 meritpoäng (totalt 1,5 meritpoäng). Matematik 5 kan ersättas av kurser i Matematik specialisering. Tre kurser Matematik specialisering ger alltså 1,5 meritpoäng.	
Observera att man kan ha betyg i flera kurser Matematik specialisering med olika innehåll och att upp till tre kurser kan ge meritpoäng.	
Maximalt 1,5 meritpoäng för matematik	

Särskild behörighet till högskolan

Universitets- och högskolerådets föreskrifter för särskild behörighet till högskoleutbildningar som leder till yrkesexamen.

YRKESEXAMINA	SÄRSKILD BEHÖRIGHET
Agronomexamen	<u>Alt 1:</u> Ma 3b eller 3c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1+ 1a2 <u>Alt 2:</u> Bi 2 och Fy 1a eller 1b1+ 1b2 och Ke 2 och Ma 4
Apotekarexamen	Bi 2 och Fy 2 och Ke 2 och Ma 4
Arbets terapeutexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Arkitektexamen	Ma 3b eller 3c och Nk 2 (Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Audionomexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Biomedicinsk analytikerexamen	Bi 2 och Fy 1a eller 1b1+ 1b2 och Ke 2 och Ma 3b eller 3c
Brandingenjörsexamen	Fy 2 och Ke 1 och Ma 4
Civilekonomexamen	<u>Alt 1:</u> Ma 3b eller 3c och Sh 1b eller 1a1+ 1a2 <u>Alt 2:</u> Ma 3b eller 3c och Sh 1b eller 1a1+ 1a2 och Moderna språk - aktuellt språk 3
Civilingenjörsexamen	<u>Alt 1:</u> Fy 2 och Ke 1 och Ma 4 <u>Alt 2:</u> Fy 2 och Ke 1 och Ma 4 och Moderna språk - aktuellt språk 3 <u>Alt 3:</u> Bi 1 och Fy 2 och Ke 2 och Ma 4
Dietistexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Djursjukskötarexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1
Fysioterapeutexamen	Idrott och hälsa 1 och Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Förskollärarexamen och Grundlärarexamen inr. fritidshem	Nk 1b eller 1a1+ 1a2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Grundlärarexamen inriktning: - förskoleklass och åk 1-3 - grundlärarexamen åk 4-6	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 1b eller 1a1+ 1a2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Hippologexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1
Hortonomexamen	Bi 2 och Fy 1a eller 1b1+ 1b2 och Ke 2 och Ma 4
Högskoleingenjörsexamen	Fy 2 och Ke 1 och Ma 3c
Juristexamen	Hi 1b eller 1a1+ 1a2 och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Jägmästarexamen	Bi 2 och Fy 1a eller 1b1+ 1b2 och Ke 2 och Ma 4
Landskapsarkitektexamen	Ma 3b eller 3c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Landskapsingenjörsexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1
Lantmästarexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1
Logopedexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Läkarexamen	Bi 2 och Fy 2 och Ke 2 och Ma 4
Optikerexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1)
Ortopedingenjörsexamen	Fy 2 och Ke 1 och Ma 3c
Psykologexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Receptarieexamen	Bi 2 och Fy 1a eller 1b1+ 1b2 och Ke 2 och Ma 4
Röntgensjuksköterskeexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Sjukhusfysikerexamen	Bi 1 och Fy 2 och Ke 2 och Ma 4
Sjuksköterskeexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Sjöingenjörsexamen	Fy 1b1 eller 1a och Ma 3b eller 3c
Sjökaptenexamen	Fy 1b1 eller 1a och Ma 3b eller 3c
Skogsmästarexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1
Skogsteknikerexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1
Socionomexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Studie- och yrkesvägledarexamen	Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Tandhygienistexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Tandläkarexamen	Bi 2 och Fy 2 och Ke 2 och Ma 4
Tandteknikerexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1+ 1a2
Trädgårdssingenjörsexamen	Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1+ Fy 1a eller 1b1+ 1b2+ Ke 1) och Sh 1b eller 1a1
Veterinärexamen	Bi 2 och Fy 2 och Ke 2 och Ma 4

ÄMNESLÄRAREXAMEN GYMNASIET	
Dans och Teater	Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Filosofi och Juridik	Hi 1b eller 1a1 + 1a2 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Företagsekonomi	Ma 3b eller 3c och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Grekiska	Klassisk grekiska – språk och kultur 2 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Latin	Latin – språk och kultur 2 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Naturkunskap	Ma 3b eller 3c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Psykologi	Ma 2a eller 2b eller 2c och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Teknik	Fy 2 och Ma 4 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2

ÄMNESLÄRAREXAMEN GRUNDSKOLANS ÅK 7-9 OCH GYMNASIET	
Bild, Engelska, Musik och Svenska/Svenska som andraspråk	Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Biologi	Bi 2 och Ke 1 och Ma 3b eller 3c och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Fysik	Fy 2 och Ma 4 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Geografi	Ma 2a eller 2b eller 2c och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Historia och religionskunskap	Hi 1b eller 1a1 + 1a2 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Idrott och hälsa	Idrott och hälsa 2 eller motsvarande kunskaper och Ma 2a eller 2b eller 2c och Nk 2 (Bi 1 + Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Kemi	Bi 1 och Ke 2 och Ma 4 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Matematik	Ma 4 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Moderna språk	Moderna språk – aktuellt språk 3 och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Modersmål	Modersmål 2 eller motsvarande kunskaper och Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Samhällskunskap	Ma 2a eller 2b eller 2c och Sh 2
Teckenspråk	Sh 1b eller 1a1 + 1a2 och Svenskt teckenspråk för hörande 3 eller motsvarande kunskaper

ÄMNESLÄRAREXAMEN GRUNDSKOLANS ÅK 7-9	
Hem- och konsumentkunskap och slöjd	Sh 1b eller 1a1 + 1a2
Teknik	Ma 3b eller 3c och Nk 2 (Fy 1a eller 1b1 + 1b2 + Ke 1) och Sh 1b eller 1a1 + 1a2

UNIVERSITET HÖGSKOLOR KAN HA ANDRA KRAV FÖR SÄRSKILD BEHÖRIGHET

Kontrollera därför med skolan som anordnar utbildningen vad som gäller. Din studie- och yrkesvägledare kan hjälpa dig.